

KUOLEMA JA KUOLEMANJÄLKEINEN ELÄMÄ

Otteita Pekka Ervastian esitelmistä ja kirjoituksista

Ruusu-Ristin Kirjallisuusseura ry

Mitä tapahtuu ihmisen tajunnalle,
kun hän kuolee?

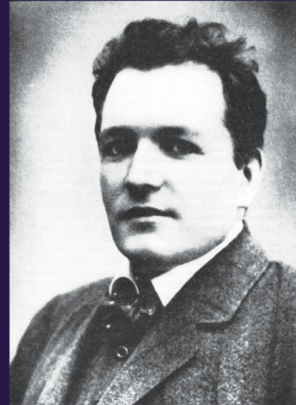
Millaista on kuolemanjälkeinen elämä?

Voiko siitä mitään tietää?

Kautta historian on ollut kertomuksia ihmisistä, jotka ovat käyneet vainajien valtakunnassa ja kertoneet, mitä ovat nähneet.

Heitä ovat olleet eri kulttuurien näkijät ja tietäjät.

Yksi heistä oli suomalainen henkinen opettaja Pekka Ervast (1875–1934).

Tähän kirjaan on koottu Ervastin opetuksia, joissa hän kertoo millaisia eri vaiheita ja tiloja ihminen kokee siirryttyään rajan taakse.

Kirjan ovat toimittaneet Jouni Marjanen, Antti Savinainen ja Jouko Sorvali.

Toimittaneet

Jouni Marjanen, Antti Savinainen ja Jouko Sorvali

KUOLEMA JA KUOLEMANJÄLKEINEN ELÄMÄ

Otteita Pekka Ervastian esitelmistä ja kirjoituksista

Ruusu-Ristin Kirjallisuusseura ry

Helsinki

2021

© Toimittajat ja Ruusu-Ristin Kirjallisuusseura ry

2. painos (e-kirja, pdf)

Kannen kuva ja ulkoasu: Minttu Harju

Taitto: Jukka I. Lindfors

ISBN 978-952-9603-60-2

Sisällys

Lukijalle	7
Kuolemanraajakokemuksen tieteellisestä tutkimuksesta	8
Pekka Ervastin tie henkiseen tietoon	12
Prologi	22
I Kuolinhetki	27
Elinvoiman poistuminen ja filmi kuolinhetkellä	27
Sielun jakautuminen	31
II Vainaja maan piirissä	35
Eetteriruumiissa	35
Ennenaikainen kuolema	36
<i>Tapaturmaisesti kuolleet</i>	37
<i>Itsemurhan tekijät</i>	38
<i>Sodassa kuolleet</i>	42
Astraaliruumiissa	43
III Tuonela, astraalitaso	46
Siirtyminen astraalitason elämään	46
Kiirastuli	50
Tuonelan alatasot	57
Manala	57
Tuonelan tuvat	60
Maallinen paratiisi	61
Kuolleiden auttajat	66
Tuonelatilan paikallisuus	71
Spiritistiset istunnot	73
Tuonelatilan päättyminen	75

IV Taivas	77
Elämää taivaassa	77
Taivaskoulu	79
Taivastilasta kieltäytyminen	81
Elävien suhde vainajaan	82
Vainajien keskinäinen kommunikointi	84
V Ylempi taivas	86
Alemman taivastilan päättyminen	86
Ylemmän taivastilan paikallisuus	87
Kristuksen taivas	88
VI Ennen syntymää	95
VII Ikuinen elämä	98
Epilogi	106
Kirjallisuutta	108

Lukijalle

Pekka Ervast (1875–1934; P. E.) oli suomalaisen teosofisen liikkeen uranuurtaja, jonka julkinen toiminta kesti lähes neljän vuosikymmenen ajan. P. E. käsitteli useissa esitelmäsarjoissaan ja kirjoituksissaan kuolemanjälkeistä elämää. Olemme koonneet P. E:n esitysten pohjalta tämän kirjan, jossa esitetään koko kuoleman prosessi eri tiloiheen uuteen syntymään saakka. On mielenkiintoista todeta, että P. E:n kuvaukset kuolemanprosessin alkuvaiheista ovat hyvin yhteensopivia kuolemanrajakokemusten tieteellisen tutkimuksen kanssa (myöhemmistä kuolemanprosessin vaiheista ei luonnollisesti ole saatavissa empiiristä tietoa nykytieteen menetelmin).

Monet selvänäkijät, spiritualistit ja hengentutkijat ovat kertoneet omien havaintojensa ja kokemustensa perusteella kuolemanjälkeisestä elämästä: mm. mystikko Emanuel Swedenborg (*De caelo et ejus mirabilibus et de inferno*, 1758, suom. *Taivas, sen ihmeet ja Helvetti*), spiritisti Allan Kardec (*Le Livre des Esprits*, 1857, suom. *Henkien kirja*), selvänäkijä Andrew Jackson Davis (*Death and the After-Life*, 1865), teosofi Charles W. Leadbeater (*The Other Side of Death*, 1903; suom. *Kuoleman toisella puolella*) ja antroposofi Rudolf Steiner (*Das Leben nach dem Tod – Themen aus dem Gesamtwerk Band 15*, esitelmiä 1912–1924; suom. *Elämä kuoleman jälkeen ja sen yhteys elävien maailmaan*). Käsityksemme on, että P. E:n opetukset kuolemanjälkeisestä elämästä täydentävät ja myös syventävät toisten tutkijoiden esityksiä.

Vilppulassa, Kuopiossa ja Tampereella 2.8.2016

Jouni Marjanen

Antti Savinainen

Jouko Sorvali

Kuolemanraajakokemuksen tieteellisestä tutkimuksesta

Antti Savinainen

Usein kuulee sanottavan, ettei kuolemasta voi ainakaan tieteellisessä mielessä tietää mitään. Nykyisin on kuitenkin kertynyt runsaasti tieteellisen tutkimuksen vaatimukset täyttävää tutkimustietoa, jota on saatu haastatteleamalla kliinisesti kuolleita ihmisiä, jotka on onnistuttu elvyttämään takaisin elämään.¹ On haastateltu ihmisiä, joiden kokemuksesta on vuosia tai vuosikymmeniä aikaa ja myös pian kuolemanraajakokemuksen jälkeen. Niistä muodostuva kuva on varsin yhtenäinen, vaikka kaikki kuolemanraajakokijat eivät mainitse tai koe kaikkia kuolemanprosessin vaiheita. Heistä käytetään ilmaisua nde-kokijat; lyhenne nde tulee englanninkielisistä sanoista 'near-death-experience'. Seuraavassa on tutkimuksiin perustuva yhteenveto kuolemanprosessin raportoiduista keskeisistä piirteistä.²

Ensimmäisenä kokemuksena yleensä on kipujen lakkaamisesta ja rauhan tunne. Sen jälkeen tapahtuu ruumiista irtautuminen. Ihmiset kertovat, että he kuulevat ja näkevät ruumiinsa yläpuolelta, mitä elvytystilanteessa tapahtuu. Usein tähän liittyy tavallista selkeämpi ja kirkkaampi tietoisuus, vaikka henkilön aivotoiminta on vakavasti rajoittunutta esimerkiksi sydänkohtauksen vuoksi.

Noin 30 % länsimaisista nde-kokijoista kertoo siirtymisestä toiseen todellisuuteen; tätä kuvataan usein pimeän tunnelin läpi

¹ Esim. Carter, 2010; Long & Perry, 2010; Näreaho, 2015; van Lommel et al., 2001; van Lommel, 2010.

² Tieteellinen näyttö koskee kuolemanraajakokemusten piirteiden esiintymistä; kokemusten tulkinnasta on erilaisia mielipiteitä. Tiedeyhteisön valtavirta uskoo, että nde-kokemukset ovat tavalla tai toisella aivojen tuottamia. Nde-alan tutkijat ovat kuitenkin esittäneet vahvoja perusteluja sille, että pelkästään aivotoimintaan perustuva selitysmalli ei ole uskottava.

kulkemisena (tunneli voidaan nähdä myös monivärisenä). Tunneli johtaa valoon, joka on äärimmäisen kirkas, mutta ei kuitenkaan sokaiseva. Valon kokemiseen liittyy syvä autuuden, ehdottoman rakkauden ja hyväksynnän kokeminen. Monet raportoivat tavanneensa valossa edesmenneitä sukulaisiaan, ystäviään ja muita valo-olentoja; joskus edesmenneiden läheisten tapaaminen voi tapahtua jo ennen valoon astumista.

Jotkut nde-kokijoista (13 % länsimaisista tapauksista) kuvailevat elämäkertauksen, joka voi lyhyessä ajassa sisältää koko elämän tapahtumat tai vain elämän pääkohdat. Vaikka elämäkertaus on nopea, nde-kokija kykenee seuraamaan sitä intensiivisesti. Jotkut raportoivat havainneensa, kuinka heidän ajatustensa, sanansa ja tekonsa vaikuttivat toisiin ihmisiin. Ihmiset pystyvät arvostelemaan elämäänsä objektiivisesti eettiseltä kannalta. Tähän ei kuitenkaan liity tuomitsemisen kokemusta tavallisessa merkityksessä. Elämäkertaus tapahtuu yleensä valon kokemisen yhteydessä, mutta se voi tapahtua jo ennen valoa.

Nde-kokemuksen aikana ihminen voi kokea ymmärtävänsä kaiken, oman elämänsä, toiset ihmiset ja koko maailmankaikkeuden. Elämä ja olemassaolo tuntuvat syvästi merkityksellisiltä, ihminen kokee kaiken ykseyden. Kokemuksen loppupuolella ihminen kohtaa rajan (tästä kertoi eräässä tutkimuksessa noin kolmasosa kokijoista), jonka ylittämisen jälkeen ei tunnu olevan enää paluuta maalliseen elämään. Hän voi ymmärtää tämän intuitiivisesti tai sitten valo-olento kertoo sen hänelle. Nde-kokemus tuntuu niin taivaalliselta, että esimerkiksi paluu sairaaseen ruumiiseen voi tuntua hyvin vaikealta. Päätöstä helpottaa, kun ihminen muistaa tai hänelle muistutetaan lapsista tai muista läheisistä, jotka vielä tarvitsevat häntä.

Hyvin pieni osa nde-kokemuksista on pelottavia (eräissä tutkimuksissa 1 %). Tällaisia ovat kokeneet jotkut itsemurhan yrittäneet, huumeiden yliannostuksen ottaneet ja myös aivan ”tavalliset” ihmiset, joilla kokemuksen alkuun on liittynyt voimakas kuolemanpelko. Ruumiista irtautumiskokemuksen jälkeen nämä

ihmiset saapuvat pimeään tai harmaaseen tyhjyyteen, jossa vallitsee yksinäisyys ja epätoivo. He voivat tuntea pahan olennon läsnäoloa ja kuulla pelottavia ääniä. Jotkut kuvailevat hyvin klassisen helvetin kaltaisen paikan. Näillä ikävilläkin kokemuksilla voi olla positiivinen vaikutus: jotkut ovat ottaneet kokemuksensa varoitukseksi ja mahdollisuutena muuttaa elämäänsä parempaan suuntaan.

Kuoleman rajalla käyminen voi vaikuttaa merkittävästi ihmisen elämän arvoihin. Hollantilaisen kardiologin Pim van Lommel'n tutkimusryhmän pitkittäistutkimus¹ toi esiin merkittäviä eroja nde-kokijoiden ja kontrolliryhmän välillä (kontrolliryhmän jäsenet oli elvytetty, mutta heillä ei ollut muistikuvia kliinisen kuoleman ajalta). Kummassakin ryhmässä oli tapahtunut muutoksia elämänsänteissa ja arvoissa, mutta nde-ryhmän jäsenet olivat kokeneet perusteellisemmän elämänsänteiden muutoksen. He olivat rakastavampia, empaattisempia ja hyväksyvämpiä. Heidän kiinnostuksensa henkisyyteen oli kasvanut, kun taas kontrolliryhmällä se oli vähentynyt. Monissa aikaisemmissa tutkimuksissa on todettu, että nde-kokemus vähentää sitoutumista perinteiseen kristillisyyteen. Tämä näkyi myös van Lommel'n tutkimuksessa vähentyneenä kirkossa käyntinä (kontrolliryhmässä kirkossa käynti kohosi hieman).

Nde-ryhmän jäsenten arvostus rahaa, omaisuutta ja yhteiskunnallista asemaa kohtaan oli vähentynyt. Kummassakin ryhmässä kuolemanpelko oli vähentynyt, mutta nde-ryhmällä vielä merkittävämmän. Usko kuolemanjälkeiseen elämään oli vahvistunut voimakkaammin nde-ryhmässä. Monet nde-kokemuksen läpikäyneet kertoivat tulleen sensitiivisemmiksi toisten ihmisten tunnetiloja kohtaan; heillä oli ollut myös kokemuksia selvänäköisyydestä ja ennalta tietämisestä (näiden tietojen paikkansapitävyyttä van Lommel'n ryhmä ei kuitenkaan tutkinut).

Van Lommel'n ryhmän tutkimuksessa samoin kuin monissa muissakin tutkimuksissa tulee esille nde-kokemuksen elämää radikaalisti muuttava vaikutus. Kuolemanrajalla käyneille ihmisille elä-

¹ van Lommel et al., 2001. Tutkimus julkaistiin *The Lancet* -lehdessä, joka on yksi arvostetuimpia lääketieteen tiedelehtiä.

mässä tärkeää on rakkaus itseä, toisia ihmisiä ja luontoa kohtaan. Seuraavassa kertomuksessa tämä eettinen muutos tulee erityisen selvästi esille:

”En pelkää kuolemaa, koska en koskaan unohda mitä minulle tapahtui. Olen varma, että elämä jatkuu. Olen kokenut vuosien aikana useita muutoksia. Tunnen suurta yhteenkuuluvaisuutta luontoa kohtaan – – Minussa on kehittynyt syvällinen oikeudentaju. Olen paljon kärsivällisempi ja rauhallisempi – – Vihaisuuteni on taakse jäänyttä elämää. Tunnen voimakkaan sisäisen kehotuksen olla koskaan valehtelematta. Olen mieluummin hiljaa kuin kerron valkoisen valheen. Ponnistelen pitääkseni kiinni sovitusta aikatauluista: asiat täytyy tehdä tietyssä ajassa – – Nautin elämästä suunnattomasti – – Uskon, että ihmiset ovat lakanneet elämästä sydämestään käsin – –”¹

Van Lommel toteaa, että yleensä ihmiset tulevat kokemuksensa myötä anteeksiantavimmiksi, suvaitsevaisemmiksi ja myötätuntoisemmiksi; lyhyesti sanottuna he pyrkivät ilmentämään elämässään rakkautta ilman ehtoja. Van Lommel mukaan nde-kokemuksissa tulee esille kosminen laki, jonka mukaan kaikki, mitä teemme toisille, teemme lopulta itsellemme; kaikki ovat yhteydessä toisiinsa.

Lukija voi verrata tieteellisen tutkimuksen tuottamia kuvauksia tässä kirjassa esitettyihin P. E:n kuvauksiin kuolemanprosessista. On hyvä huomata, että P. E. julkaisi ensimmäisen kuolema-aiheisen kirjansa jo vuonna 1904. Ensimmäinen kuolemanraajakokemuksia käsittelevä kirja julkaistiin vuonna 1975 (Raymond Moodyn *Life after life*, suomennos *Kokemuksia kuolemasta* v. 1978).

¹ van Lommel, 2010, 47–48.

Pekka Ervastin tie henkiseen tietoon¹

Jouko Sorvali ja Jouni Marjanen

Pekka Ervastilla (P. E.) oli jo lapsena yliaistillisia kokemuksia, vaikka hän oman kertomansa mukaan ei antanut niille suurta painoarvoa. Nuorukaisena hän oli kiihkeä totuudenetsijä, jolle elämän tarkoituksen selvittäminen oli kaikki kaikessa. Eettisten arvojen toteuttamisella on henkisessä elämässä keskeinen asema ja tähän teemaan liittyy eräs mielenkiintoinen episodi P. E:n elämässä.

Lapsena P. E. oli herkkä suuttumaan, kun hän näki jotain vääryyttä tehtävän. Kerran hän noin 14-vuotiaana kuuli äänen sanovan, että hänen ei tarvitse suuttua. Tästä neuvosta P. E. ilostui suuresti eikä hän tämän jälkeen enää suuttunut.

Vuonna 1894 P. E. tutustui teosofiaan. Ensimmäinen kirja oli A. P. Sinnetin Occult World -teoksen ruotsinkielinen käännös.

Luin muutamia lauseita ensimmäisestä luvusta. Siinä puhuttiin adeptien veljeskunnasta ja selitettiin, kuinka aina on ollut ja yhä on ihmisiä, joilla on syvempi tieto luonnon ja elämän salaisuuksista kuin yhdelläkään tiedemiehellä. Enempää en voinut lukea. Minut valtasi niin suuri riemun vavistus, että olin pakotettu heittäytymään pitkäkseni sohvalle. Koko olemukseni soi kuin yhdellä äänellä: tämä on totta, tämä on totta! – –

Vaikutus oli niin valtava, etten voinut lukea mitään sinä päivänä, en voinut ajatella enää mitään muuta. Aivan kuin ilmestyksessä olin saanut varmuuden, että tietäjä-ihmisiä on ja että ihminen voi päästä jumalalliseen tietoon.²

¹ Tähän kirjaan otettiin pois osittain P. E:n kirjoista ja esitelmistä on paikoin tehty hienovaraista sanojen kirjoitusasun nykyaikaistamista ja joitakin välttämättömiä sanajärjestysmuutoksia sisältöön puuttumatta.

² *Teosofisia muistelmia*, 19.

Lokakuussa 1895 Ervast liittyi Teosofisen Seuran Skandinavian osastoon. Näihin aikoihin Teosofinen Seura jakaantui kahtia, ja se informaatio, jota P. E. sai siinä yhteydessä tietoonsa, vaikutti häneen negatiivisesti.

Minä jäin todella aivan yksin muutaman harvan kirjan kanssa, ja häpeäkseni täytyy tunnustaa, että vastasaatu teosofinen vakaumukseni alkoi horjua, jouduin sielussani tuskalliseen ristiriitaan.

Olin ollut innostunut, olin uskonut, olin ollut varma sisässäni. Olin tuntenut koko olemukseni elävän siitä uskosta, että oli vilpittömiä totuuden etsijöitä ja viisaita totuuden tietäjiä, mutta nyt sitä epäilin. Ehkei ollut vilpittömiä ihmisiä maailmassa, vilpittömiä etsijöitä.¹

Etten minä tuohon kohtaan pysähtynyt, siitä saan kiittää hyvää karmaani. Ja tämä hyvä karmani pukeutui aluksi Leo Tolstoin muotoon. Tutustuin hänen kirjoihinsa ja maailmankatsomukseensa. Luin hänen taisteluistaan ja epäilyksistään ja huomasin ihmeekseni ja sisäiseksi riemukseni, että hän oli läpikäynyt saman sieluntuskan, jota minä paraikaa kärsin. Tuossa oli siis toinen ihminen, vieläpä suuri ja kuuluisa ihminen, joka ymmärsi minua ja ajatteli niin kuin minä. Mikä merkillinen lohdutus, mikä hurmaava tuki ja turva! Ei hän mitään positiivista tietoa minulle antanut eikä hän minua sillä tavalla lohduttanut, että tuskani olisi haihtunut. Päinvastoin. Mutta hän antoi minulle tukea salaisessa uskossani, että rehellinen ja ehdoton totuuden etsintä oli inhimillisesti oikeutettu ja että se ei ollut toivoton. Totuuden piti jossain löytyä ja olla saavutettavissa.²

Tolstoin opin ydin oli vuorisaarnan kuusi antiteesiä (Matt. 5:21–48), joita yhdistelemällä Tolstoi sai niistä viisi käskyä. Nämä P. E. omaksui elämänohjeikseen. Kirjassaan Vuorisaarna (1925) P. E. kiteytti nämä käskyt ytimekkääseen muotoon: älä suutu, älä ajatuksissasi-kaan ole epäpuhdas, älä vanho, älä ole pahaa vastaan ja älä sodi, vaan rakasta kaikkia ihmisiä.

¹ *Teosofisia muistelmia*, 35.

² *Teosofisia muistelmia*, 36.

Neljäs käsky oli todella salaperäinen. Tunsin jo nuorena, että se oli jotain uutta ja että siihen jotakin perustui, koska sitä ei missään vielä voinut huomata. Älä vastusta pahaa. Koko yhteiskuntamme oli rakennettu pahan vastustamiselle. Otimme kiinni niitä ihmisiä, jotka tekivät pahaa, suljimme heidät vankeuteen ja suojelimme itseämme heitä vastaan. Oliko nyt mahdollista, ettei meidän pitänytkaan vastustaa pahaa? Kauan mietiskelin kysymystä, mutta lopulta selvisi minulle tämä asia ja hiljainen ääni sanoi sisässäni: paha ei lopu maailmasta muuten kuin siten, että minä – ja jokainen ihminen – lakkaamme tekemästä pahaa. Jos aina kostamme, teemme vain pahaa vuorostamme emmekä saa pahaa pois maailmasta. Ainoastaan hyvällä paha voitetaan – ja minä muistin, että Buddha oli sanonut samaa – paha voitetaan ainoastaan rakkaudella, ainoastaan sillä tavalla, että itse lakkaamme tekemästä pahaa ja kannamme ristiä niiden puolesta, jotka sitä vielä tekevät.¹

Edessäni oli suuri lupaus: noudattamalla Jeesuksen käskyjä tulisin osalliseksi taivasten valtakunnasta ja saisin tietää ”kaiken totuuden”.

Lähdin siis kulkemaan Kristuksen jäljissä seuraten hänen käskyjään.²

Ehdottoman vakava elämän tarkoituksen etsintä vei P. E:n lopulta sellaiselle rajalle, josta hän itse sanoi, että nyt tulee selvyys tai kuolema. Ja silloin hän vuonna 1896 kävi läpi suuren uudestisyntymiskokemuksen, jota hän nimitti myös Jordanin kasteeksi.

Lokakuun 13. p:nä 1896 keskellä päivää oli aivan kuin sieluntuskani olisivat kärjistyneet huippuunsa. Ne nousivat niin ylimmillään, että minä hengessäni huutamalla huusin apua elämältä, kun en jaksanut enkä kestänyt kauempaa.

Heittäydyin selälleni sohvalle. Silloin äkkiä peittyi sumuun kaikki ympärilläni. Oli aivan kuin synkkä pilvi silmiäni edessä, ja tuntui kuin tuskani olisi siirtynyt itsestäni tuohon pilveen. Ohimennen

¹ Ruusu-Ristin syntysanat Suomessa, 56–57.

² Ruusu-Ristin syntysanat Suomessa, 60.

ajattelin siinä: tuollainenko siis on elämä. Samassa pilvi repeytyi, ikään kuin salama olisi siihen iskenyt, ja auringon säteet paistoivat kasvoihini lämmittävästi ja kirkkaasti, mutta ei häikäisevästi. Vähitellen tuo ihana valo ympäröi minut joka puolelta, niin että olin kuin valomeressä, ja vihdoin se tunki sisääni, täytti ja valaisi minut kokonaan, niin että minä itse ja koko olemukseni oli kuin paljasta valoa. Ja samalla auringon takaa ja joka puolelta avaruudessa kuului ääni, joka sanoi: ”Ole hyvässä turvassa, minun poikani, sillä minä rakastan sinua.” Ja sitten tämä valo haihtui ja laskeusi alas ja meni selkäni sisään ja tuli sieltä ulos niin kuin liekki. Elävänä, liekehtivänä vaahteran lehden muotoisena se nousi ylös korkealle yli pään ja ympäröi minua valollaan. Ja minä nousin sohvalta hämmästyneenä ja katselin ympärilleni, sillä katso, minä olin toinen ihminen.

Vanha elämä oli aivan kuin pyyhkäisty pois. Ja minä panin käteni ristiin rinnalle ja sanoin hiljaan ja harvaan: ”Ihminen on Jumalan poika. Isä Jumala on olemassa ja hän on kaiken elämän takana. Hän rakastaa, hän rakastaa, ja minä olen hänen poikansa, eikä ole mitään hätää, ei koskaan, ei ole koskaan ollut eikä tule koskaan olemaan. Kaikki tuska ja kärsimys on vain syntymistä uuteen elämään. Kun ihminen syntyy tähän maailmaan, silloin on tuskaa ja vaivaa, ja kun ihminen syntyy henkiseen elämään, siihen tietoisuuteen, että hän on Jumalan poika, täytyy senkin tapahtua tuskalla ja vaivalla, suurella ponnistuksella ja äärettömän helvetin läpi käymällä. Mutta sitten kaikki on rauhaa ja sopusointua ja selvyyttä.”

Ja siitä hetkestä lähtien ei rauha voinut kadota sielustani. Tuo merkillinen tila kesti yhtämittaa monta kuukautta ja aiheutti erilaisia ilmiöitä. Muun muassa ymmärsin yhtäkkiä evankeliumeja: niissähän puhuttiin juuri siitä valosta, jossa minä vaelsin. Jeesus sanoi: ”Ylentäkää ihmisen poika itsessänne. Vaeltakaa niin kauan kuin teillä valo on.”¹

Kokemukseni oli niin monipuolinen ja niin rikas, että sitä voisi kuvata melkein kuinka monelta kannalta tahansa. Tyhjentävästi ei

¹ *Teosofisia muistelmia*, 39–40.

sitä voikaan sanoin selittää, sillä fyysinen kieli mykistyy hengen syvyyksien partaalla. – – Näin, että ilman Kristusta emme voi elää henkisesti ja että jollemme ota Jeesuksen Kristuksen elämänohjeita omantuntomme kompassiksi, olemme mitä suurimmassa vaarassa joutua harhaan elämän tiellä. – –

Minä näin silloin, mitä [Jeesuksen] käskyt merkitsivät: ne kielsivät väkivallan, ne kielsivät sodan. – – Näin, että vaatimus oli ehdoton. Ja näin, ettei se vaatimus ollut mielivaltainen, ei minkään jumalan keksimä, vaan elämän henkisestä laista johtuva ja riippuva. Oli kysymyksessä joko elää tai kuolla henkisesti. – –

Olen siis vuodesta 1896 lähtien ollut ehdoton ”antimilitaristi” ja aseettomuuden kannattaja.¹

Pahan vastustamattomuus ja aseettomuus muodostavat keskeisen osan P. E:n opettamasta etiikasta. Kokemuksensa jälkeen P. E. jatkoi Tolstoin merkeissä, mutta sitten häntä askarrutti kysymys siitä, kuinka maailma oli saanut alkunsa, ja hän alkoi lukea Blavatskyn Salaista oppia.

Oli äärettömän mieltä kiinnostavaa ja ihanaa lukea mitä siinä puhuttiin maailman luomisesta. Madame Blavatsky puhui niin salaperäisen kauniisti ja syvästi tuosta suuresta pimeydestä, jossa jumalan valo, ilmennyksen, järjen valo loistaa, enkä minä voinut olla ajattelematta omaa kokemustani.²

Istuin sitten eräänä päivänä pianon ääressä ja soitin jotain isäni lempikappaletta, vaikka ajatukseni samalla liitelivät kaukana Logoksen salaisuudessa. Äkkiä silloin silmäni aukeni ja katseeni tunki syvälle aurinkokuntamme sydänmaihin.

Avaruus, joka oli kaiken takana, oli kuin äidinkohtu, joka sisälsi suuria syntymisen salaisuuksia. Ja äidinkohdusta loisti yhtäkkiä valo, kuten minustakin oli loistanut valo, ja se oli järjen valo. Eikä sille voinut antaa mitään muotoa, ei sitä voinut kutsua persoonalliseksi olennoksi, sillä niin kuin ihmisen valominuus oli se kaiken

¹ *Toimittajalta*, II, 126–27.

² *Teosofisia muistelmia*, 46.

persoonallisuuden miljoonia vuosia sitten voittanut, mutta se oli äärettömän korkea itsetajunta, järjenvalo, joka loisti pimeydessä ja vyörytti ulos itsestään kokonaisen maailmankaikkeuden.¹

Vaikka P. E. toimi vuodesta 1897 lähtien teosofisena kirjailijana ja esitelmöitsijänä, niin hän ei heti tuonut esille omia syviä kokemuksiaan. Hänellä ei selvästikään ollut mitään tarvetta oman persoonansa korostamiseen. Kristus-kokemustaan v. 1896 hän on julkisesti kuvaillut vain kolme kertaa. Ensimmäinen esitys oli teoksessa Suuret uskonnot v. 1909, mutta tuossa kirjassa tapahtuman kuvaus oli vielä anonymi. Vasta Teosofisissa muistelmissa v. 1915 P. E. kertoo omakohtaisesti elämänsä suuresta käännekohdasta. Kolmas esitys uudestisyntymisestä löytyy kirjasta Ruusu-Ristin syntysanat Suomessa, joka julkaistiin v. 1929. On olemassa vanha periaate, jonka mukaan tärkeät asiat täällä alemmassa kolminaismaailmassa on sanottava kolme kertaa.

Kesällä 1897 P. E. liittyi Katherine Tingleyn johtamaan Amerikan Teosofisen Seuran esoteeriseen kouluun.

Jouduin salaiseen henkiseen yhteyteen ihmisten kanssa, jotka säännöllisesti harjoittivat mietiskelyä ja joista moni saattoi omistaa paljon sekä henkisiä että psyykkisiä kokemuksia, – esoteristina luultavasti harjoitin itsetietoisempaa ja monipuolisempaa mietiskelyä kuin ennen, vaikka kyllä aina olin elänyt mietiskelyelämää.²

Teosofisen kirjallisuuden ohella P. E. luki sellaisia mystikkoja kuin Mestari Eckhart, Heinrich Suso, Johannes Tauler, Jakob Böhme ja Emanuel Swedenborg. Tällainen tutkiminen kävi P. E:lle helposti, sillä hänellä oli aivan poikkeuksellinen kielitaito. Ranskankieltä P. E. oppi lukemaan viisi-kuusivuotiaana ja kahdentoista vanhana hän ryhtyi kirjoittamaan yhdeksän eri kielen vertailevaa kielioppia.

P. E. lähti henkisissä kokemuksissaan suoraan ylhäältä, Jumalasta ja elämän tarkoituksesta liikkeelle. Mutta ”maan ja taivaan välillä”

¹ Teosofisia muistelmia, 47.

² Teosofisia muistelmia, 60.

oli paljon sellaista selvitettävää, josta tiedemiehemme ovat tuskin uneksineetkaan. Seuraavaksi portaaksi tuli kysymys Mestareista ja kuoleman mysteeristä.

Eräänä tammikuun iltana 1898 mietiskelin kuoleman kysymystä ja sanoin sisäiselle jumalalleni: ”Sinä olet sielulleni antanut iankaikkisen rauhan, mutta et ole vielä minulle näyttänyt läheskään koko totuutta. Kuoleman salaisuutta, mestarein olemassaoloa et ole minulle ratkaissut, ja kuitenkin ymmärrät, että jos ihminen tahtoo olla rehellinen totuuden etsijä ja totuuden tietäjä, ei hän saa koskaan tyytyä siihen, mitä hänelle on annettu, vaan hänen täytyy aina pyytää enemmän. En siis voi tyytyä siihen, minkä jo olet minulle ilmoittanut, vaan sinun täytyy antaa minun nähdä enemmän...”

Mietiskellessäni kadotin äkkiä tajuntani ja heräsin siihen, että seisoin ulkopuolella ruumistani. Fyysinen ruumiini oli tuolla vuoteella, jossa olin istunut, mutta minä olin itse toisessa ruumiissa ja olotilassa, jonka ihanuutta ei voi sanoin kuvata. Olin iloinen, kevyt, lähdin kulkemaan pois ruumiini luota toiseen maailmaan ja tapasin siellä Mestarin.¹

Teosofinen Seura oli sekä julkisesti että sisäisessä piirissään puhunut kahdesta Mestarista, ja kuvasta päätin, että olin tavannut toisen niistä.²

Yksityiskohtaisesti en tätä kohtausta enkä kokemuksiani näkyvässä maailmassa tahdo kuvata, sen vain toistan, että nyt olin saanut kouriintuntuvan tiedon astraalimaailmasta, sen olennoista ja ihmisen astraaliruumiista.

Sen havainnon tein, että kun ihminen on todella vapautunut fyysisestä ruumiista ja siirtynyt ulkopuolelle astraaliruumiissaan, silloin hän on toinen olento, hänellä on laajempi tietoisuus, hän on paljon kirkkaampi ja ihanampi kuin se olento, joka esiintyy hänen persoonallisuutenaan. Hän on puettu häävaatteisiin, niin kuin sanotaan, ja jollei hän ole valkeisiin vaatteisiin puettu, ei hän voikaan

¹ *Teosofisia muistelmia*, 63.

² *Ruusu-Ristin syntysanat Suomessa*, 76.

astua siihen elämään, jossa ovat Mestarit ja heidän opetuslapsensa. Mutta kun hän on niihin vaatteisiin puettu, silloin hän tietää, että fyysinen elämä on pieni ja vähäpätöinen, ahdas ja pimeä verrattuna siihen ihanaan elämään, joka on fyysisen ruumiin ulkopuolella.

Ja hän aivan kuin kysyy itseltään, niin kuin minä silloin kysyin, kun ensi kerran olin ulkona, kuinka tuo ruumis fyysisessä maailmassa voi tätä kantaa: tietysti vain unohtamalla nämä asiat! Asteraalitulissa tiesin itsestäni, että olin ennen monta kertaa ja kauan ollut vapaa, vaikka sen aina olin unohtanut, mutta nyt se ihmeellinen tapahtui, että sain muistaa. En unohtanut kokemustani, vaan muistin. En mielelläni olisi tahtonut palata ruumiiseen, mutta Mestari sanoi: nyt sinun täytyy lähteä, ja minä tunsin niin kuin etäällä olevassa ruumiissa olisi ollut vetovoima, joka pyörteen tavalla veti, niin että olin vähällä kadottaa tajuni. Mutta pääsin onnellisesti läpi. Tajuntani säilyi puhtaana – huomasin yhtäkkiä istuvani ruumiissa ja muistin kaikki. En voinut muuta kuin vaipua siunaukseen ja kiitokseen, kun laskeuduin vuoteeseen. Nyt minä tiesin. Nyt ei tarvinnut enää epäillä. Nyt oli suuri arvotus ratkaistu. Ihminen oli kuolematon.¹

Tahdon nyt mainita toisesta seikasta, joka oli omiansa lisäämään okkulttista tietoa. Minut pantiin näet tutkimaan kuolemanjälkeistä elämää. Tämä tapahtui sillä tavalla, että sain käydä kuolemanjälkeisissä tiloissa, manaloissa, helveteissä, kiirastulissa ja taivaissa. Sain kohdata erilaisia vainajia ja tutkia heidän tilojaan kuoleman jälkeen. Tämä oli yhtä opettavaista kuin jännittävää, – ’kiintoisaa’, niin kuin sanotaan, – mutta ei ihmisten erilaisten kohdaloiden näkeminen ollut läheskään niin merkillistä kuin itselleni avautuva tietoisuus siitä, että minäkin olin tällä tavalla elänyt kuolemanjälkeisissä tiloissa ja vielä saatoin elää. Kaikki ne tapaukset, jotka näin, olivat samalla niin kuin itseäni. Ei tämä tutkiminen ja tietäminen ollut katselemista kuin syrjästä, miten toinen ihminen on piinassa tai miten hän toimii kuolemanjälkeisessä elämässä.

¹ *Teosofisia muistelmia*, 63–64.

Ei se ollut mitään uteliaisuuden tyydyttämistä, joka itse asiassa olisi alhaista ja epäinhimillistä, vaan se oli osaa ottamista vainajain elämään. Jos sain nähdä ihmisen, joka kärsi tuskia helvetissä tai tuonelassa, olin itse tuon ihmisen kanssa ja kärsin hänen tuskansa.

Okkulttinen tutkimus ei ole tavallista tieteellistä tutkimusta, joka antaa ihmisen olla kokonaan ulkopuolella tutkittavaansa. Sekoitamme esimerkiksi kemiallisia aineita yhteen ja katselemme, mitä siitä muodostuu, ja itse olemme kaiken ulkopuolella. Ruumiimme ja aistimuksemme erottavat meidät kemiallisesta prosessista tykkäänään. Mutta okkulttisessa tutkimuksessa on tieteellinen objektiivisuutemme henkistä laatua. Kuolemanjälkeisiä asioita esimerkiksi ei saa tutkia, ellei maksa lunnaita, ellei ota kärsiäkseen samoja tuskia, joita sielut kärsivät helvetissä. Ohimennen sanoen ei mikään helvetti ole ikuinen, mutta kyetäkseen hetkeksikään tuskia kestäämään täytyy totuudenetsijän olla mielikuvituksensa herra, jottei pelko valtaisi häntä. Täytyy olla sääli ja rakkaus kärsiviä kohtaan ja halu kärsiä heidän kanssaan. Mutta samalla täytyy olla hengessä rauha, joka tekee puolueettoman, tieteellisen havainnon mahdolliseksi. Sen tähden muistuu mieleeni, mitä kerrotaan monesta vapahtajasta, nimittäin että he kuolemansa jälkeen astuivat alas vangittujen sielujen luokse ja saarnasivat heille pimeydessä. He astuivat alas tuonelaan. Juuri semmoista on okkulttinen tutkimus. Se on astumista manalaan auttamaan. Se ei ole uteliaisuuden tyydyttämistä, vaan rakkaudessa tapahtuvaa auttamista. Se on vangittujen sielujen valaisemista, rohkaisemista, lohduttamista, ja se on välistä sangen hidasta työtä. Vaikka auttaja ottaa osaa toisen kärsimykseen, ei hän läheskään heti saa toisen silmiä auki. Uudestaan ja uudestaan hän saa mennä lohduttamaan, puhumaan ja selvittämään, ennen kuin vainajat tuskissaan edes kallistavat korvansa. Paatuneen vainajan ei ole helppo kuulla omantunnon ääntä.¹

Vuonna 1898 P. E. erosi Tingleyn johtamasta Amerikan Teosofisesta Seurasta ja liittyi Adyarin Teosofiseen Seuraan. Vuonna 1907 perustettiin Seuran Suomen osasto ja P. E. valittiin sen ylisihteeriksi.

¹ Ruusu-Ristin syntysanat Suomessa, 79–81.

Ensimmäisinä vuosina P. E. ei vielä paljontaan esittänyt itse kokijana. Hän vasta myöhemmin ymmärsi, että hänen täytyy ottaa tämä taakka harteilleen ja vastata vain itse omista kertomuksistaan.¹ Vuodesta 1914 alkaen julkaistuissa kirjoituksissa P. E. kertoo suoremmin omien tutkimuksiensa tuloksia, ja pääosin näistä teksteistä koostuu nyt käsillä oleva kirja. P. E. perusti 14.11.1920 uuden seuran, Ruusu-Ristin, voidakseen vapaammin tuoda esille löytöjään.

P. E:n suhde kuolemanjälkeiseen elämään tulee hyvin ilmi postuumina julkaistussa romaanissa Suuri seikkailu. Siinä käydään seuraava keskustelu P. E:n alter egon tohtori Kotkan ja rovasti Santalan välillä:

Te väitätte siis, herra tohtori, että kuolevainen meikäläinen voi, kuten sanotte, astua vainajien valtakuntaan. – Väitän, vastasin hymyillen. – Minkä tähden hymyilette? Lasketteko leikkiä? – Päinvastoin. Hymyilen, koska nämä asiat ovat minulle päivänselviä. Ettekö hymyilisi, jos joku kysyisi teiltä, oletteko todella itse nähnyt ja kulkenut esimerkiksi Helsingin katuja?²

¹ Sven Krohn, ”Henkilökohtaisia muistojani Pekka Ervastista”. II *Pekka Ervast -seminaari*, 1998, 65.

² *Suuri seikkailu*, 43–44.

Prologi

Pekka Ervast

Olin kerran hautajaisissa. Musta, kuusenköynnöksien koristama ruumisarkku, joka sisälsi vainajan maalliset jäännökset, oli laskettu avonaiseen hautaan. Haudan partaalla ja yltympäri seisojien mustiin puettuihin saattojoukkoihin, usealla käsivarrellaan seppele. Mieskuoron laulaessa *Integer vitae* vallitsi syvä hiljaisuus. Kaikki läsnäolijat olivat vakavan ja murheellisen näköiset. Likellä seisovat tähystelivät hautaan ja muutamat heittivät sinne kukkaskimpun viimeiseksi rakkautensa ja kunnioituksensa osoitteeksi. Vainajan omaiset itkivät.

Aurinko teki paraikaa laskua ja etäältä kuului rastaan kaihoisa viserrys. Ilma oli kesäistä tuoksua täynnä. Loitommalla seisijat unohtivat kuoleman kylmyyden; he katsoivat luontoa ympärillään ja vaipuivat ajattelemaan omia rientojaan ja elämäntehtäviään.

Mutta *Integer vitae*'n viimeinen sävel oli kaikunut, ja pappi astui esiin. Hän paljasti päänsä ja alkoi puhua. Hänen puheensa ei ollut pitkä, mutta ytimekäs. Tehtyään vähän selkoa vainajan maallisen elämän kulusta ja mainittuaan hänen hyvät ominaisuutensa, hänen suoruuksensa, rehellisyytensä, ihmisystävällisen sydämensä ja kristillisen mielensä, hän ryhtyi lyhyin piirtein esittämään armon ja pelastuksen evankeliumia langenneelle ihmissuvulle. Syntiensä ja tekojensa palkkana ihminen tosiaankin ansaitsisi ikuisen kuoleman, ikuisen kadotuksen, mutta mittaamattomassa armossaan Jumala oli valmistanut niille, jotka tahtoivat sen vastaanottaa, pelastuksen mahdollisuuden ja iankaikkisen ilon ainoan ja rakkaan poikansa kuoleman kautta. ”Tässä näette”, hän lopuksi lausui ja hänen äänensä sai voittorikkaan soinnun, ”tässä näette miehen, joka totisena kristittynä nöyrtyi Jumalan edessä ja omisti hänen

armonsansa. Tässä näette miehen, joka kuoli horjumattomassa uskossa vapahtajaansa, joka kuoli autuaana ja josta saatamme toivoa, että herra on hänet viimeisenä päivänä kuolleista herättävä ja luoksensa kutsuva muuttumattomaan rauhaan ja kunniaan.”

Sitten hän luki siunauksen, ja kaikki oli taas hiljaista. Lintukin oli ääneti.

Pääni kallistui alaspäin ja katsettani kohtasi ammottava hauta, pohjalla musta arku. ”Tuoko siis on sinun vastainen kotisi, sinä vainaja raukka, tuo musta, multainen kuoppa? Tuohonko sinut kytketään tuhansiksi vuosiksi – niin, kuka tietää, kuinka kauaksi aikaa? – sinut, joka täällä rakkaittesi kanssa sait elää ainoastaan neljäkymmentä lyhyttä vuotta!... Mutta kuolithan sinä autuaana: viimeisenä tuomiopäivänä olet nouseva jälleen ja...”

Mitä se oli – suonenvedontapainen nyyhkytys? Kohotin päätäni ja näin, että vainajan sureva vaimo oli nostanut nenäliinan silmilleen ja nähtävästi äärimmäisellä ponnistuksella koitti hillitä valtavaa tuskaansa. Katseeni kiintyi häneen. Hänen tuskassaan tuntui olevan muutakin kuin vain surua itsensä ja lastensa puolesta. Katselin häntä tarkemmin, tutkivasti... Ja... ja äkkiä näin suoraan hänen sydämeensä. Silloin vereni hyytyi.

Tuon rouvan miesvainaja ei ollut uskonut. Hän ei ollut kuollut autuaana. Se oli valetta. Se oli papin sokeutta. Koko hänen miehensä elämä oli ollut valetta siinä suhteessa. Hän oli pettänyt kirkkoa ja papistoa. Hän oli käynyt perheensä kanssa kirkossa, hän oli nauttinut herran ehtoollista, hän oli käyttänyt lapsiaan rippikoulussa, mutta hän ei ollut uskonut. Hän oli tehnyt kaiken tuon velvollisuuden tunteesta, ulkonaisen rauhan takia, elääkseen sovussa kaikkien kanssa, mutta sielussaan hän ei ollut uskonut. Omalle vaimolleen hän oli hiljaisina hetkinä tunnustanut oman uskottomuutensa, sisäiset tuskansa. ”En siihen mitään voi”, oli hän sanonut, ”järkeni, sydämeni on paatunut. En tiedä mitään. En tiedä, onko uskominen ihmisen elävän kuoleman jälkeen...” ja samat sanat hän oli toistanut vähää ennen kuoloaan. ”Jos voisit minua auttaa”, oli hän kuiskannut vaimolleen... Mutta hänen kuolemansa oli ollut tyyni. Hän oli

ottanut jäähyväiset kaikilta, ja kun hänen katseensa sammui, levisi yliluonnollinen rauha hänen kasvoilleen...

Mutta minä näin, että vaimo, joka seisoj tuolla haudan toisella puolella, oli epäilyksien raatelema, minä näin, kuinka hänen sie-lunsa kamppaili. Se kamppaili, se koitti murtaa läpi ympäröivän pimeyden, se vaikeroi ja valitti. Mutta vaikka sen tuska oli äänetön, kuulin minä sen huutavan Jumalalle: ”sinä taivaan herra, oletko sinä valmistanut miehelleni iankaikkisen kadotuksen, sen tähden ettei hän uskonut! Mutta jos laupias olet, jos olet armorikas, niin anna hänelle anteeksi hänen uskomattomuutensa. Ethän sinä voi häntä hylätä, sinä, joka tiedät, kuinka hyvä hän oli, kuinka hellä, kuinka hän meitä rakasti ja kuinka hän teki kaikille oikein... Et sinä voi olla niin julma, sinä, joka olet rakkaus ja pitkämielisyys...”

Mutta pappi oli tarttunut pieneen lapioon ja heittäen kolme ker-taa santaa kolkosti kumisevaan hautaan hän lausui juhlallisesti: ”maasta olet sinä tullut ja maaksi olet sinä muuttuva” – vaan pet-tivätkö korvani? Minusta kuului, että hän lausui nuo sanat, jotka Dante näki kirjoitettuna helvetin portin yläpuolelle:

*Per me si via nella città dolente,
Per me si va nell' eterno dolore...*¹

Ja kun hänen kolmannella kerralla olisi pitänyt sanoa, ”herra sinun Jumalasi on viimeisenä päivänä sinut herättävä kuolleista”, kuulin minä aivan selvästi loppusanat:

*...Lasciate ogni speranza voi ch'entrate.*²

Silloin olin vähällä kadottaa kaikki malttini. Teki mieleni ryn-nätä esiin, huitoa käsilläni ja huutaa – huutaa niin ääneen, että jokainen kuulis:

– Tämä on valetta. Ettekö näe, että tämä on valetta? Semmoista jumalaa, jota te palvelette, ei ole olemassa! Ei ole olemassa tuom-moista järjetöntä julmuria, joka syöksisi ihmislapsia iankaikkiseen

¹ Minun kauttani kuljetaan surevaan kaupunkiin, Minun kauttani kuljetaan ikui-seen suruun...

² Heittäkää kaikki toivo, te, jotka astutte sisään.

kadotukseen! Hän on sairaiden ja hullujen keksimä pelätti! Näillä opeillanne te murhaatte ihmisten sieluja!

Vaan minä hillitsin itseni. Ja kun nostin katseeni, näin jotakin, joka tyynnytti minut kokonaan ja toi takaisin herruuteni tunteitten yli.

Vähän matkan päässä minusta seisoj nuori, hienopukuinen mies, jonka ylpeä, hieman uhmaileva ja tekisi mieli sanoa pilkallinen katse oli kiinnitettyinä pappiin. Hänen kasvonsa kuvastivat niin selvästi, mitä hän tunsu, ettei minun ollut laisinkaan vaikea lukea hänen sydämensä ajatuksia. ”Mikä narripeli”, ne sanoivat, ”kuinka kauan on ihmiskunta sietävä tätä komediaa! Tuossa tuo mieslurjus laskettelee valheitaan aivan niin totisena, että voisi luulla hänen itsensä niihin uskovan! Onko hän sitten muka käynyt noissa tai-vaissaan ja helveteissään, kun noin varmasti niistä lavertelee? Pitäisi toki hävetä enää ylläpitää vanhoja lastentaruja, kun tieteellinen tutkimus on todistanut ne kaikki valheiksi...”

Niin hänen sydämensä puhui, mutta hänen päähänsä ei iskenyt ajatus astua esiin ja tunnustaa suoraan, ettei uskonut noihin laverruksiin. Päinvastoin, semmoista mielijohdetta hän olisi pitänyt suorana hulluutena – sehän olisi ollut häpeällistä! Hänellä oli tieteellinen virkauransa, ei ollut hänen asiansa sekaantua moisiin juttuihin...

Tästä kaikesta minä täydellisesti voitin takaisin mielenmalttini. Ei ollut minunkaan asiani tällä hetkellä astua näkyviin. Tuo nuori mies olisi vielä voinut luulla, että kannatin hänen uskoansa tyhjiyteen – vaikka tietysti hänkin olisi pitänyt minua hulluna. Semmoinen käytös minun puoleltani olisi aikaansaanut vain häiriötä, vaan ei tarkoittamaani hyvää.

Jäin mykkänä paikoilleni.

Hautausmenot olivat tällä välin lähestyneet loppuaan. Pappi oli hattu päässä vetäytynyt syrjälle ja haudankaivaja apulaisinensa oli tehnyt tehtävänsä. Kiiruusti he isoilla lapioillaan olivat täyttäneet haudan mullalla ja kivillä, joten ammottavan kuopan asemasta siinä nyt oli havujen peittämä kumpu. Toinen toisensa jälkeen

rupesivat läsnäolijat sitä kukilla ja seppeleillä koristamaan. Sen tehtyään useimmat poistuivat, jättäen hyvästi surevalle puolisolle ja hänen kahdelle pojalleen.

Mieskuoro lauloi taas, ja minäkin päätin lähteä kotiin. Kuljin huomaamatta vaimon luo, ja kun ei hän heti minua huomannut, kosketin hänen kättään hellävaroen. Hän säpsähti hiukan ja käänsi puoleeni kyyneleiset ja epätoivoiset kasvonsa. Tartuin lujasti hänen käteensä ja katsoen hänen silmiinsä osaaottavasti sanoin puoliääneen, mutta painolla:

– Älkää surko ja älkää epäilkö, sillä teidän miehenne elää ja on hyvässä turvassa. Tämä on minun syvä ja rehellinen vakaumukseni – se on enemmän kuin vakaumus, se on tieto.

Hän tuijotti minuun ällistyneenä ja hänen huulillansa oli kysymys, mutta minä näin vilaukselta toivon ja lohdutuksen välkkeen hänen katseessaan. Tyydyin tähän pieneen voittoon, kumarruin ja annoin sijaa surkutteleville sukulaisille, jotka häntä samassa ympäröivät.

Poistuessani hautausmaalta tutkin itseäni ja huomasin, että mieleni oli murheellinen, ensiksi sen tähden, että sen oma vaikutuspiiri oli niin rajoitettu, sen oma vaikutusvalta niin vähäpätöinen, ja toiseksi sen tähden, että ihmisten tietämättömyys ja sokeus vielä oli niin armottoman suuri.¹

¹ *Mitä on kuolema?*, 123–28.

I Kuolinhetki

Elinvoiman poistuminen ja filmi kuolinhetkellä

Kuoleman kamppailu voi olla hyvin raskaan näköinen prosessi paikalla olijoiden näkökulmasta katsottuna. Sisäisesti näin ei kuitenkaan ole.

Itse kuolinkamppailu on sitä, että tuo näkymätön eli eetteriruumis lähtee ulos fyysisestä, näkyvästä, karkeasta ruumiista. Se on tuo näkymätön, jonkinlaisen haamun näköinen ruumis, joka erkanee fyysisestä ruumiista ja sen mukana sitten tietysti sielu, koko tuo ihmisen astraalinen puoli [ihmisen tunne- ja ajatuselämä]. Kuolinkamppailu on silminnähtävästi siinä, että eetteriruumiin on vaikea kiskoutua irti tästä fyysisestä ruumiista. Muutamilla ihmisillä se ei ole niin vaikeaa. Joku vanha ihminen on melkein jo oppinut lähtemään ulos eetteriruumiissaan fyysisestä ruumiista. Joku sairauden runtelema ihminen myös kuolee helposti ja rauhallisesti, koska hänenkin eetteriruumiinsa on jo monta kertaa hieman mennyt ulos fyysisestä ruumiistaan. Ainoastaan hyvissä elämänvoimissa olevat ihmiset näennäisesti kärsivät paljon. Siinä on suuri kamppailu näkyvän ja eetteriruumiin välillä. Ja kun tuo eetteriruumis lähtee ulos fyysisestä ruumiista, tajunta on vielä jäljellä fyysisessä ruumiissa, niin kauan kuin on olemassa tuo loistava hopeinen silta tämän näkyvän ja eetteriruumiin välillä. – – [Eetteriruumis] nousee ylöspäin, aivan kuin jaloista pään läpi, ja on sitten fyysisen ruumiin yläpuolella. Ja tuo silta eli hopealanka – niin kuin sitä myös nimitetään, myös kultalangaksi –, tuo loistava lanka on vielä jäljellä ehjänä fyysisen ruumiin ja eetteriruumiin välillä. Ja niin kauan kuin tuo lanka on ehjänä, ihminen ei ole vielä kuollut, vaan hänet voitaisiin herättää takaisin fyysiseen ruumiiseen.¹

¹ *Uni ja kuolema*, 57–58.

Niin kuin ihmisen syntymässä tarvitaan apua, niin tarvitaan kuolemassakin. Itse kuolinhetkellä, jolloin on jätettävä fyysinen ruumis ja katkaistava siihen yhdistävä side, sen tavallisesti katkaisee jokin deeva. Mestari voi sen myös tehdä. Jos on kysymyksessä opetuslapsi, niin Mestari tai Kristus – kuinka sitä halutaan kutsua – tulee ja katkaisee sen langan, mutta muuten se on tavallisesti jokin deeva [enkeli].¹ Silloin fyysinen ruumis on kuollut ja jää tuohon avuttomana.²

Oleellista kuolemanprosessin alkuvaiheessa on menneen elämän läpikäyminen, jonka P. E. kuvaa hyvin samalla tavalla kuin kuolemanraajakokijat.

Kun ihminen on kuolemaisillaan, nousee elämänvoima jaloista ylöspäin; ensin jalat ja alaruumis tulevat tunnottomiksi, sitten vähitellen muu ruumis, tajunnan paetessa ylöspäin. Päässä ja aivoissa ihminen jää tajuseksi pitkäksi aikaa, vaikka muu ruumis on jo tunnoton. Päässä tapahtuu erikoinen prosessi. Fyysisten aivojen hienompi eli eetterinen puoli irrottuu vähän fyysisistä aivoista, vetäytyy sisään ja konsentroituu, niin ettei se ole kiinni itse fyysisissä aivoissa samalla tavalla kuin päivätajunnassa. Niin kuin tapahtuu nukkuessa, siirtyy tajunta pois sekä isoista että pienistä fyysisistä aivoista ja hiipii eetteriaivoihin. Kuollessaan ihminen ei siirry yhtäkkiä kuin nukkuessaan astraalitajuntaan, vaan viipyy eli pysähtyy eetteriaivoihin, ja koska tajunta on ainoastaan eetteriaineen ympäröimä, se vilkastuu erikoisesti. Muistimme piilee alitajunnassa, sanomme, ja tämä merkitsee, että aivosolujemme muistikuvat kaikesta, mitä tapahtuu fyysisen elämän aikana, vaipuvat alitajunnan piiriin, jossa meitä häiritsemättä lepäävät, kunnes kutsumme ne esille. Kun kuolemassa tajunta siirtyy eetteriaivoihin, ovat sitä vastoin kaikki muistikuvat elävinä edessä. Ja niin ihminen läpikäy uudestaan koko menneen elämänsä sen yksityispiirteissä, vaikka tämä tapahtuu verrattoman nopeasti. Puolessa tunnissa on

¹ Pekka Ervast vastaa kysymyksiin. Kysymys ja vastaus nro 134, 326.

² *Uni ja kuolema*, 58.

nyt elokuvina muistissa semmoista, mikä fyysisesti on tapahtunut kymmenien vuosien aikana, ja kuitenkin kaikki tapahtuu yksityiskohtaisen tarkasti, ihmisen ollessa itse ulkopuolella koko näytelmää.¹ On kuin hän heittäisi kaikki ne kuvat ulos maailmaan maailman suurten voimien syötäväksi, ja hän vapautuu sillä tavoin koko vanhan persoonallisuutensa sisällöstä.² Sääntönä on, että ihminen heittää eetteriruumiinsa pois, muistikuvansa maailman voimien syötäväksi, ja ne muistikuvat koskevat päivätajuista elämää, sillä eetteriruumis on koonnut päiväkuvia maallisen elämän aikana.³ Tämä kaikki käy sangen nopeasti, vaikka se sittenkin voi kestää tuntikausia. Ja jos se ei ole tapahtunut tuon kamppailun aikana, se tapahtuu sitten, kun ihmisen tajunta on eetteriruumiissa.⁴

Hän ei elä siinä [muistikuvissa] nyt mukana, niin kuin hän eli fyysisesti, hän vain katselee suurta näytelmää ja arvostelee sitä puolueettomasti, nimittäen joka asiaa sen omalla laatumellellä hyväksi tai huonoksi, rikokseksi tai ansioksi jne. Hän on silloin kuin suussa valossa. Jos päivätajunnassamme saamme kokea tätä tilaa, on sen yhteydessä aina valoilmio. Itse asiassa ihmisen korkeampi minä personoituna silloin on katsojana. Kuollessaan ihmisen juhlallinen muistikokemus ei johdu hänen tavallisesta fyysisestä persoonallisuudestaan, vaan siitä korkeammasta Itsestä, siitä minästä, joka on fyysisen persoonallisuuden takana. Hän on sen valossa ja katselee siinä mennyttä elämäänsä. Hän lukee elämän kirjaa. Muutamissa uskonnoissa sanotaan, että se on tuomion kirja, sen tähden että ihminen korkeamman Itsensä valossa tuomitsee itsensä.⁵

Kuolemanhetki on siten pyhä ja korkea. Näin ajatellaan myös Tiibetin buddhalaisuudessa, jonka mukaan ihmisellä olisi mahdollisuus valaistua kuolemassa.⁶ P. E. huomauttaa, että on hyvin tärkeää

¹ *Kuka auttaa meitä kuolemassa?* (1989), 80–81.

² [Rudolf Steiner kuvaa samaa tapahtumaa hyvin samankaltaisilla ilmaisuilla (Steiner, 2009). – Toim. huom.]

³ *Henkiseen tietoon*, 131.

⁴ *Uni ja kuolema*, 59.

⁵ *Kuka auttaa meitä kuolemassa?* (1989), 81–82.

⁶ Sogyal Rinpoche, *Tiibetiläinen kirja elämästä ja kuolemasta*, 318–19.

*antaa kuolevan sielun keskittyä menneen elämänsä panoraamaan. P. E:n kuvaus ei ole ensimmäinen, jossa elämänkertaus tulee esille. Teosofisen Seuran alkuaikojen ns. mestarikirjeissä on aivan vastaavanlainen esitys.*¹

He [kuolinvuoteen ympärillä] seisovat hartaan hiljaisina. Viisaita nämä ympärillä olevat ovat, jos pysyvät hiljaisina ja hartaina. Heidän ei pitäisi itkeä ja surra. Heidän ei pitäisi vain muistaa omaa itseään, silloin kun seisovat kuolevan vuoteen edessä, sillä tuo hetki on suuri ja juhlallinen, jolloin kuolevan ihmisen minätajunta keskittyy aivoihin ja katselee koko mennyttä elämäänsä. Häntä ei pidä kutsua pois tuosta sisäisestä mietiskelystä. Kun se mietiskely on loppunut, niin hänen silmänsä sammuvat.²

Vasta tämän loputtua hän jättää fyysisen ruumiinsa, ollen vielä eetteriverhossaan. Ja vietettyään jonkun aikaa tässä välitilassa hän hetkeksi kadottaa tajuntansa herätäkseen sitten astraaliruumiissa.³

¹ ”Viimeisenä hetkenä heijastuu koko elämä muistiimme ja nousee esiin kaikista unohtuneista nurkista ja sopukoista kuva kovalta ja tapaus tapaukselta. Kuolevat aivot yllyttävät muistin viimeiseen voimakkaaseen ponnistukseen, ja muisti palauttaa uskollisesti jokaisen vaikutelman, joka sille on uskottu aivojen toiminnan aikana. Voimakkaat vaikutelmat ja ajatukset ovat luonnollisesti elävämmät ja jäävät niin sanoakseni eloon kaiken sen jäännöksen jälkeen, joka nyt häviää ja katoaa näkyvistä ainiaaksi palatakseen esille vasta devachanissa [taivastilassa]. Ei kukaan ihminen kuole mielipuolena tai tajuttomana, kuten jotkut fysiologit olettavat. Vieläpä mielenvikainen ja juoppohullukin muuttuu kuolinhetkellään täysijärkiseksi, vaikka hän ei voi sanoa sitä läsnä oleville. Ihminen voi usein näyttää kuolleelta, mutta viimeisestä sydämen sykäyksestä siihen hetkeen asti, jolloin elonlämmön viimeinen kipinä jättää hänen ruumiinsa, aivot ajattelevat ja ego elää noina muutamina lyhyinä sekunteina koko elämänsä uudestaan. Puhukaa kuiskaten, kun olette kuolinvuoteen ääressä ja tunnette kuoleman juhlallisen läsnäolon! Teidän on pysyttävä hiljaa varsinkin sinä hetkenä, jolloin kuolema on laskenut kylmän kätensä ruumiille. Sanon vielä: puhukaa kuiskaten, ettette häiritسی ajatuksen liitelyä ja estäisi menneisyyttä luomasta heijastusta tulevaisuuden huntuun.” (*Mestarien kirjeet A. P. Sinnettille*, 351–52.) [Kirje on laadittu v. 1882, ja tätä kohtaa on lainattu mm. Blavatskyn kirjoituksessa *Memory in the dying* (1889) ja Annie Besantin kirjassessa *Death – and After* (1893). – Toim. huom.]

² *Sfinksin arvoitus*, 60–61.

³ *Kuka auttaa meitä kuolemassa?* (1989), 46.

Sielun jakautuminen

Yleensä kuolemaa käsittelevissä spiritualistisissa teksteissä esitetään, että kuoleman jälkeen elämä jatkuu aivan kuten ennenkin, mutta ilman fyysistä kehoa. P. E:n kanta poikkeaa tästä merkittävästi: kuolemassa yleensä tapahtuu ero alemman ja korkeamman minän välillä. Alempi minä tarkoittaa tässä yhteydessä kaikkea, mikä kuuluu kuolevaiseen persoonallisuuteemme. Apostoli Paavalin kolmiijaossa (ruumis, sielu ja henki; 1. Tess. 5:23) sielu vastaa alempaa minää ja henki korkeampaa minää, joka elää jälleensyntymästä toiseen.¹ Alemman ja korkeamman minän ero kuolemassa tarkoittaa sitä, ettei ihminen enää voi aloittaa varsinaisesti mitään uutta kuolemanjälkeisissä tiloissa.

Tämä persoonallinen sielunelämämme ei ole meidän todellinen itsemme. – Me sanomme: minä olen sitä ja sitä, ja minä tunnen sitä ja sitä, ja ajattelen sitä ja sitä; minun sielunelämäni käsittää kaiken, mitä olen kokenut fyysisen elämän aikana. Me luulemme, että siinä on meidän koko olemuksemme. Mutta meidän takanamme on koko ajan ollut kuin suuri lähde, josta on virrannut voimaa tähän meidän persoonalliseen minäämme – sisäistä tietoa, uskoa. Me emme aina sitä ymmärrä ja huomaa; me luulemme tätä persoonallisuuttamme todelliseksi minäksemme. Mutta se on harhaa ja erehdystä. Tämä persoonallinen minä on kyllä hyvin todellinen, mutta sittenkin se on ainoastaan heijastusta, ainoastaan kuin projektiio jostakin korkeammasta todellisuudesta.

Kun kuolemanhetki tulee, silloin tapahtuu kahtiajako niiden välillä, jotka ovat olleet tovereita fyysisen elämän aikana. Silloin heidän oli ollut pakko olla yhdessä; he olisivat voineet käyttää tilaisuutta hyväkseen; he olisivat voineet vaeltaa yhdessä, sillä valo oli heissä. Kun kuolema tuli, valo siirtyi pois; todellinen itse jäi omaan maailmaansa. Tämä todellinen itse, joka on henkinen todellisuus, elää aina iankaikkista elämää, se elää aina omassa taivaassaan,

¹ [Klassisen kristinuskon tulkinnat eivät tietenkään sisällä jälleensyntymistä. – Toim. huom.]

omassa ikuisessa tilassaan; se elää kuolemattomuudessa, mutta ihmisen fyysisen kuoleman jälkeen se aivan kuin sulkeutuu itseensä.¹

Tässä nykyisessä elämässä ihminen on välittömässä yhteydessä korkeamman minän kanssa. Hän voi sitä etsiä, siihen pyrkiä, siihen yhtyä. Hän voi nimittää sitä eri nimillä, Jumalaksi, totuudeksi, Kristukseksi, Vapahtajaksi, Buddhaksi, Mestariksi. Hän voi nimittää sitä millä nimellä tahansa, mutta tässä näkyväisessä elämässään hän voi pyrkiä sen yhteyteen. Kuolemanjälkeisessä elämässä se on mahdotonta.

Kuolemanjälkeisessä elämässä ihminen ei voi enää tehdä mitään uutta aloitetta, hän ei voi etsiä siellä Jumalaa, ellei hän ole tehnyt sitä täällä. – –

Sillä kuoleman jälkeen ihminen joutuu siihen asemaan, ettei hän enää ole välittömässä yhteydessä omaan sisimpään Itseensä.

On aivan kuin jokin verho olisi laskettu alas ihmisen ja hänen korkeamman minänsä välille. – –

Kuoleman jälkeen ihminen on sisäisesti katsoen velvollinen, pakotettu jatkamaan sitä elämää, mitä hän on täällä elänyt. Niitä harrastuksia, mitä hän on täällä aloittanut, hän jatkaa, uusia hän ei voi saada. Tietysti ihminen kuoleman jälkeen näkee paljon selaista, mitä hän ei ole täällä nähnyt. Tietysti hän tulee toisenlaiseen maailmaan, saa kokea ja nähdä paljon, ja monestakin voi tuntua, jos saa kurkistaa kuolleitten maailmaan, että heidän elämänsä vasta on vapaata ja ihanaa ja ihmeellistä, heidän vasta kehittyvät.

Niin meistä voi tuntua, sillä ulkopuoliselta kannalta katsoen kuolemanjälkeinen elämä on kyllä sangen ihanaa, vapaata, kaunistaa, mutta sisäisesti katsoen, tietäjän silmällä katsoen se on sittenkin epävapaata, moraalisesti epävapaata sen tähden, että ihminen ei ole silloin välittömässä yhteydessä sisäisen Jumalansa kanssa.²

Poikkeuksen edellä kuvatusta jaosta muodostavat ihmiset, joilla on syntynyt yhteys korkeampaan minään jo elämän aikana.

¹ *Elämää kuoleman jälkeen*, 16–17.

² *Elämää kuoleman jälkeen*, 26–27.

Nämä ihmiset, jotka ovat hyviä maan päällä, jotka yrittävät olla ihmisiä, kulkevat kuoleman jälkeen läpi tuonelan, läpi välitilojen kadottamatta mitään itsestään, jakautumatta mitenkään. Se on heille kuin unetonta unta jonkin aikaa. Kun he heräävät kuoleman jälkeen, he huomaavat olevansa taivaassa sen Jumalan luona, johon he ovat uskoneet. He huomaavat olevansa siinä elämässä, joka heille aina on ollut todellinen elämä. Ja sitten se elämä koristautuu tietenkin kaikilla niillä hyveillä ja yksityisseikoilla, mitä heidän ajatuksissaan ja mielikuvituksessaan on liikkunut maallisen elämän aikana. Mitä he ovat elämän aikana kokeneet hyvydestä, oikeudesta, sitä he tuhatkertaisesti suuremmassa ja rikkaammassa muodossa kokevat taivastilassa. Heidän kuolemanjälkeinen elämänsä vie heidät varsinaisesti heti taivaaseen.

Me huomaamme siis, että heissä ei tapahdu tuota merkillistä kahtiajakoa heti kuoleman jälkeen, ei mitään jakautumista ennen kuin toisessa kuolemassa. Heidän mennyt elämänsä siirtyy ver-raten ehjänä siihen ihmeelliseen elämänsäkirjaan, joka on heidän omassa hengessään, sielussaan, aurassaan.¹

Filosofi Sven Krohn oli P. E:n ystävä ja henkinen oppilas. Krohn piti vuonna 1998 – vuotta ennen kuolemaansa – puheen, jossa hän mm. välitti P. E:n henkilökohtaisia opetuksia kuolemanjälkeisistä tiloista. Seuraava ote puheesta tuo edellä esitettyyn täydentävän näkökulman.

”Nyt minä katson, että minulla tavallaan P. E:n opetuksen kannalta on tärkeä tehtävä puhua teille P. E:n kokemuksista kuolemanjälkeisissä tiloissa, sillä P. E. myös sanoi minulle – veljeni Einokin oli silloin mukana – että hän on tehnyt sen huomion, että ihmiset tavallisesti menettävät kosketuksensa siihen, mitä me sanomme ihmisen korkeammaksi minäksi, ja jota minä olen filosofiassani nimittänyt ihmisen ydinolemukseksi. Tämä kosketus, tämä yhteys ihmisen korkeampaan minään, on tässä ruumiillisessa elämässä aina mahdollisuutena läsnä. Aina silloin, kun tahdon tehdä oikein.

¹ *Elämää kuoleman jälkeen*, 43–44.

Kun me kysymme itseltämme, mikä on nyt tässä tilanteessa oikea omatuntoni mukainen toiminta? Silloin olemme aina korkeamman Itsemme vaikutuksen alaisena, kun me tunnustamme omantuntonemme äänen vaatimusten merkittävyyttä ja haluamme noudattaa sen ääntä. Mutta P. E. sanoo, että hän on tehnyt sen huomion, että ne ihmiset, jotka ovat teosofeina yrittäneet mietiskellä mm. hänen esitelmiensä ja kirjojensa pohjalta, mitä tämä kuolemanjälkeinen elämä oikein on, säilyttävät yhteytensä tähän korkeampaan itseen, tähän ydinolemukseensa. Tämä mielestäni on tässäkin yhteydessä merkittävä seikka, jonka me yhdessä voimme huomata. Ei ole siis turhaa tämän maisen elämän kannalta – vaikka se saattaa tuntua turhalta – että me mietiskelemme tätä kuolemanjälkeistä elämää, koska siinä piilee tärkeä puoli meidän henkemme tulevaisuudesta.”¹

¹ Sven Krohn, ”Henkilökohtaisia muistojani Pekka Ervastista”. *II Pekka Ervast-seminaari 1998*, 66–67.

II Vainaja maan piirissä

Eetteriruumiissa

Kuolemanprosessi näyttäytyy asteittaisena vapautumisena persoonallisuudestamme, mikä eräältä kannalta tarkoittaa eri olemuspuoliamme. Välittömästi kuoleman jälkeen ihminen on eetteriruumiissaan, joka on fyysisen ruumiin kaksoisolento. Eetteriruumiissa vietetty elämä on yleensä vain lyhyt välivaihe varsinaiseen kuolemanjälkeiseen elämään. Eetteriruumiissa ollessaan edesmenneen on mahdollista antaa jonkinlaisia merkkejä olemassaolostaan läheisilleen. Varsin monilla ihmisillä on tästä kokemusta.¹ P. E. kuvaa tapahtumia sekä normaalin että ennenaikaisen kuoleman kannalta.

On olemassa kuolemanjälkeinen tila, jolloin ihminen on puettu samantapaiseen ruumiiseen kuin hänen fyysinen ruumiinsa. Tämä johtuu siitä, että meidän ns. fyysinen ruumiimme on kaksipuolinen. Siihen kuuluu tämä silmillemme näkyvä puoli ja näkymätön eetteripuoli, joka on sellaista fyysisen maailman ainetta, jota emme näe fyysisin silmin. – Emmehän näe ilmaa, kaasua ja eetteriäkään, ja kuitenkin nämä kaikki ainekset ovat meidän fyysisessä ruumiissamme. – Tavallisessa olotilassa nämä eri puolet ovat niin yhdessä, ettemme tiedä, että meillä onkaan kahta ruumista; me tiedämme ainoastaan yhdestä. Kuolema on viikatemies, joka leikkaa fyysisen ruumiimme kahtia ja erottaa näkymättömän puolen, jota nimitämme eetteriruumiiksi. Tässä eetteriruumiissa on jokainen ihminen kuoltuaan noin kolme vuorokautta, joskus vähemmän, joskus kauemmin.²

Ensimmäinen kokemus kuoleman jälkeen ihmisellä on se, että hän on vapautunut sairaasta fyysisestä ruumiista, hänellä on kevyt

¹ Esim. Carter, 2012.

² *Sfinksin arvoitus*, 62–63.

olla. Hän voi tehdä havaintoja, tavallisesti hän kuoltuaan on mukana vielä omassa kodissaan, katselee omaisiaan, omaa ruumistaan. Alussa hän ei voi uskoa olevansa kuollut, mutta vähitellen hän sen huomaa. Kun hän näkee, että omaiset itkevät ja surevat, vaikuttaa se häneen ikävästi ja hän koettaa heitä lohduttaa ja sanoa, että hänen on hyvä olla. Sen tähden on viisasta, että me, jotka jäämme jälkeeseen, emme heittäydy epätoivoiseen suruun, vaan olemme hiljaa, rauhoitumme, alistumme kohtalon tahtoon. Kuolema tulee jokaiselle, emme voi sitä muuttaa, siis alistumme. Kukaties tuo meidän rakas vainajamme voi meille jotakin sanoa, jos meidän mielemme on tyyni, hän voi vaikka näyttäytyä meille. Monelle on tapahtunut, että hänen rakas isänsä tai muu omaisensa on näyttäytynyt hänelle, hymyillyt ja vakuuttanut, että hänellä on hyvä olla. Ja jos ihminen on rauhallinen mielessään ja jos hän on vähänkään herkkätuntoinen, hän voi keskustella vainajan kanssa heti kuoleman jälkeen.

Se on hyvin ihmeellistä tuo ensimmäinen aika kuoleman jälkeen, mutta se ei kestä kauan.¹

[Tämän vaihe loppuu, kun] ihminen vaipuu tajuttomuuden ja tunnottomuuden tilaan joksikin aikaa, ei pitkäksi aikaa, mutta vuorokaudeksi, pariiksi.² Vainaja siirtyy pois, hän nukahtaa ja herää tuonelassa. Mutta jos hänellä on jotakin omallatunnolla, jos hän on jättänyt jotakin tekemättä, jos on piilottanut testamentin tai jättänyt jotakin muuta ilmoittamatta omaisilleen, silloin hän koettaa kummitella.³

Ennenaikainen kuolema

Ennenaikainen kuolema voi tapahtua monesta syystä. Näistä voi erottaa kolme tapausta: tapaturmaisesti kuolleet, itsemurhan tekijät ja sodassa kuolleet. P. E. tarkastelee kutakin tapausta esitelmässään.

¹ *Elämää kuoleman jälkeen*, 34–35.

² *Sfinksin arvoitus*, 61.

³ *Elämää kuoleman jälkeen*, 35.

Tapaturmaisesti kuolleet

Joskus [ihminen] jää aivan tajuisesti eetterielämään. Tätä olotilaa kutsuivat vanhat suomalaiset *kalman* valtakunnaksi eli haudan valtakunnaksi. Tähän valtakuntaan joutuu ihminen ennen tuonelaan siirtymistä ja hän voi, niin kuin sanotaan, elää siinäkin joskus tajuisesti. Tämä tapahtuu silloin, kun ihminen kuolee enneaikaisesti. Kun siis kuolema kohtaa häntä ennen aikojaan, on sääntönä, että ihminen silloin joutuu kalman valtakuntaan elämänruumiissa. Sekin on eetteriaineesta muodostettu, ja se kulkee fyysisen ruumiin kanssa käsi kädessä ja se häviää myös vähitellen. Äkkinäisen kuoleman ihmistä kohdatessa hän jää taivaan ja maan välille. Hän jää eetterimäiseen elämään. Hän on näkymätön fyysiselle silmälle. Tämä tila on omituinen tila.

Äkillinen kuolema kohtaa meitä esimerkiksi silloin, kun hukumme veteen, kun putoamme jostakin korkealta tai kuolemme jonkin muun tapahtuman kautta. Tällainen kuolema on ruumiin kannalta enneaikainen, vaikka karma voi sen määrätä.¹

Kalman valtakunnassa jäävät vaikuttamaan vainajan kaikki ajatukset ja tunteet, varsinkin ne, jotka ovat hänet maaelämänsä aikana olleet voimakkaimpia. Ne ovat painuneet hänen eetteriaivoihinsa. Tässä toteutuu se, että ihmisen olotilaan kuoleman jälkeen vaikuttaa, mitä hän viimeisellä hetkellä tuntee. Hän on oma itsensä, aivan se sama kuin ennenkin, vaikka ilman fyysistä ruumista. Niitä, jotka ovat kuolleet enneaikaisesti, vaivaa entiset mielikuvat ja muistot. Sellainen ihminen ei tiedä, missä on. Hän ei huomaa olevansa kuollut. Hän elää uudestaan kaikki entiset asiat. Jos joku talo esimerkiksi on sattunut palamaan ja joku ihminen on siellä sisällä, eikä mitenkään voi pelastua ja kuolee sinne, niin hän kalman valtakunnassa toistaa koko sen kamalan tapauksen, elää sen uudestaan ja kärsii siitä tietoisesti äärettömästi.²

¹ *Kuoleman esirippu*. Esitelmä 10.3.1918.

² *Kuoleman esirippu*. Esitelmä 10.3.1918.

[Myös] jokainen ihminen, joka kuolee jokin vaikea asia omalla-tunnollansa, ei saa rauhaa kuoleman jälkeen. Ihminen jää kalmaan ainoastaan viimeisen ajatuksensa nojalla. Ja hän koettaa saada sitä sovitetuksi. Hän koettaa kertoa ihmisille, minne on esimerkiksi jonkun tavaran piilottanut tai minkä rikoksen hän on tehnyt. Mutta hän ei voi sitä tehdä eikä hän saa rauhaa. – Paljon on tuskaa siel- lä. – On siis pidettävä mielessä, että ihmisen viimeinen mielentila vaikuttaa tähän kuolemanjälkeiseen tilaan. Ihminen voi esimerkik- si suuresti kärsiä siitä, jos hänen ruumistaan ei ole kätkeyty siunat- tuun maahan. Hän ei saa sen tähden rauhaa. Tuollaiset mielikuvat voivat ihmistä vaivata.¹

Tällaisia erimerkkejä voisimme luetella paljonkin, mutta me huomaamme jo tästäkin, kuinka vaikuttavat nuo viimeiset tun- teet ja kokemukset ovat. Mutta vaikka näin onkin asian laita, niin ei pidä silti ajatella, että hänet jätettäisiin oman onnensa nojaan. Hänelle ei suinkaan pysytä kylminä. Päinvastoin koetetaan kärsi- viä ihmisiä henkimaailmassa auttaa niin paljon kuin mahdollista. Siellä on aina olentoja, toisia vainajia tai muita, jotka tulevat ja rauhoittavat. Sielu on silloin kuin paljasta himoa ja siksi hänen on kyllä vaikea rauhoittua, mutta lopulta se onnistuu kuitenkin, sillä häntä autetaan.²

Itsemurhan tekijät

Kun tutkimme ilmiöitä, jotka seuraavat itsemurhan tekoa kuo- lemanjälkeisessä elämässä, silloin vasta kykenemme paremmin arvostelemaan itsemurhaa. Teemme näet sen huomion, että puo- lueettomasti katsoen itsemurha on hullu teko. Ja miksi? Sen täh- den että kaikista silmiinpistävin ilmiö, kun tutkimme itsemurhaa- jien kohtaloa kuoleman jälkeen, on useimmissa tapauksissa se, että kuolema tuli heille suurena yllätyksenä, he eivät ollenkaan osanneet aavistaa, mitä kuolema olisi, sillä he luulivat: kuoleman

¹ *Kalma ja tuoni*. Esitelmä 17.3.1918.

² *Kuoleman esirippu*. Esitelmä 10.3.1918.

perästä tulee lepoa tai kaikki on lopussa tai joka tapauksessa elämä silloin on helpompaa. Näin he luulivat ja siinä he pettyivät, sillä 1) kuolema ei lopettanut, he jäivät olemaan, 2) kuolema ei ollut lepoa, vaan se tuli heille suureksi vaivaksi, 3) kuolema ei ollut helpompaa, vaan tuskallisempaa kuin elämä maan päällä. Mikä näet useimmissa itsemurhaajissa on vallitsevana tunteena kuoleman jälkeen? Mikä se on niin perin toisenlaista, kuin mitä olivat aavistaneet? Se että he ovat aivan yksin.¹

Monelle itsemurhaajalle on kuoleman hetkellä tai vähän ennen tullut mieleen pieni kuoleman pelko, joten itsemurha tavallaan on ollut rohkea teko. Surmatessaan itsensä monen on täytynyt rohkaista mieltään. Mutta mitä tuo hetken epärointi ja pelko on aiheuttanut kuolemantakaisen tilan suhteen? Se on merkillinen psykologinen voima. Se aiheuttaa, että itsemurhaaja kalman tilassa elää uudestaan ja uudestaan kaikki syyt ja kaikki hetket, jotka hokuttelivat itsemurhaan, kaikki tunteet, jotka kävivät itsemurhan edellä, ja sitten itsemurhan teon ja heräämisen toisella puolella. Tämä luonnottomasti ärtyneen muistin esiin loihtima kuvasarja toistuu yhä uudestaan ja uudestaan. Onneton vainaja on kuin orava pyöriässä häkissään, jota ei saa pysähtymään. Tämä on vaikea ja tuskallinen kokemus monelle itsemurhaajalle.

– – Kaikkia itsemurhaajia ei saata punnita saman mitan mukaan, he eroavat toisistaan, sekä vaikuttimiensa, että sielutilansa puolesta. Sen tähden täytyy jakaa itsemurhaajat kolmeen luokkaan.

Ensimmäiseen luokkaan kuuluvat ne, jotka epäitsekäistä syistä murhasivat itsensä, heittäytyivät esimerkiksi hengen vaaraan pelastaakseen toisia. He ovat hyviä ihmisiä ja heistä luonto pitää huolta kummallisella tavalla: se antaa heidän nukkua unettomassa unessa. Ja kuinka kauan? Niin kauan kuin heillä fyysistä elämänoimaa riittää.²

Jokaisella ihmisellä on karman määräämä elinikä eli elinvoiman paljous. – –

¹ *Itsemurha*, 11–12.

² *Itsemurha*, 12–13.

Kaikki keskinkertaiset itsemurhaajat, jotka eivät ole hyviä eivätkä pahoja, kuuluvat jaotuksemme toiseen luokkaan. He jäävät yksinäisyydessä oleskelemaan maan ilmapiirissä, ja joko he yhä uudestaan ja uudestaan elävät läpi kamalan tekonsa, tai sitten he harhailevat kuin yksinäisessä erämaassa ja tuntevat sanomaton-ta ikävää. Nämä vainajat mielellään tunkeutuvat ns. meedion luo tai sitten semmoisen ihmisen luo, joka itse hautoo itsemurhan ajatuksia. Joutuessaan kosketukseen maan päällä elävän ihmisen kanssa, he aivan kuin imeytyvät häneen, ja heidän sielussaan soi haikea tunne: ”voi, kun olen yksin, etkö sinä voisi tulla minulle toveriksi?” Ja heidän sanomaton ikävänsä heijastuu maan päällä elävän sieluun, tukien ja vahvistaen tämän omia ajatuksia ja tunteita. Siten itsemurhaajat melkein tahtomattaan joutuvat elävien kiusaajiksi. – –

[Itsemurhaajien] kolmannen luokan [muodostavat] sellaiset itsemurhaajat, jotka sydämestään ovat ylpeitä ja kylmiä, jotka itsetietoisesti, selväpäisenä, tappoivat itsensä ja joiden motiivi oli epäjalo. Kun katsellemme heidän kuolemanjälkeistä tilaansa, täytyy meidän sanoa, että se on ankara ja kova. He tietävät sydämessään, että heitä tulee kohtaamaan erikoinen – – rangaistus elämän puolelta. He ovat tappaneet itsensä huonoista vaikuttimista, ja he tuntevat kuoleman jälkeen, että elämä vaatii heiltä hyvitystä, sovitusta. Tämä hyvitys eli kosto on siinä, että he kadottavat yhteytensä oman korkeamman Itsensä kanssa, toisin sanoen kulkevat todellista kuolemaa kohti.¹

Itsemurhalla on seurauksensa tulevassa maallisessakin elämässä. Ihminen on jälleensyntyvä olento, sen tähden hänet lähetetään elämän kouluun uudestaan ja uudestaan, jotta vähitellen oppisi läksynsä. Jos ihminen siis jostakin syystä murhaa itsensä, joutuu hän seuraavassa elämässä uudestaan samanlaisiin tilanteisiin, uudestaan tulevat hänen eteensä samat vaikeudet. Taas ne kysyvät häneltä: jaksatko nyt voittaa itsesi?²

¹ *Itsemurha*, 14–16.

² *Itsemurha*, 17.

Ja eräs asia on pidettävä mielessä. Se koskee yleensä kuoleman jälkeistä elämää. Merkkillinen muutos on näet tapahtunut kuoleman jälkeisissä oloissa Buddhan ja Kristuksen, ennen kaikkea Kristuksen jälkeen. Jeesuksen kautta yhtyi, kuten tiedämme, kosminen Kristus maapallomme elämään, ja Kristuksen välitön läsnäolo henkimaailmassa on muuttanut kuoleman jälkeisen elämän passiivisesta olotilasta aktiiviseksi työkentäksi. Alati laajenevassa mittakaavassa on tuonelan tuvilla järjestetty jonkinlaista lähetystyötä. Siihen työhön kutsutaan sekä eläviä ihmisiä että vainajia. Ei ole niin kuin ennen aikaan, että ihmissielut ovat heitetyt oman onnensa nojaan, vaan heitä koetetaan järjestelmällisesti auttaa. Sen tähden yritetään itsemurhaajiaakin kuoleman jälkeisessä elämässä ohjata ja opastaa, joskin on vaikea päästä heidän puheilleen ilmapiiirissä, etenkin niiden, jotka elävät ennen kuvatussa oravanmyllyssä. Mutta niin pian kuin saa heidän mielensä hereille, ovat hekin vaikutuksille alttiita. Heille selitetään, mikä elämä on ja missä he ovat erehtyneet. Kauneimpia näkyjä kuoleman jälkeisessä elämässä tarjoaakin itsemurhaaja, joka auttajansa kautta on päässyt selvyteen erehdyksestään ja tuntee olevansa täynnä katumusta. Auttajansa taluttamana hän saapuu elämän ja kuoleman Herran luo, Kristuksen luo, ja langeten Hänen jalkojensa juureen polvilleen, hän nostaa kyöneleisen katseensa kohti sitä loistavaa olentoa, joka seisoo hänen edessään, ja tunnustaa: ”Oi, kuinka olen pieni ja huono, kuinka olen erehtynyt elämän suuresta tehtävästä. Mitenkä minulle nyt käy? Voinko ollenkaan sovittaa tekoni? Onko minulle, Herra, mitään armahdusta?” Ja silloin tuon kirkkaan ja loistavan olennon silmistä säteilee iankaikkinen rakkaus, ääretön laupeus ja armo, ja hänen äänensä sävy on kuin taivainen soitto, kun hän lempeästi vastaa: ”Minä ymmärrän sinua, lapseni, ja annan sinulle anteeksi. Nouse ja käy työhön, mutta älä enää syntiä tee.”¹

Ja miksi emme lopuksi sanoisi jotain itsellemme? Me, jotka elämme tässä näkyväisessä maailmassa, me voimme varmasti olla avuksi monelle sairaalle sielulle, voimme varmasti estää

¹ *Itsemurha*, 18–19.

itsemurhiakin tapahtumasta, jos sydämellämme ja sielullamme tahdomme olla mukana maailman suruja lieventämässä, jos yksityisessä elämässämme kukin tahollaan ojennamme auttavan käden, lausumme rohkaisevan sanan, luomme ymmärtäväisen katseen ja aina muistamme Mestarin neuvon: ”Mitä tahdotte, että toiset teille tekevät, se heille tekkää.”¹

Sodassa kuolleet

Ne kaikki, jotka lähtevät sotaan suuresta innostuksesta, ovat jaloja olentoja sillä hetkellä. Kuinka monen pahan ja ilkeän ihmissielun, jota vaivaa kaikenlaiset paheet, onkaan sotaan lähtö jalostanut; he tunsivat silloin saavansa jotakin siveellistä voimaa. Ennen heidän elämänsä oli kulunut paheissa ja itsekkäissä ajatuksissa, mutta nyt he saivat tilaisuuden tehdä elämästään jotakin jaloa, uhrautua aatteen puolesta, lähteä kuolemaan isänmaansa puolesta. – – Ja kun he sitten siellä kuolevat, ja kun seuraamme heidän kohtaloitaan kuoleman jälkeen, näemme, että toiset ovat niin innostuneita yhä samaan taisteluun, että he jatkavat tätä taistelua näkymättömässä maailmassa, siinä, joka on lähellä fyysistä maailmaa – eetterimaailmassa. Sen tähden voi usein näkyä, kuinka ilmassa toinen joukko taistelee fyysisten joukkojen yläpuolella. Ne ovat varjoja, jotka ovat täynnä innostusta, ja hyökkäävät toistensa kimppuun.² [He] taistelevat keskenään, kunnes he vähitellen huomaavat olevansa kuolleita. Siellä on kyllä auttajia, jotka huomauttavat heille siitä.³

Ja sitten on sellaisia sotilaita, jotka vain pakosta ovat olleet mukana taistelussa, eivät sydämestään ole hyväksyneet sotaa, niin tultuaan toiselle puolelle ja huomattuaan olevansa kuolleita, he täyttyvät tuolla tunteella, joka heillä oli maan päällä: tämä on julmaa, petomaista, kuinka ihmiset voivat olla niin järjettömiä, eläimellisiä? Me olemme eläneet tämän maan päällä kauan, ja yhä

¹ *Itsemurha*, 18–19.

² *Nykyisen ajan ongelma ja sen ratkaisu*, 143–44.

³ *Elämää kuoleman jälkeen*, 37.

ihmiskunta on niin sokaistunut, pimeä, että se ehdoin tahdoin murhaa ja tappaa. – Tällaiset vainajat voivat silloin saada työtä, he voivat lähteä rauhoittamaan toisia vainajia, toisia sotamiehiä, voivat saarnata rauhanevankeliumia sen ajan, minkä he viettävät tässä maallisessa elämässä. Sitten he nukahtavat herätäkseen tuonelassa.¹

Toinen mahdollisuus on taas, että henkilö, joka on mennyt so-
taan, mutta ei itse ole ollut niin kovin innostunut, vaan on taistel-
lut jonkinlaisesta siveellisestä velvollisuudesta, joutuu kuoltuaan
sellaiseen tilaan, missä häntä suojellaan, missä hän saa ikään kuin
nukkua niin kauan, kuin hän muuten olisi saanut harhailla tämän
maan piirissä; hän saa nukkua ja nähdä kauniita unia, ja saa sitten
herätä toiseen maailmaan, tuonelaan ja astraalimaailmaan. Mutta
me huomaamme kaikkien suhteen, että heidän täytyy vapautua
koko tästä taisteluhimosta, taisteluajatuksesta, koko tästä soti-
misinnostuksesta, ennen kuin he voivat astua edes omaan perso-
nalliseen taivaaseensa.²

[Vainajan elämä tämän maailman vetovoiman piirissä] on oi-
keastaan poikkeuksellinen tila. Useimpien ihmisten elämään kuo-
leman jälkeen ei sisälly tätä haamuelämää. Vaikka he kyllä ovat
tällaisessa haamutilassa, niin he, kuten sanottu, ovat tajuttomia,
ikään kuin nukkuvat. Joka tapauksessa kertomukset vainajista, jot-
ka ilmestyvät ja näyttäytyvät, ovat näiden haamujen esiintymistä ja
näyttäytymistä.³

Astraaliruumiissa

*P. E:n mukaan yleensä tapahtuu niin, että pian elämäkertauksen
jälkeen ihminen riisuu yltään puoliaineellisen eetteriruumiinsa ja
samalla nukahtaa. Hän herää astraalimaailman alemmalla tasol-
la, joka on vielä lähellä maan piiriä. Tämä mahdollistaa mm. sen,
että ihminen voi seurata omia hautajaisiaan.*

¹ Elämää kuoleman jälkeen, 37.

² Nykyisen ajan ongelma ja sen ratkaisu, 144–45.

³ Sfinksin arvoitus, 62.

Sitten kun hän on tehnyt tällaisen tilin omasta elämästään, hän lähtee ulos eetteriruumiistaankin; hän jättää eetteriruumiinsa samalla tavalla kuin hän jätti fyysisen ruumiin nukkuessaan, lähtee ainoastaan loistavassa väriaurassaan ulos eetteriruumiistaan. Se on verraten helppoa, mutta se vaikuttaa häneen samalla tavalla kuin hänen lähtiessään fyysisestä ruumiista nukkuessaan. Hän aivan kuin nukahtaa pois. Ja tuossa nukkuvassa tilassa hän voi olla jonkin aikaa – useita tunteja, korkeintaan kolme vuorokautta, tavallisesti puolitoista vuorokautta – eikä hän oikeastaan tiedä mistään. Sitten hän herää, ja silloin voimme tehdä erään havainnon, joka poikkeaa samanlaisesta havainnosta, minkä teimme, kun oli kysymys nukkuemisesta. Teemme sen havainnon, että kun ihminen nukkuessaan otti vähän eetteriruumiinsa aivoista mukaansa tuonne astraaliseen tilaan, niin nyt ihminen kuoltuaan ottaa siihen astraaliseen tilaan eetteriruumiista ja sen aivoista kaiken sen, mikä on ollut hänen päivätajuntansa pohjana; hän todella ottaa nyt tuohon sieluunsa kaiken sen eetteriaineen niin sanoaksemme, kaiken sen valon – jos käytämme tätä vertauskuvaa –, joka on tehnyt hänestä sen persoonallisuuden, mikä hän on ollut. Hän on nyt persoonallisesti oma itsensä.¹

Kuta enemmän kulttuuri on mennyt eteenpäin, kuta enemmän ihmiskunta on kasvanut itsetietoisuudessa, sitä enemmän ihmisyksilö vetää hienointa eetteriä mukaansa astraaliruumiiseen, ja tämä tekee hänelle mahdolliseksi säilyttää vanha persoonallinen tajuntansa. Nykyaikaisessa kulttuurissa esimerkiksi voimme huomata, että useat vainajat elävät näkymättömässä maailmassa verrattain hereillä. Ensin he viettävät jonkun aikaa vanhoissa maanpäällisissä oloissaan. He kulkevat omissa kodissaan. He eivät tule ajatelleeksi, että he ovat vainajia. He vaistomaisesti välttävät katsomasta kuolleeseen fyysiseen ruumiiseensa. He menevät omiaan tervehtimään ja ihmettelevät heidän suruaan. Nähdessään omaistensa itkevän he säikähtävät ja ajattelevat: ”Mitä on minulle tapahtunut”? Heistä näet tuntuu, että omaiset itkevät juuri heitä. Silloin heille selviää,

¹ *Uni ja kuolema*, 59.

että ovat kuolleet: ”Aa, rakkaani luulevat, että minua ei ole olemassa.” Ja he koettavat selittää omaisilleen: ”Älkää itkekö. Minä olen täällä, ja minä olen terve ja iloinen. Mitä te oikeastaan itkette?” Mutta omaiset eivät kuule mitään.

Välistä vainaja seuraa omaa hautaustaan. Hän panee merkille, mitä siellä tapahtuu, onko paljon puheita, paljon kukkia ja seppeleitä. Ehkä hän hymyilee tuolle kaikelle, niin kuin hän olisi tehnyt maallisen elämänsäkin aikana. Mutta ihmeellistä kyllä vainajatkin usein ovat juhlallisuuksista mielissään. Kun hautajaiset ovat ohitse ja kun lähimmät omaiset eivät häntä kuitenkaan huomaa, tarrautuu vainaja yhä enemmän kiinni vanhaan persoonallisuuteensa, sen pyrkimykset, halut, harrastukset alkavat hänessä elää, ja hän lähtee etsimään niille tyydytystä. Hän elää kyllä jo astraali- eli henkimaailmassa, mutta voi astua takaisin maapallon piiriin koska tahansa, ja tämä olotila voi kestää verrattain kauan.¹

¹ *Kuka auttaa meitä kuolemassa?* (1989), 46–48.

III Tuonela, astraalitaso

Siirtyminen astraalitason elämään

Varsinainen kuolemanjälkeinen elämä alkaa P. E:n ja monen muunkin lähteen mukaan astraalimaailmassa eli astraalitasolla, jossa tunteet ovat objektiivista todellisuutta. Siinä maailmassa ihminen elää tunneolemustaan vastaavissa oloissa. Astraalitasoa, sen olentoja ja elämää on kuvattu monissa teosofisissa ja antroposofisissa teoksissa.¹ Astraalitason elämästä on varsin paljon kuvauksia myös spiritualistien kirjallisuudessa² ja astraalivaeltajien kuvauksissa³ (astraalivaeltajaksi kutsutaan ihmistä, joka pystyy poistumaan ruumiistaan ja liikkumaan astraalimaailmassa niin, että hän herättyään muistaa kokemansa). Myös monet raportoidut kuolemanraajakokemukset näyttävät sijoittuvan astraalimaailman valoisille alueille. P. E. kertoo, kuinka kaikki eivät astraalielämään herättyään tajua olevansa kuolleita.

Jokainen ihminen – – on ensin aivan se sama tavallinen ihminen, mikä hän oli eläessään täällä. – – Tavalliset ihmiset jatkavat tätä tavallista elämää, eivätkä aina tiedä, että ovat kuolleet. He tapaavat ennen heitä kuolleita omaisiaan ja ystäviään, ja se on heidän mielestään oikein mukavaa. Niin kuin joku oli sanonut: ”Jos tämä on helvetti, niin tämä on oikein mukavaa, mutta jos minä jostakin salaperäisestä sattumasta olen joutunut ikuiseen taivaaseen, niin ymmärrän paremmin tätä, kuin jos minun olisi pitänyt seisoa pilven lonkareella ja soittaa torvea. Täällä on oikein hauska seurustella toisten kanssa.” Ja se ei ole ollenkaan ihmeellistä; se on hyvin monen ajatus ja tunnelma. – Ajatelkaamme esimerkiksi aviopuolisoita.

¹ Esim. Leadbeater, 1994; Steiner, 2014.

² Esim. Sherwood, 1983.

³ Esim. Ziewe, 2015.

Vaimo on kuollut ennen, ja sitten kuolee mies. ”No terve!”, – hän aivan ihmettelee –, ”tuossa on minun vaimoni ja kaikki ystäväni.” Ja hän huomaa, että siellähän voi ruveta viettämään mukavaa elämää; ja hän elää ja asuu oman vaimonsa kanssa. Ja jos se avioliitto maan päällä on ollut tuollaista enemmän tai vähemmän jokapäiväistä, ettei ole ollut mitään suurempia vaikeuksia, mutta ei myöskään mitään suurempia tunteita ja autuuksia, niin tämä yhdessäolo jatkuu kuoleman jälkeen jonkin aikaa sovussa; mutta sitten nuo aviopuolisot huomaavat, että heillä on erilaisia harrastuksia kuten maan päälläkin. Rouva oli ollut jonkin verran uskonnollinen, oli käynyt kirkossa tai jossakin lahkossa, seurassa; mies taas ei ollut huvitettu sellaisesta, vaan enemmän työstä ja seurustelusta. Ja kuoleman jälkeen aivan sama erottaa heidät kuin maan päälläkin. He näkevät toisiaan hyvin harvoin ja lopuksi ei yhtään, koska heillä kummallakin on omat itsetuntemuksensa, jotka heitä odottavat.¹

Kuolemanraajakokemuksiin liittyy usein aiemmin kuolleiden läheisten kohtaaminen, jota luonnehditaan jälleennäkemisen ilon ja rakkauden täyttämäksi kokemukseksi. Usein rajalla käyneet kohtaavat ylimaallisen valo-olennon, joka saatetaan tulkita oman uskonnon viitekehiksestä käsin esimerkiksi Kristukseksi. Myös P. E. kertoo vastaavista tapahtumista.

Tavallisesti silloin, kun ihminen kuolee, tulee myös joku olento häntä noutamaan. Jos hänellä on äskettäin kuolleita omaisia, niin joku niistä tulee, ja jos taas sellaisia ei sattuisi olemaan, niin tulee toisia auttajia, niin että kuoleva ihminen aina näkee jonkun rakkaan olennon, omaisen, tai sitten sellaisia olentoja, joita hän kutsuu enkeleiksi tai Kristukseksi. Kristuksesta usein kuoleva puhuu. ”Nyt tulee Jeesus” tai ”nyt tulee Kristus”, hän sanoo. Sitten on tietysti niitä, jotka ovat muuten vastaanottamassa, kuolevan ystävät ja omaiset. Ja usein on myös läsnä joku Mestari tai hänen opetuslapsensa. Jeesus on hyvin usein vastaanottajana kristikunnassa, ja Muhammed näyttäytyy islamilaisten keskuudessa.²

¹ Nykyisen ajan ongelma ja sen ratkaisu, 95–97.

² Pekka Ervast vastaa kysymyksiin. Kysymys ja vastaus nro 134, 326.

Seuraavassa kuvauksessa P. E. esittää Kristuksen kohtaamisen todellisen kristityn¹ kuolemanjälkeisenä kokemuksena. Tässä on aiheellista huomauttaa, että P. E:n mukaan Kristuksen vaikutus ei ole rajattu vain ihmisiin, jotka ovat kristinuskon piirissä.

Uskovaisen ihmisen kuolema on silloin semmoinen, että viimeisenä hetkenä, kun hän on noussut korkeampaan tajuntaansa ja läpikäynyt menneen elämänsä, kun hän ikään kuin on nostanut silmänsä näkemään, mitä on hänen ulkopuolellaan, hän näkee joko Kristuksen, Vapahtajan itsensä, taikka hänen lähettäminään enkeleinä kuolleita omaisiaan, jotka tulevat hänen luoksensa tervehtimään häntä uuden maailman kansalaisena. Kuolevan ihmisen mielen valtaa sanomaton hämmästys ja ilo. Vaikka hän on elämänsä aikana uskonut, että kuolemanjälkeistä elämää on olemassa, vaikka hän on uskonut Kristukseenkin sillä tavalla kuin todelliset kristityt kristikunnassa ovat uskoneet, ei hän sittenkään ole ollut selvillä kuolemanjälkeisestä elämästä, sillä ei siitä oltu puhuttu tarkasti kirkossa. Hän on ehkä protestanttisen kirkonopin mukaan kuvitellut, että se on jonkinlaista nukkumista, josta Kristus herättää viimeisenä päivänä. Nyt hän sanoin kuvaamattomasti hämmästyy, kun hänelle yhtäkkiä selviää, että kuolema onkin suurenmoisen ihana ja kaunis asia. Ei hän lähde vieraaseen, yksinäiseen maan kolkkaan, ei hän lähde pois ihmisten luota, päinvastoin hän nyt tapaa niitä rakkaitaan, jotka ovat menneet Tuonen virran yli ennen häntä. Suurella ihastuksella hän poistuu ruumiistaan ja nousee niiden rakkaitensa luo. – –

Kun ihminen on kuollut Kristuksessa, on hänen elämänsä astraali- eli henkimaailmassa, ennen kuin hän tulee kiirastulen eteen, persoonallisesti rikasta. Ennen on jokaisen ihmisen elämä ollut onnellista ja sisältörikasta vasta taivaissa, mutta Kristuksessa kuolleille se nyt on sitä jo astraalimaailmassa. Eivät he kylläkään muutu toisenlaisiksi, elävät edelleen omassa vanhassa persoonallisuudessaan,

¹ [P. E:n mukaan ”ei ole olemassa muuta kristinuskoa kuin Jeesuksen seuraaminen”. Todellinen kristitty on tästä näkökulmasta katsottuna ihminen, joka elämässään noudattaa Jeesuksen elämänohjeita. – Toim. huom.]

– ja korkeampi minä heistä erkanee. Astraaliruumis on kyllä kevyt ja nuorekas, mutta elämän tekee henkimaailmassa rikkaaksi se seikka, että se on järjestetty kulttuurielämäksi. Sitä se ei ollut ennen, mutta Jeesus Kristuksen jälkeen on elämä tuonelassakin kultivoitu. Se ei ole järjestetty ainoastaan luonnon varaan, vaan siinä on inhimillistäkin järjestystä. Ihmiset koettavat toisiaan opettaa ja auttaa. Tuonelaan on perustettu kokonaisia kasvatustaitokouluja, kouluja ja opistoja. Ihminen otetaan kuoltuaan vastaan kuin lapsi johonkin kouluun. Hän kyllä ei voi oppia mitään, joka olisi vierasta hänen persoonalliselle ajatuskyvyllään. Hän ei voi oppia mitään uutta, johon vaadittaisiin välitöntä yhteyttä korkeamman minän kanssa. Mutta hänen persoonallista tajuntaansa kasvatetaan ja kehitetään, niin että se oppii ymmärtämään kuolemanjälkeistä elämää ja samalla maanpäällistäkin fyysistä elämää paremmin kuin ennen.

Kun sitten tulee hetki, että vainajan on astuttava ns. kiirastulen puhdistukseen, on hän varustettu sitä vastaanottamaan rauhallisella ja kiitollisella mielellä, tietäen senkin, että kärsimys on ohimenevä – ja sitä pikemmin, kuta pikemmin hän itse tahtoo voittaa sen eläimellisen itsekkyyden, joka on hänen omansa.¹

Seuraavassa P. E. puhuu teosofisesta totuudenetsijästä, jolla hän tarkoittaa ennakkoluulotonta dogmaattisuudesta ja uskonkiihkosta vapautunutta etsijää.

Kun teosofinen totuudenetsijä, hän, joka on hankkinut itselleen tämän teosofisen elämänymmärryksen, kuolee, niin aivan siinä määrin, kun hän on elämänsä aikana voittanut itseään, siinä määrin kuin hän on saavuttanut valtaa oman alemman itsensä yli, siinä määrin hänen kuolemansa on autuas, sillä kuolemassa hänen ei silloin tarvitse kadottaa itsetajuntaansa; hänellä on valtaa niin paljon kuin hänellä on valtaa oman itsensä yli, ja se valta pysyy hänen tajunnassaan, se puoli, jonka hän on voittanut oman itsensä yli, ei voi asettua hänen eteensä ja vetää häntä kiirastuleen, vaan hän pysyy

¹ *Kuka auttaa meitä kuolemassa?* (1989), 120–23.

selvänä, ja koska hän tietää, että mitä muuta hänessä mahdollisesti on voittamatonta, missä määrin hän ei ole itseään puhdistanut, se on hänen edessään, hän tietää sen, mutta se ei saa viedä häntä umpimähkään mihinkään, hän tahtoo taistella sitä vastaan. Tällä tavalla hän säilyttää tietoisuutensa, niin että kun auttavat enkelit, tutut, ystävät, tulevat hänen luokseen, hän myös heti lähtee niiden piiriin vainajien maailmassa, joiden tehtävänä on auttaa vainajia ja eläviä ihmisiä. – – Samalla tavalla teosofit lähtevät myös suoraan niihin piireihin, saavat vähän opetusta, käyvät vähän koulua ja saavat ottaa osaa auttavaan työhön. Sen tähden, että teosofit ovat paljon ajatelleet elämänsä aikana näitä kuolemanjälkeisiä asioita ja paljon lukeneet ja tutkineet, heidän järkensä on enemmän valistunut, se on valistuneempi tavallisten vainajien järkeä, sen tähden huomaamme, että he usein voivat saada pienen johtaja-aseman auttajapiireissä kukin luontonsa ja taipumustensa mukaisesti. Ja sitten, kun heidän eteensä tulee mahdollisesti jäljellä oleva kiirastulipuhdistus, he pelkäämättöminä astuvat siihen ja suorittavat sen nopeasti ja astuvat sitten taivaaseen.¹

Kiirastuli

Astraalielämässä tapahtuu menneen elämän läpikäyminen lopusta alkuun päin. Kyseessä on puhdistumisprosessi, joka merkitsee kärsimystä, koska ihminen joutuu kohtaamaan tekojensa seuraukset sellaisena kuin muut ihmiset ne tunsivat. P. E. puhuu kiirastulesta, jota myös katolisessa kirkossa opetetaan. Katolisessa dogmatiikassa tosin kiirastuli koskee vain kristittyjä – ehkä vain katolisia kristittyjä – kun taas P. E:n mukaan se koskee kaikkia ihmisiä.

Kun ihminen on eronnut sekä fyysisestä että eetteriruumiista ja on ainoastaan sielullinen olento, niin että hänestä on jäljellä vain hänen sielullinen elämänsä, niin kuuluu käsky: ”Sinun pitää tulla tietoiseksi itsestäsi. Sinun pitää tulla tietoiseksi siitä, että olet

¹ Teosofinen totuudenetsijä ja kuolema. Esitelmä 16.12.1928 / Kuka auttaa meitä kuolemassa (1978), 129–30.

henkiolento, että olet jumalsyntyinen henkiolento.” – [Jos] meissä on ollut pahuutta elinaikana, niin nuo kaikki tunteet ja ajatukset ympäröivät meidät ja me joudumme kuin helvettiin, kuin kiirastulleen. Ja ihminen voi joutua epätoivoon, ja hän voi luulla, että hän nyt on joutunut iankaikkiseen helvettiin. Mutta tietenkin on sitten viisaampia vainajia ja viisaampia olentoja, jotka koettavat selittää tuskan tilassa oleville ihmissieluille, ettei mitään hätää ole. – ”Sinun pitää voittaa nämä eläimelliset himosi.” – Ensin kun näemme nämä eläimet, jotka hyökkäävät meidän kimppuumme, niin ne tuntuvat hyvin tutuilta. Ne esiintyvät ensin houkuttelevina kuvina, jotka meitä miellyttävät, koska ne miellyttivät meitä myös maan päällä, ja me tahtoisimme vieläkin noita tunteitamme tyydyttää. Jos ihmisellä on ollut esimerkiksi juomahimo, niin hän ei aivan alussa näe tätä juomahimoa hirviönä, vaan kauniina, houkuttelevana kuvana, ja hän juoksee sen kuvan perästä, ja silloin hän myös tapaa toisia vainajia, joilla on samat himot, ja he liittyvät kuin yhteen. Mutta heillä ei ole tilaisuutta tyydyttää himojaan siellä. Sitten he joutuvat myös elävien ihmisten kanssa yhteyteen, joilla on samoja himoja, ja silloin nuo vainajat ovat kuin kiusaajia eläville ihmisille, – mikäli siis näissä on vastaavia himoja. Mutta hyvin vähän nämä vainajat saavat tyydytystä tästä kaikesta, ja he tuntevat olonsa hyvin kolkoksi. Vihdoin he huomaavat, että nämähän ovat vain kuvia, joiden takana on petoja. Lopuksi he voivatkin kuulla enkelin äänen, joka sanoo: ”Ymmärrä, että sinun täytyy luopua näistä himoista.”¹

Ensimmäisessä osassa [tätä kiirastulielämää] hän tuomitsee pois pahan. Hän näkee, missä on erehtynyt ja kasvaa siitä pahasta pois. Kun hän asettuu tuonelaan, alkaa hän mietiskellä sitä, että hän tahtoo puhdistaa itsensä. Hän elää tämän elämän uudestaan. Hän näkee taaksepäin ja elää uudestaan. Hän kohdistaa huomionsa heikkouksiinsa. Tämä ei ole mietiskelyä. Ei, se on todellista elämää, mutta samalla hän kokee paljon. Kun hän nyt tällä tavalla kulkee elämänsä läpi, niin tulee kohta, jossa hän loukkasi. Ei hän sitä silloin huomannut, mutta nyt hän myös näkee, mitä se vaikutti, ja

¹ *Sfinksin arvoitus*, 63–65.

hän tuntee itsessään nyt ne tunteet, mitä se herätti. Hän saa nyt sen johdosta kärsiä. Ne tunteet raatelevat häntä itseään. Nyt hän itse huomaa, että pitää olla varovainen. Hänen pitää nyt vastata sanoistaan.

Hän muistaa esimerkiksi, että hän on auttanut ihmistä, että hän on tehnyt hyvää. Nyt hän näkee, mitä toinen tunsi. Ehkä se kirosi. Nyt hän näkee sen ja oppii. Hän on joskus laiminlyönyt tehdä hyvää. Nyt hän näkee, kuinka se vaikutti. Hän ehkä huomaa, että se ei ollutkaan niin vaarallista, sillä toinen ei ollut avun tarpeessa. Hän huomaa, että vaikka hän joskus on luullut tekevänsä väärin, niin hän onkin tehnyt aivan oikein. Hän on ollut sokea, sillä hän tietää niin vähän.

Tämä tila on kärsimyksen ja vaivan tila. Mistä se johtuu? Hän on tottunut käyttämään fyysistä ruumista. Nyt hänen täytyy olla syömättä ja juomatta. Nyt silloin kärsimys on siinä, ettei hänellä ole välikappaletta, jonka avulla hän himojaan tyydyttäisi. Jos elämämme aikana olimme nauttineet hyvästä ruoasta, niin olemme nyt ilman ruumista, ilman nautinnon välikappaletta. Koska himot eivät asu ruumiissa, niin hän ei voi himojansa tyydyttää; koska ne ovat astraaliruumiissa, niin ne häntä vaivaavat ja hän huomaa, että hänen ei olisi pitänyt antautua niiden valtaan; hänen olisi pitänyt hillitä itseään. Hän oppii läksyn, että ihmisen täytyy luopua liioista vaatimuksista ruoan ja juoman suhteen.¹

Kaikki se, mikä kuuluu sukupuolielämään, on saanut aikaan ihmiskunnan suurimmat kärsimykset. Tämä näkyy selvästi kuolemanjälkeisessä elämässä, sillä siinä ovat synkimpiä puolia juuri ne kärsimykset, jotka seuraavat sukupuolielämän väärinkäyttöä ja väärin ymmärtämistä. Verrattain harvoin tapaamme kuolemanjälkeisessä elämässä ihmissieluja, jotka ovat synkässä vankeudessa sen tähden, että ovat ylen ahneita. Se on jo jotakin erikoista. On harvinainen havainto, että näkee ihmisiä, jotka ovat sielunsa koko voimalla kiintyneet kultaan, ahneuteen, jota vastoin kun seuraamme kuolemanjälkeistä elämää ja siinä esiintyviä seurauksia suku-

¹ *Kalma ja tuoni*. Esitelmä 17.3.1918.

puolielämän eri hairahduksista, niin näemme, että siinä on aivan tavattomia joukkoja ihmissieluja, jotka ovat samanlaisissa kahleissa. Eivät tietenkään läheskään kaikki ihmiset, mutta suurimmat joukot, jos vertaa niitä muihin synteihin ja rikoksiin, siitä syystä, että ihmisen sukupuolielämä, rakkaus- ja lempielämä, on niin lähellä jokaista ihmistä, tulee itse luonnosta.¹

Voi olla joku nainen, joka on saanut monen nuorukaisen ja miehen sydämen ensin surusta itkemään, sitten kiroamaan siten, että on herättänyt heissä intohimoja mutta ei ole aikonutkaan niitä tyydyttää, sillä hänen tyydytyksensä on ollut se, että on saanut nähdä miesten kärsivän. Kuoleman jälkeen kiirastulessa, tuonelassa, jossa hän saa tutkia ja oppia tuntemaan itseään, hänen päälleen hyökkää kuin suuri miesolento – se voi olla myös apina –, joka tahtoo hänet omistaa; ja ketään ei ole häntä auttamassa. Tällainen peto hyökkää hänen päällensä ja tahtoo syleillä häntä sukupuolihiimassa. Tämä on hänelle hirmuinen helvetti. Tuo peto on itse asiassa noiden kaikkien miesten ajatukset.² Hän oppii silloin ajattelemaan: ”Mitä minä teinkään kaikille noille miehille? Minä olin hirmuinen olento; minä herätin tuon kaiken heissä; nyt se tulee minun päälleni.” Ja hän joutuu lopulta suureen omantunnon tuskaan, ja hänen sielunsa vaikeroi: ”Olenko minä ikuisesti kadotettu olento; kuka pelastaa minut?”

Sitten voimme nähdä myös suuren joukon olentoja, jotka kaukaa näyttävät ehkä siltä, niin kuin olisi suuri huone tai kuoppa täynnä sihiseviä käärmeitä, mutta kun menemme lähemmäksi ja tutkimme, huomaamme, että ne ovat kaikki miehiä. Ja kun he itse katselevat itseään, he näkevät itsensä ja toisensa miehinä. He ovat niitä, jotka elämänsä aikana ovat löytäneet onnensa ja nautintonsa siitä, että ovat pettäneet naisia, vietelleet toisen naisen toisensa perästä. Vaikka he olisivat olleet naimisissa, se ei ole paljon heille

¹ *Nykyisen ajan ongelma ja sen ratkaisu*, 90–91.

² [C. W. Leadbeater esittää tällaisen tapauksen teoksessaan *Kuoleman toisella puolella*, 80; *The Other Side of Death*. Kirja oli P. E:lle tuttu, sillä hän käänsi sen ruotsiksi 1904. – Toim. huom.]

merkinnyt. Heidän elämänsä on vaatinut yhtämittaista vaihtelua ja tyydytystä; ja niin he ovat vietelleet sekä nuoria tyttöjä että rouvia. Ja he ovat saaneet tyydytystä siitä, että ovat voineet tiettyjä konsteja käyttäen näyttää milloin viattomilta ja kokemattomilta, milloin suurilta sankareilta. Mutta kuoleman jälkeen tuo kaikki on heidän edessään, ja silloin heistä itsestään tuntuu, vaikkeivät he sitä näkisikään, kuin jokin polttaisi ja palaisi heidän sisässään, kuin hirmuiset käärmeet olisivat heidän sisässään ja tulisivat korvista ja suusta ulos. Ja silloin he huomaavat: ”Tällainen käärme olen ollut maan päällä.”

Nuo tuskat kuoleman jälkeen ovat kuvaamattomia, sillä niitä ei ole mikään siellä estämässä. Kun me täällä kärsimme, niin täytyy tässä meidän ruumiissamme jonkin osan väreillä. Ilman aineellisia vibraatioita me emme voi mitään tuntea. Jokaisen tuskan pitää panna liikkeelle tuollaisia värähtelyjä, ja se laimentaa tuskan. Mutta tuskan kotimaa on astraalimaailma, sillä siellä sen aineellisuus on niin lähellä ajatusta ja tunnetta, että se on itse sitä tunnetta ja ajatusta. Se väreilee ja muuttuu ajatusten ja tunteitten mukaan, ja tuntuu tajunnassa aivan välittömän voimakkaana.¹

P. E:n henkisissä opetuksissa on keskeisessä asemassa vuorisaarnan etiikka. Kuolemanjälkeinen elämä näyttää, että vuorisaarnan ihanteet (esim. suuttumattomuus ja totuudellisuus) eivät ole Jeesuksen keksimiä ulkoisia moraalisääntöjä, vaan kuvastavat suuren elämän lakeja. Myös kuolemanrajakokemukset antavat tukea tälle näkökulmalle.

Hän joutuu tuossa kuolemanjälkeisessä tilassa muistelemaan menynyttä elämäänsä. Hän muistelee siinä tilassa ainoastaan sen varjojuolia; hän elää niiden läpi. Ja tuossa kuolemanjälkeisessä tilassa hän tulee tekemisiin kaikkien niiden suuttumiskohtauksiensa kanssa, mitä hänellä on ollut eläessään. Ja hänen kokemuksensa tuossa kuolemanjälkeisessä tilassa on silloin se, että hän kärsii suurta omantunnontuskaa, tuntee suurta, melkein ruumiillistunutta

¹ Nykyisen ajan ongelma ja sen ratkaisu, 92–94.

sielun tuskaa. Hän oppii ymmärtämään, että kaikki hänen suuttumiskohtauksensa olivat turhia ja vääriä. Ja millä tavalla hän oppii sen ymmärtämään? Sillä tavalla, että hän saa ikään kuin tuntea ja sillä tavalla ymmärtää, mitä tuo toinen ihminen, jolle hän suuttui, kulloinkin tunsi. Hän muistelee niitä tapauksia, jolloin hän suuttui omaan poikaansa, siihen ihmiseen, jota hän todella rakasti. Nyt hän saa tuntea hirveää tuskaa, kun hän huomaa, kuinka hän loukkasi sitä rakastavaa sydäntä. Hän saa huomata, kuinka hänen omat lapsensa tunsivat sisässään hirmuista vihaa omaa isäänsä kohtaan ja nöyryytystä ja suurta kapinallista vastustushalua. Hän kärsii sanomattomia tuskia, ja samalla hän ymmärtää niitä toisia ja katuu. Hänen katumuksensa pukeutuu siihen muotoon, että hän kärsii ikään kuin ulos itsestään tuon suuttumuksensa siinä anteeksiopyynnössä, jonka hänen sielunsa kuiskaa kuoleman jälkeen tuossa vaikeassa tilassa. Hänen sielunsa pyytää anteeksi niiltä, joita hän tietämättään loukkasi: ”Kuinka minä saatoin olla niin huono ja ala-arvoinen ihminen, että loukkasin niitä, joita rakastin?” Ja silloin, kun hän niin sisässään tuntee ja ymmärtää katua, silloin häneltä häviää muisto kustakin tapauksesta, ja lopulta hän väsyä ja nukahtaa.¹

Kuolemanjälkeisessä elämässä ihminen työskentelee kaikkien valojensa, lupaustensa ja sanojensa kanssa. Hänen täytyy vapautua kaikista niistä. Jos hän on jotakin luvannut toiselle ihmiselle, niin oli se kuinka pientä tahansa, on tarkoin luettavissa elämän kirjoista, onko hän täyttänyt lupauksensa. Ellei hän sitä ole, hänen täytyy käydä lävitse se kaikki, mitä tuo ihminen tunsi, odotti ja kärsi hänen takiansa. Hän saa syvästi tuntea, että siitä on karmaa, ja hän tahtoo tulla sellaiseen tilaan, että hän voi pyytää anteeksi.²

P. E. tuo esille, että kuoleman jälkeen ihminen joutuu tekemiseen unielämänsä kanssa. Tämä näkökulma täydentää edellä esitettyjä kuvauksia.

¹ *Nykyisen ajan ongelma ja sen ratkaisu*, 61–63.

² *Nykyisen ajan ongelma ja sen ratkaisu*, 113.

Me voimme sanoa, että ihmisen kiirastulitila kestää niin kauan kuin hänen unensa on maan päällä kestänyt, hänen nukkumisaikansa. Sehän on tavallisesti kolmannes elämästä. Nukkuessaan ihminen hyvin paljon valmistaa kuolemanjälkeistä tilaansa; nukkuessaan hän on rehellinen. Vaikka hän päivällä näyttää hyvinkin moraaliselta ja peittää himojaan ja tunteitaan ja hillitsee niitä, niin yöllä hän ei kuitenkaan voi uniaan hillitä, vaan silloin hän on rehellinen, on se mikä sielussaan on. Unielämä on elämää sielullisessa maailmassa, ja sen tähden voidaan sääntönä sanoa, että ihminen elää puhdistustilassa kuoleman jälkeen niin kauan kuin hän on maanpäällisessä elämässään nukkunut.¹

[Ihminen] katselee ja joutuu kosketuksiin sellaisen maailman kanssa, joka – aivan vastaa hänen unielämäänsä tässä näkyvän maailman elämässä. Hän joutuu ikään kuin omien uniensa valtaan, mutta nyt ei ole sillä tavalla kuin nukkuessa, että hän herättyään ei muista tai että hän on puolitajuinen, vaan hän on aivan tajuisaan. On vaikeata sitä selittää. Hän tietää olevansa oma itsensä, eikä suinkaan ajattele, että hän joutuu uniensa kanssa yhteyteen; hän joutuu kaikenlaisten ikävien asioiden kanssa yhteyteen; juomahimon ja juomatoverien ja sen sellaisten yhteyteen hän joutuu; voimme sanoa, että hän joutuu niiden vangiksi. Hän joutuu oman alemman sielunsa vangiksi. – Nämä sielut, jotka ovat vankeudessa kuoleman jälkeen, saavat apua – toisilta olennoilta, jotka koettavat selittää heille: ”Sinä olet vaikeassa tilassa; älä usko, että se on ikuista helvettiä.” Sillä mikä on erittäin vaikeata sielulle vankeudessa, on se heijastunut muisto fyysisestä elämästä, että helvetti on olemassa ja se on ikuinen. On ääretön tuska ajatella: ”Minä olen iankaikkisessa helvetissä eikä mikään pelasta minua.” On suuri työ auttajilla selittäessään, että se ei ole ikuista, ja selittää, mitä pitäisi tehdä vapautuakseen vankeudesta. Se vankeus loppuu sitten kuin väsymykseen, uneen, ja sielu herää parempaan maailmaan; hänellä on toiset tunteet, joiden avulla hän joutuu toiseen maailmaan, jossa hän tapaa ystäviä ja muita, jotka ovat hänelle tuttuja.²

¹ *Sfinksin arvoitus*, 65–66.

² *Uni ja kuolema*, 62–64.

Tuonelan alatasot

Astraalielämässä on erilaisia tasoja helvetillisistä tiloista paratiisimaisiin tiloihin. Seuraavat P. E:n opetukset kuvaavat kuolemanjälkeistä elämää astraalimaailman eri tasoilla.

Tuonelassa on eri luokkia, ja me siirrymme luokalta luokalle, alemmalta ylemmälle riippuen siitä, mitä kukin ihminen on sielussaan. Mikä on eläintä hänen sielussaan, se tulee siellä esille. Kaikki ihmiset eivät tule jokaiselle luokalle; se riippuu heidän omasta sisäisestä kehitystasestaan. Saattaa olla hyviäkin ihmisiä, jotka ensin ovat hyvin alhaisella luokalla ja sitten siirtyvät hyvin pian korkealle luokalle; heidän elämänsä on ollut sellaista. Heissä on ollut jokin erillinen pahe, joka on ensin täytynyt hioa pois. Toiselta puolen on ihmisiä, jotka viettävät pitkät ajat alemmalla luokalla ja hyvin vähän aikaa ylimmällä.¹

Manala

Jos ihmisellä on omallatunnollaan vakavia rikoksia tai jos hänessä on suoranaista pahuutta, kuolemanjälkeinen elämä on hyvin paljon uskontojen helvettikuvausten kaltainen. P. E. käyttää helvettitilasta kalevalaista nimitystä manala, koska se sana muistuttaa sanaparia maan alla. Manalaa seuraavaa tilaa P. E. kutsuu tuonelan tuviksi.

Tätä ensimmäistä varsinaista kuolemanjälkeistä tilaa me voimme hyvällä syyllä nimittää, kuten vanhat suomalaiset nimittivät – vaikka se nimitys voi tarkoittaa enemmänkin – manalaksi; se on manaltila. Se maailma, johon ihminen silloin kuoleman jälkeen joutuu, on todella maan sisässä; ihminen menee aivan kuin maan sisään. Se on ensin pimeä; se on musta. Se on aineeltaan mustaa maata, jossa hän kulkee. Se on kuin suurta likaa ja loka, joka haisee erittäin pahalta, ja vainaja vaipuu siihen likaan ja lokaan, ja se ilma, jota hän hengittää, tuntuu raskaalta ja sitä on vaikea hengittää. On kuin se tukehduttaisi; on kun sydän halkeaisi; kun sitä hengittää.

¹ *Henkiseen tietoon*, 142.

Ja kun hän on ollut siinä tilassa jonkin aikaa, hän alkaa vähän selvemmin nähdä, mutta hän ei pääse valoon. Sen näkeminen ei ole sellaista, että päivä koittaisi, vaan se on hämäryyttä. Se on täydellisesti maaelämään nähden suurta hämäryyttä, kuin alinomaista yötä.

Kun hän alkaa katsella ympärilleen, niin hän näkee merkillisiä asioita. Hän näkee suunnattoman joukon olentoja. Mutta mitä ihmeellisiä olentoja nämä ovat? Täällä ei ole yhtään ainoata ihmistä. Mutta mihin hän on joutunut? Hän on todella joutunut pirujen, pahojen henkien maailmaan. Mitä tämä on? Kaikki olennot, joita hän kohtaa, ovat merkillisiä olentoja. Ne ovat kuin hirviöitä, kuin eläimiä. Missä on sammakoita ja matelijoita, missä sisiliskoja ja käärmeitä, mutta ei yksikään ole maanpäällä elävän olennon näköinen, mutta jokaisessa, kun hän tarkemmin katsoo, on jotakin, joka muistuttaa ihmistä. Kun hän on hämärässä tottunut katsomaan, niin hän näkee ja hänen katseensa sattuu tuskaan ja kärsimykseen, ja siitä ilmenee, kuin olisi jotakin inhimillistä, joka kärsii. Kaikki ovat näennäisesti eläimiä siellä, ja ovat hirmuisen näköisiä, mutta hän tietää, että ne ovatkin ihmisiä.

Ja kun hän seuraa niiden elämää, niin hän huomaa, että ne ovat suurissa ryhmissä. Tuossa on ryhmä, joka on kuin suu, suuri ahnas suu, – mutta silmät ovat palavat. Toinen on limainen möhkäle. Kun sitten vielä katsoo tarkemmin, niin huomaa, että kaikkien silmät eivät olekaan inhimilliset. Silloin hän saa tietää eron – että on olentoja, joissa on inhimillinen sielu vangittu, ja että on olentoja, jotka eivät ole ihmisiä, vaan tarkemmin katsottuna ovat sieluttomia; ja kuitenkin nämä sieluttomat olennot ovat kaikki käytökseltään ja esiintymisessään kuin ihmiset. Ja vielä lähemmin tarkastaessa huomataan, että nämä sieluttomat olennot ovat ihmisten ajatusten, tunteiden ja himojen luomia. Sen erotuksen hän saa tietää näiden olentojen välillä. Hän huomaa, että nämä olennot ovat tunnettavissa selvästi erästä piirteestä: ne ovat täynnä pahuutta; ne ovat piruja, ne ovat täynnä paha tahtoa. Kun hän tahtoo asettua ihmisten tajunnan kannalle ja heitä ymmärtää, niin hän ymmärtää, että nuo

olennot sieluna ollessaan ovat rakastaneet verenvuodatusta, murhaa, ovat olleet julmia eläimille, julmia ihmisille. Siellä on ihmisiä, joilla on eläimellisiä himoja.¹

Tässä helvetissä on [myös] ihmisiä, jotka tuntevat, että he ovat tehneet paha, että he ovat ikuisesti kadotettuja. Sellainen vainaja ei ollenkaan kiroa, vaan tuntee sanomatonta pelkoa ja kauhua siitä, että on niin pahasti rikkonut ja on sen tähden iäksi kadotettu. Hän on paremmassa tilassa. Sen tähden voidaan vainajat jakaa kahteen joukkoon, joista toiset ovat täynnä kirousta ja toiset ovat täynnä kauhua omasta pahuudestaan. Kun tutkii manalan asukkaita, toteaa, että siellä ei ole muita eläviä olentoja kuin ihmisiä. Teemme silloin sen sangen merkillisen havainnon, että nuo pirut, nuo perkeleet, nuo pahat henget, eivät ole muita kuin ihmisiä. Ihminen on siellä luonnostaan piru. Siellä on ihmisiä, jotka ovat kokonaan antautuneet pahan valtaan. Jos me voimme liikkua siinä maailmassa, niin voi eteemme astua naurava piru. Äänekäs nauru voi kuulua, tai nauru läpäisee kaiken. Se on ihminen, joka on antautunut niin pahan palvelukseen, että sanomme häntä mustaksi ihmiseksi.²

He ryntäävät kohti sellaisia ihmisiä, joissa on himoja. Jos maanpäällä olevassa ihmisessä on vastaava himo, niin he ryntäävät ihmisen sisään ja koettavat saada hetken tyydytystä. He kärsivät sanomattomia tuskia sen tähden, että heidän pyrkimyksensä on tyydyttää näitä intohimoja, mutta ne ovat tyydyttämättömiä, sillä heillä ei ole ruumista. Se kärsimys, joka on itse sielussa, se halu ja himo polttaa aikansa, himo, joka meissä voi olla jo maan päällä ollessa.³

Riippuu siitä, kuinka voimakas tämä tuska on, kuinka kauan se kestää, – kunnes vainaja huomaa, että on mahdotonta sitä tyydyttää. Heistä tuntuu silloin, kun he tämän huomaavat, että kaikki ne elimet, joiden välityksellä heidän pitäisi tyydyttää himojaan, ovat olemattomat; suu, joka on kuin eläimen suu, tulee sairaaksi ja

¹ *Kuolemanjälkeiset olotilat*, 17–18.

² *Kuolemanjälkeiset olotilat*, 20.

³ *Kuolemanjälkeiset olotilat*, 19.

putoaa palasina pois, ja he tulevat aivan onnettomiksi. Samalla he sanovat itselleen: tämä on hirveätä, olen helvetissä; ei auta mikään muu kuin päästä näistä haluista ja himoista. Siellä on tietenkin auttajia, jotka selittävät, etteivät he ole ikuisessa kadotuksessa. Ensin he eivät kuuntele, vaan nauravat sitä naurua, joka aina kaikuu helvetissä; mutta vähitellen he alkavat kuunnella auttajan ääntä. Lopulta he ymmärtävät, että kun on mahdoton tyydyttää mitään himoja, niin on parasta luopua niistä.¹

Tuonelan tuvat

Kun sitten manalasta siirrymme eteenpäin tai ylöspäin kuolemanjälkeisessä elämässä, silloin joudumme tilaan, joka myös on sangen huomattava, ja sangen merkillinen sen tähden, että se tila paljon muistuttaa kalman tilaa.

Kun vähän aikaa katsomme peitteen läpi kuolemanjälkeisen elämän tuota tilaa, niin huomaamme, että sen elämä, joskin maan päällä, paljon muistuttaa kalman tilaa vaikeudessaan, harmaudessaan ja ikävyydessään. Sitä tilaa nimitetään tuonelan tuviksi. Tuonelan tuvilla elämä on vielä vanhojen näkijöiden mielestä harmaata ja yksitoikkoista. Ja kun me koetamme kuvata kalman tilaa, niin me samalla ajattelemme, tuonelan tupien elämää. Me voisimme myös verrata tuonelan tupien elämää kalman elämään, koska tuonelan tuvilla ihmisen pitää kestää vaikeuksia. Se vaikeus on siinä, että hänen pitää luopua ruumiista, ja hän ei tahdo kuolla.²

Kaikki pienet toimet ja halut, mitä hänellä oli ollut maan päällä, ovat kaikki hänellä edelleenkin. ”Nyt pitää syödä, nyt pitää juoda, nyt pitää polttaa tupakkaa tai mennä vieraisille. Nyt on kokous, nyt on mentävä sen ja sen ihmisen luo.” – Kaikki vanhat muistot ovat edessä, jos hän lähtee niiden keralla. Hän menee syömään, menee nukkumaan, menee vanhan tuttavan luo, menee kokoukseen. Mutta sitten tulee se merkillinen herämys, että hän huomaa, kun hän syö, juo, polttaa tupakkaa, nukkuu, puhuu, että hän on sitä kaikkea

¹ *Henkiseen tietoon*, 144–45.

² *Kuolemanjälkeiset olotilat*, 20–21.

vain tekevinään. Ja hän ottaa ruokaa ja vie suuhunsa, niin se on vain harhaa; hän ei saa mitään tyydytystä. Tuossa on vanha tuttava. Hän juoksee hänen luokseen, tervehtii, mutta tuo ei häntä huomaa. Hän menee pitoihin, hän nauraa, miettii, ajattelee. Hän huomaa, mitä puhuu; suu liikkuu; hän sanoo omat ajatuksensa, mutta kukaan ei häntä kuuntele. Elämä siellä tulee todella ja läpeensä yhä toivottomammaksi, yhä ikävämmäksi. Elämä käy tuonelan tuvilla yhä vaikeammaksi.¹

Tuonelan tupien asujaimet, suuret joukot, pyrkivät meedion luo ja pyrkivät ilmaisemaan itsensä eläville ihmisille. Heille on nautintoa saada esiintyä, niin kuin on nautinto esiintyä maan päälläkin. Yhtä sivistynyt, rikas ja kunnioitettava, kuin hän oli maan päällä, on hän mielestään nytkin. Vainaja, joka spiritististä tietä koettaa ilmentää itseään, mielellään vielä suurentaa asioita, koettaa esiintyä parempana, etevämpänä vainajana. He sanovat itseään siksi ja siksi ja tulevat siitä vakuuttuneiksi itsekin. He eivät suorastaan tahdo petkuttaa, mutta voimme nähdä ja ajatella, että ennen muuta tuonelan tuvilla elämä on suorastaan harmaata; vainaja ei voi mitään tehdä. He ovat kosketuksissa elävien ihmisten kanssa, ja on luonnollista, että he eivät osaa arvostella asioita oikein.

On ihmisiä, joiden elämän halu on sidottu kokonaan elämän pieniin seikkoihin ja pieniin esineisiin. Kaikki nämä ihmiset, jotka ovat koettaneet tehdä näkyvän elämänsä kaikin pienin, aineellisin keinoin hauskaksi, elävät nyt omituisen tyhjässä ja kolkossa tilassa. Tuo kaikki on ihmisen sielussa tuonelan tuvillakin, sillä erotuksella, että nyt tuntuvat kaikki harrastukset ikäviltä; kaikki on harmaata, ja se on luonnollisesti helvettä.²

Maallinen paratiisi

Manala ja tuonelan tuvat muodostavat astraalielämän kaksi ensimmäistä luokkaa. Ihminen lopulta vapautuu tuonelan tuvilta ja

¹ Kuolemanjälkeiset olotilat, 22.

² Kuolemanjälkeiset olotilat, 22–23.

pääsee maalliseen paratiisiin, jonka P. E. myös jakaa eri alatasoihin tai luokkiin. ”Kiirastulen hienoimmat muodot, korkeimmat osastot ovat kuin paratiisia ainakin, joissa ei ole paljon muuta kärsimystä kuin ikävän ja kaihon tunne.”¹ Amerikkalainen selvänäkijä Andrew Jackson Davis nimesi sen 1800-luvun puolessa välissä kesämaaksi. Maallisen paratiisin elämä päättyy siihen, kun ihminen saapuu taivasmaailman portille.

Me voimme siirtyä seuraavaan kuolemanjälkeiseen tilaan, ja sitä tilaa tai elämää me voimme nimittää – *maalliseksi paratiisiksi*. Myös toisia nimityksiä voi käyttää. Spiritistit käyttävät sanaa *kesämaa*. Samoin vainaja, joka puhuu meedion välityksellä, puhuu kesämaasta. Mutta parempi on maallinen paratiisi, sillä se kuolemanjälkeinen tila, jota tässä kuvataan, on todella kuin paratiisi. Se on maallinen paratiisi sen tähden, että ihmissielulle siinä tilassa on jätetty ihmisen elämästä kaikki omat aistilliset nautinnon vaatimukset, mutta ne ovat henkevämpiä kuin tuonelan tuvilla.

On uskonnollisia ihmisiä, jotka ovat uskoneet Jumalaan ja kuuluneet johonkin uskonnolliseen lahkoon tai kirkkoon. He ovat uskonnollisia sillä tavoin, että tuo uskonnollisuus on heidän onnensa ja nautintonsa. Heidän nautintonsa on siinä, että käyvät kirkossa ja hartauskokouksissa. He nauttivat siitä, että on pyhäpäiviä, jolloin pannaan parhaat päälle ja katsotaan, että on puhdas ja siisti. Menään kirkkoon, istuudutaan ja kuunnellaan suurella hartaudella ja nautinnolla, kun soitetaan urkuja ja lauletaan. Pappi astuu saarnastuoliin, ja pitää ylevän saarnan, joka nostaa sielua. Sitten ruikoillaan. Otetaan osaa Herran Pyhään ehtoolliseen, laskeudutaan polvilleen ja nautitaan hänen pyhää lihaansa ja vertansa. Sitten palataan kotiin, ja on hyvä tunne siitä, että on ollut kirkossa ja palvellut Jumalaa. Se on taiteellista ja esteettistä nautintoa. – –

Ajatelkaamme sitten ihmistä, joka on luonnon ystävä. Mitä se merkitsee? Hän nauttii luonnosta siten, että se nautinto vetää hänet pois muista puuhista. Hän nauttii kauniista metsästä, linnun

¹ *Teosofian sanoma nykyajalle*, 179.

laulusta, nauttii siitä, että aurinko paistaa ja ikään kuin kutsuu ulos luokseen, nauttii siitä, että mukana on hyviä ystäviä, joiden kanssa voi lukea, soittaa, runoilla. – Hänkin on täynnä taiteellista nautintoa. Luonto on hänestä sitä varten olemassa, että siitä nauttii.

Ottakaamme sitten ihminen, joka nauttii taiteesta. Hän käy konserteissa, kenties soittaa itsekin. Jumalallisia ovat hänestä juuri äänet itse: kun joku laulaa kauniilla äänellä, tai soittaa, niin nuo äänet ovat jumalaisia.

Ajatelkaamme sitten ihmistä, joka rakastaa tiedettä. Hän lukee ja lukee, mieltii, ja nauttii lukemisestaan. Hän tahtoo kaikkea tutkia. Hän matkustaa kuuluisien henkilöiden luo. Hän kirjoittaa muistiin: se ja se sanoo niin ja niin. Hän kirjoittaa itsekin kirjoja. Hän kuulee, että Vatikanissa on merkillinen kirja. Hän matkustaa Roomaan sitä tutkimaan. On erinomainen nautinto sitä lukea.

Näille ihmisille se on aistillista nautinnonhimoa. Näitä ihmisiä on paljon maallisessa paratiisissa, kesämaassa.

Kun tutkimme tätä kuolemanjälkeistä tilaa, niin on kuin ihminen olisi edelleen maan päällä, mutta ei todellisuudessa ole täällä. Hän on jossakin korkeammalla. Se on kuin tämä maa, mutta satumaisen ihana. Siellä ei ole koskaan kylmä, ei liioin kovia myrskyjä. Siellä ovat toteutuneina kaikki unelmat, joita ihminen suinkin osaa kuvitella. Siellä on vesistöjä, ihania puita, lintuja, elämä on hyvää ja kaunista, paljon monipuolisempaa kuin täällä maan päällä. Siellä ihmiset vaeltavat omissa ryhmissään. Jos on joukko ihmissieluja, jotka kuuluvat yhteen, niin ne tulevat kauniiseen rakennukseen, kirkkoon tai kokoushuoneeseen. Siellä on kaikkea sellaista, mitä nuo ihmiset ovat maan päällä unelmoineet: sellaisia kirkkoja ja temppeleitä, joissa he kuulevat musiikkia ja laulua, joissa papit saarnaavat. He ajattelevat, että suuri, kaunis enkeli puhuu tuon saarnaajan suun kautta. – Jos on ystäviä lähellä, niin mikään ei ole haus Kempaa.

Tämä tyydyttää ihmistä, kunnes hän aivan vähitellen alkaa huomata erehdyksensä. Hän huomaa, että ne rakennukset, jotka hän itse on rakentanut, ovatkin puutteellisia. Vieras, jonka silmät olivat

auenneet, saattoi heti huomata, mikä oli vikana: vainaja ei saanut koskaan lattiaa valmiiksi. Sitä korjattiin, mutta vesi tulvi sen päälle. Hän koetti lisätä lautoja, mutta hänellä ei ollut niitä tarpeeksi. Hän oli häpeissään siitä, ettei saanut asuntoa valmiiksi, ettei saanut lautoja kiinni. Hän alkoi vähitellen huomata, että hänen asumuksessaan on vika sen tähden, että se asumus on hänen itsensä rakentama. Ei ole enää kuin pieni askel siihen, että hän huomasi kaiken olevan harhaa. Sen ohessa, että hän huomasi lattiassa olevan vian, hän huomasi, että se on heijastus hänen sielustaan: Ja hän alkaa huomata, mikä hänen sielussaan on heikkoa ja puutteellista, joka tuli ilmi lattiassa. Hän näkee myös, että ne nautinnot, joissa hän on hyvin viihtynyt, ovat harhaa. Kun kaikki ihmisen parhaimmat unelmat, onnellisimmat elämän muodot ja suurimmat kauneudet, ylevin, nautintorikkain elämä näin menee pirstaleiksi, on se äärettömän ikävää. Maailma ei enää tyydytä ihmisen sielua. Se ei enää anna mitään vastakaikua. Kun hän katselee sitä, niin on kuin hän katsoisi sen kauneuden lävitse. On eräs laji ihmisiä, joissa tämä herääminen ja ikävöiminen alkaa ilmetä sangen myöhään ja hitaasti. Ne ihmiset ovat erinomaisen älykkäitä, mutta materialistisia, skeptikkoja, hyvin viisaita tämän maan päällä, oppineita ihmisiä. He ajattelevat: ei ole mitään harhan takana. Ei ole itse asiassa muuta todellisuutta kuin fyysinen todellisuus ja se, miten se joutuu ihmisen valtaan. He osaavat nauraa kaikelle. Maallisessa paratiisissa he viihtyvät hyvin, sillä heidän olemukseensa kuuluu, että he saattavat katsoa kaiken lävitse. He katsovat ihmisiä, jotka elävät kaikessa harhassa, ja nauravat kaikelle. Ei ole mitään muuta todellisuutta kuin *oleminen* ja sen olemisen mukana tunne siitä, että lukee viisaita kirjoja ja että tietää. On itse olemassa ja säilyttää kaiken itsensä ulkopuolella, ja osaa kaikkea arvostella; kuinka kaikki on hullua, kuinka koko olemassaolo on harhaa. He viihtyvät hyvin maallisessa paratiisissa, ja heille tulee ikävä verraten hitaasti. – H. P. Blavatsky mainitsee, että kuolemanjälkeisessä elämässä on joskus ollut älyniekkoja, jotka ovat olleet tuossa tilassa satoja vuosia.¹

¹ *Kuolemanjälkeiset olotilat*, 23–26.

[Seuraavalla alatasolla tai luokalla] huomaamme vain hyviä ihmisiä, jotka ovat puuhanneet vain yhteistä hyvää ja ihmisten parasta, suuria filantrooppeja, keksijöitä ja muita tiedemiehiä, erilaisia hyväntekijöitä, jotka ovat koettaneet tehdä jotakin ihmiskunnan hyväksi. Me huomaamme, että mikäli heissä on ollut persoonallista haihattelua ja mikäli niin sanottu uhrautuminen ja toisten auttaminen on ollut sellaista, että itse on siitä nauttinut ja saavuttanut kunniaa, niin sikäli se on sitonut heidät näihin kokemuksiin tässä kuolemanjälkeisessä elämässä. Ja heidän kokemuksensa on siinä, että he näkevät, mitä he rakentavat: on niin kuin he rakentaisivat tuulentupia. He katselevat ihmiskuntaa ja ihmisiä ja huomaavat, että kaikki, mitä he auttavat ja uhraavat, on turhanpäiväistä, kunnes heille selviää, että siinä on hyvää ainoastaan se, mikä ei tuota mitään nautintoa eikä kunniaa; vain se pysyy. Se on erinomainen psykologinen huomio.

[Viimeisellä] tuonelan luokalla huomaamme, että mikäli olemme eläessämme antaneet arvoa omalle persoonalliselle sielunelämällemme, mikäli omat tunteemme ja ajatuksemme ovat tuntuneet meistä tärkeiltä ja todellisilta, sikäli meidän kiinnostuksemme kohdistuu tuonelassakin omaan sielunelämäämme. – Monet uskonnolliset ihmiset ajattelevat, että pitää kasvattaa omaa itseään, ja niin on jokaisen ihmisen, joka pyrkii eteenpäin. Se tuntuu luonnolliselta, mutta kuitenkin se on harhaa. Tuonelassa saa nähdä, että kaikki tällainen oman itsensä, oman sielunelämänsä korostaminen on sitenkin niin kuin haihtuvaa sumua. Meidän täytyy siitäkin luopua.

Jos kuvittelemme, että olemme kulkeneet kaikkien tuonelan alatasojen kautta, niin on kuin olisi kaikki kasvanut ja tullut suuremmaksi luokka luokalta. Lopulta tuntuu meistä kuin meidän persoonallisuutemme pitäisi haihtua niin, että meidän ei pitäisi olla olemassa. Mutta samalla alkaa häämöttää jotakin muuta. Samalla alkaa syvällä kirkkaana häämöttää jotakin, jota emme selvästi uskalla uskoa, mutta johon meidän on pakko ruveta uskomaan. Kun tulemme taivaan portille, niin tulemme sinne niin alastomina, ettei meidän persoonallisuudestamme ole mitään jäljellä. Se on tältä

kannalta katsoen kuin tragediaa, mutta siinä on kuitenkin tuo suuri lupaus: ”Ihminen, sinä tulet yhä lähemmäksi Jumalaa, elämän totuutta. Älä pelkää, että sinun pitää luopua omasta itsestäsi, sillä se, joka sen tekee, saavuttaa oman elämänsä suuren totuuden.” – Kuolemanjälkeisessä elämässä tämä kaikki alkaa selvitä meille; ja tuonelassa joudumme lopulta kuin avaruuteen, kuin olemattomuuteen – ja sittenkin me kolkutamme taivaan portille.¹

Kuolleiden auttajat

Edellä on jo mainittu, että ihmisiä yritetään auttaa kuolemanjälkeisissä tiloissa. P. E. kertoo, kuinka auttamistyö on järjestetty.

Oikeastaan vasta Kristuksen jälkeen alkoi koulutyö suuremmassa määrin. Siitä lähtien on koitettu opettaa vainajia, ja voimme huomata, että erikoisesti tuo opetustoimi on lisääntynyt, sekä myös auttaminen, tänä teosofisena aikana.²

[Ne] ihmiset, joiden äly maan päällä on ollut niin herännyt, että he ovat koettaneet tutkia noita asioita, ovat tullessaan tuone- laan tuoneet mukanaan tuon heränneen älyn ja tutkimushalun. Ja he ovat muodostaneet aivan kuin tietyn veljeskunnan tuossa kuolemanjälkeisessä tilassa, joukon, jolla on samat vaistot, tunteet, pyrkimykset. Ihminen, joka pitää silmänsä auki tullessaan kuolemanjälkeiseen tilaan ja joka koettaa säilyttää tietoisuutensa kuoleman jälkeen, joutuu sellaiseen erikoisasemaan, että häntä voidaan auttaa enemmän kuin muita vainajia, häntä voidaan suorastaan opettaa ja kasvattaa, ei ainoastaan sillä tavoin, että hänen omalle sielunlitalleen on siitä hyötyä, vaan myös niin – mikä kasvattajien mielestä on paljon tärkeämpää – että hänestä voi olla yleistä hyötyä näkymättömässä maailmassa.

Sellaiset ihmiset kuin teosofit, salatieteilijät, millä nimellä heitä nimitettäneenkin, joilla on enemmän tai vähemmän oikea käsitys kuolemanjälkeisestä elämästä, otetaan erikoisen huolellisesti

¹ *Henkiseen tietoon*, 153–54.

² *Uni ja kuolema*, 64.

vastaan kuoleman toisella puolella. Heiltä kysytään: ”Nyt, kun olette tänne joutuneet, haluatteko viettää aikanne vain omissa sielullisissa kokemuksissanne, syventyä ainoastaan itseenne, niin kuin nämä toiset yleensä tekevät, vai tahdotteko ruveta tekemään työtä tässä maailmassa?” – Ja silloin nämä ihmiset, ainakin useat heistä – ehkä useimmat heistä – riemulla vastaavat: ”Ei mitään sen ihannampaa ole kuin se, että voin tehdä työtä täällä, palvella täällä; se on minulle suurin ilo.” – ”No niin, koska sinulla on tällainen hyvä ja vilpitön halu, niin tule kouluun; ja sitten, kun olet sen käynyt, saat liittyä johonkin tiettyyn auttajajoukkoon, sillä niitä on meillä täällä monenlaisia.”¹

Tätä vainajien, kuolevien ja kuolemanjälkeisessä elämässä elävien auttamista on kolmenlaista, jos tahtoisimme suurissa piirteissä sitä kuvata.

Ensinnä heidän apunsa koski [ja koskee] niitä vainajia, jotka olivat kuoltuaan pelonsekaisessa tilassa, ja voidaan sanoa, että auttajien työ kohdistui erittäin suurella määrällä kuolleiden pelastamiseen juuri pelosta. – – Väkivaltaista kuolemaa on säännönmukaisesti varhaisista ajoista lähtien seurannut yhtämittainen kiihtymyksen tila, eikä muu voinut ihmistä auttaa kuin toinen ihminen, joka tuli hänen luokseen ja kykeni herättämään hänen huomiotaan. Se on yhä tänä päivänä vaikeaa, sillä ihminen, joka on kiihtyneessä mielentilassa, ei näe eikä kuule mitään, eikä hänelle voi selittää mitään, ennen kuin hän kuulee. Ihminen, joka on oppinut vainajien auttajaksi, saa tavallisesti ensin ryhtyä auttamaan niitä, jotka ovat äkillisesti kuolleet, esimerkiksi sodassa kaatuneita, jotka yhä ovat jatkavinaan taistelua kuoleman tuolla puolen. – –

Mutta toinenkin työala avautui – ja avautuu – auttajille maailmassa. Tämä on yhteydessä eri uskontojen kanssa.²

Auttajat saivat työkseen ottaa vastaan kuolleita ja viedä heidät niiden opettajien luo, jotka kunkin yksilön uskonnossa olivat olleet pääopettajina, ja niihin erilaisiin kuolemanjälkeisiin tiloihin, jotka

¹ *Elämää kuoleman jälkeen*, 51–52.

² *Kuka auttaa meitä kuolemassa?* (1989), 71–74.

heitä odottivat ja joita olivat itselleen elämänsä aikana valmistaneet. Kuolemanjälkeisessä elämässä kaikki on symbolia, ja todellisuus on se sielullinen voima, mikä siinä vaikuttaa. Jos joudun helvettiin, on se tuli, joka polttaa, minun sielussani. Tuli on henkimaailmassa puhdistavana voimana, mutta minä osaan ottaa siitä tulesta vastaan sen verran, kuin osaan antaa puhdistaa itseäni ja polttaa itsestäni pois sitä, mitä olen pitänyt pahana elämän aikana. Joudun siis puhdistustuleen, joka on minussa itsessäni, mutta mielikuvitukseni symbolisoi sitä realistisella tavalla. – – Auttajat ovat kuin enkeleitä, jotka vainajia kuljettavat ja samalla yrittävät selittää, mitä kuolemanjälkeinen elämä on, kuinka kovinkin tuska on ohimenevää kärsimystä, puhdistusta, jonka tehtävänä on avata heille taivaan ovet. Mutta auttaja seisoo kuin probleemin edessä silloin, kun hänen on puhuttava ihmiselle, joka on kiirastulessa mutta uskoo olevansa ikuisessa helvetissä, josta hänen on mahdoton päästä pois. Tämä on kristikunnan kysymysmerkki. Vainaja uskoo olevansa tuomittu ikuisen helvettiin; hän on tehnyt paljon rikoksia, hänen omatuntonsa moittii häntä niistä, ja hän on kuollut peläten ikuista kadotusta. Vaikka hänelle selittää, ettei tuska ole ikuista, on vainaja kauan itsepintainen harhauskossaan, ennen kuin hän lopulta herää ja katuu ja selviää. Turhanpäiten on kristikunnassa asetettu vaikeuksia ihmisille, itsekkyyys ja tietämättömyys ovat keksineet vääriä ja julmia käsityksiä kuolemanjälkeisestä elämästä.

Kolmas auttajain työlaatu on se, että vainajat on vietävä rauhan ja onnen taivaaseen.¹

Elävät ihmiset voivat tietyin edellytyksin auttaa vainajia unen aikana ja myös päivätajunnassa ollessaan. P. E. antaa auttamistyön eri muodoista käytännöllisiä neuvoja.

Kuolleiden luona käyminen ja heidän opastamisensa ei ole niinkään ”yliluonnollista”, sillä on verrattain paljon eläviä ihmisiä, jotka sitä tekevät, vaikkeivät vielä ole erikoisemmin edistyneitä salatieteilijöinä. Hyväsydämiset ihmiset, joiden sielua eivät ahdas-

¹ *Kuka auttaa meitä kuolemassa* (1989), 75–77.

mieliset uskonkappaleet kahlehti, jotka uhkuvat auttamishalua ja jotka täällä maan päällä fyysisten ihmisten keskellä auttavat ja palvelevat toisia, lohduttavat ja tekevät hyvää toisille, voivat nukkuessaan oppia auttamaan vainajia. Nukkuessaan he, vaikkeivät sitä muista ja siitä mitään tiedä, lähtevät ulos astraaliruumiissaan, ja koska he ovat ihmisiä, jotka haluavat palvella ja auttaa, niin heidät otetaan kouluun. Heille opetetaan, mitä heidän tulee tehdä ja millä tavalla auttaa. Tämä on sanomattoman suuri saavutus etupäässä meidän aikanamme, sillä sen perästä kuin teosofinen sanoma tuli maailmaan, on järjestetty tällaisia astraalisia kouluja eri maihin näkymättömässä maailmassa, ja niissä opetetaan eläviä ihmisiä heidän nukkuessaan tekemään palvelustyötä. Sen tähden on tapana sanoa tietäjien kesken: kaikki ihmiset, olivat he kuinka köyhiä tahansa, voivat aina palvella ja auttaa toisiaan, jos vain etsivät totuutta, vapauttavat järkensä dogmien kahleista ja säilyttävät sydämensä sääliväisenä ja rakastavaisena. He voivat silloin oppia yön aikana tekemään hyvää. Mutta muistakaamme: ei kukaan ihminen kelpaa yön aikana tekemään hyvää, joka ei tee sitä päivällä, kun hänellä siihen on mahdollisuutta. Meidän täytyy olla auttavia päivällä, jotta meillä olisi puhtaat kädet yöllä. On kuin ihminen ottaisi taakan yöelämään, on kuin olisi hänen käsissään ja jaloissaan kahleita, jotka estävät häntä auttamasta yöllä, jollei hän ole auttavainen päivällä. Mutta jos hän tämän ehdon täyttää, silloin ei hänen nukkumisensa tarvitse kuluu turhaan.¹

Monet teosofiset totuudenetsijät ehkä auttaisivat mielellään vainajia nyt eläessään, mutta he eivät millään tavalla ole tietoisia siitä, voivatko he yöllä nukkuessaan auttaa, koska eivät muista sitä. Silloin on olemassa eräs keino. Jokainenhan voi omia tuttujaan ja rakkaita vainajia auttaa sillä tavalla, että hän ajattelee heille rauhaa, hyvää. Jos hän tietää, että joku on kuollut uskossa ikuisen helvettiin, hän lähettää hänelle taivasajatuksia, ja ajatukset lähtevät sielujen luo; sielu, joka on ilman fyysistä ruumista, on alttiimpi ottamaan vastaan ajatuksia kuin fyysinen ihminen. Sen tähden vainajia on

¹ *Ruusu-Ristin syntysanat Suomessa*, 81–83.

helppo saavuttaa kauniilla, veljellisillä, jumalallisilla ajatuksilla. Sit-
ten on hyvä muistaa se, että vainajien kesken on jonkunlaista levot-
tomuutta sekä silloin, kun ovat tässä ilmapiirissä että ollessaan tuo-
nelassa, astraalimaailmassa, ja se levottomuus on siinä, että kun he
eivät mitään tiedä ja ymmärrä niistä olosuhteista, joissa ovat, eivät
he itse osaa selittää itselleen, mikä heitä vaivaa. Mutta heitä vaivaa
se, että ovat niin vähän saaneet selvää siitä uudesta maasta, johon
ovat muuttaneet ja jos heille silloin lukee ääneen jonkun esityksen
kuolemasta, kuolemanjälkeisestä elämästä, se tulee heidän sieluun-
sa, on aivan kuin he kuulisivat. He voivat kokoontua semmoisen
ihmisen ympärille, joka on yksin huoneessa, ottaa hyvän kirjan ja
lukee ääneen, ei huutamalla, selvästi ja harvaan. Varsinkin, jos hän
uudistaa sen, tekee sen säännöllisesti, kokoontuu vainajia, ja niin
hän muodostaa kuin teosofisen looshin. Kuka ihminen tahansa,
joka on vakava ja joka hengessään tahtoo auttaa vainajia, voi luke-
malla ääneen hyvän esityksen, saada joitakuita kuuntelijoita.¹

*Seuraava esitys käsittelee ihmistä, joka elää korkeamman minänsä
yhteydessä (P. E. käyttää ilmaisua opetuslapsi).*

[Opetuslapsi] lähtee – – tietoisena ulos fyysisestä ruumiistaan ja
herää tietoiseksi, että hän voi oppia työtä tekemään. Mitä työtä
opetuslapsi, joka on ulkona ruumiistaan, saa oppia tekemään? Hän
saa oppia – niin kuin sanotaan – saarnaamaan sieluille, kuolleille
vankeudessa. Jo edellä oli puhetta siitä, mitä tämä vankeus on. Se
saarnaaminen ei ole sitä, että nousee saarnatuoliin ja puhuu niin
kuin pappi. Ei, vaan se merkitsee sitä, että hänen täytyy käydä yk-
sityisesti kuolleiden luona. Hänen mestarinsa sanoo hänelle: auta
tuota. Ja silloin yksi auttaa yhtä, toinen toista, yksi lähtee sen ja sen
sielun luo, toinen toisen. Alussa he seisovat melkein kuin nollina,
eivätkä tiedä mitä tehdä; mutta niin paljon kuin heissä on rakkaut-
ta, he oppivat tietämään, mitä tehdä. Rakastava löytää keinoja, ja
he osaavat puhua heille. Alussa nuo vankeudessa olevat sielut eivät

¹ *Teosofinen totuudenetsijä ja kuolema*. Esitelmä 16.12.1928; *Kuka auttaa meitä
kuolemassa* (1978), 131–33.

mitään kuuntele, vaan elävät niin omissa hirveissä mielikuviinsa, etteivät osaa kuunnella. Ja monta yötä ja paljon aikaa voi mennä tuolta auttajalta, ennen kuin hän saa vainajan vähän kallistamaan korvaansa. Mutta kun hän on saanut kuolleen huomion herätyksi, alkaa vähitellen auttamis- ja vapauttamistyö. Se on aivan psyykkistä laatua. – –

Kun tällainen opetuslapsi kuolee, hänen kuolemanjälkeinen elämänsä on toisenlainen kuin muiden, sillä hänhän on elänyt ikuista elämää maallisenkin elämänsä aikana. Kuollessaan hän astuu heti ikään kuin vertauskuvallisesti puhuen, niin kuin Jeesus sanoi – suuriin pitoihin, jotka jokin kuningas on valmistanut. Niissä pidoissa kaikki ovat puettut häävaatteisiin, ja niihin ei kukaan voi tulla ilman häävaatteita. Todella ne ihmiset, jotka opetuslapsina kuolevat, puetaan heti häävaatteisiin, hääpukuun, inhimilliseen pukuun. (On sanottava, että se puku ei ole länsimaalainen frakki, vaan pikemminkin itämaalaisen viitan tai vaipan näköinen.) Se on eri asteissa erivärinen, mutta se on kuin arvokas viitta. Ne kuolleet, jotka ovat sillä tavalla kuoleman jälkeen häävaatteisiin puettuja, ovat – kuinka sanoisi – kuin auttavia enkeleitä kuolleiden valtakunnassa. He tekevät siellä työtä, ovat auttajia, opettavat sekä eläviä että kuolleita.¹

Tuonelatilan paikallisuus

Vaikka kuolemanjälkeinen elämä eletään näkymättömässä maailmassa, sillä on P. E:n mukaan oma paikallisuutensa.

Teosofisissa ja vanhoissa mystisissä kirjoissa voidaan puhua, että ihmisen kuolemanjälkeinen elämä on *sublunaarinen*, kuulle almainen, kuuhun kuuluva. Se sanonta ei ole ainoastaan jonkinlaista symbolia, vaan se on sanallisestikin totta, sillä maapallon astraaliruumis on kuun vaikutuksen alainen, ja kun ihminen kuoleman jälkeen astuu tuonelaan, – kiirastuleen, niin kuin katolilaiset

¹ *Uni ja kuolema*, 85–86.

sanovat, tai *kaamalookaan*¹, niin kuin itämaalaiset sanovat, siis puhdistustilaan, – niin ihminen silloin sieluna joutuu kuun vaikutuksen alaiseksi, kuun piiriin. – – Sen astraalielämän loppupuoli, jota usein nimitämme alemmaksi taivaaksi, on kuun vaikutuksen alainen ja aivan kuun piirissä. Silloin ihmissielu on jo kulkenut siihen kohtaan maapallon astraaliruumiissa, jossa kuun astraaliruumis on mukana.²

Mitä tulee kuuruumiiseen, kuutilaan, johon astumme kuoltuamme tuonelaan lähtiessämme, niin siellä ei tietenkään ole aurinkoa, mutta ei myöskään kuuta sillä tavoin, että se näkyisi loistavan taivaalla, vaan me elämme keskellä kuuta, niin että kaikki loistaa. Sen tähden keskiajalla keksittiin nimitys ”astraalinen” sanasta *aster*, joka merkitsee tähti. Se on tähtimaailma, ja sillä on tarkoitettu, että kaikki siinä maailmassa on kuin tähtiä; kaikki loistaa samalla tavoin kuin tähdet ja kuu yöllä, heikolla, mutta selvällä valolla; mutta se valo on aivan toinen kuin auringon valo. Tuonelassa, maapallon kuutilassa, on valaistus kyllä aivan selvä ja kirkas, mutta sillä on hopean sävy, ja se ei näytä tulevan mistään, vaan kaikki paikat itsestään loistavat ja aivan kuin lainavalolla. Se on kuunvalo.

Tämä on erinomaisen kiintoisa huomio, kun sen osaa tehdä objektiivisesti. Olen puhunut näistä asioista, niin kuin voi sanoa, objektiivisesti, mutta ihminen, joka kuoltuaan lähtee näihin maailmoihin, ei osaa tehdä tällä tavoin havaintoja, jollei hän ole okkultisti tai tietäjä, sillä hän ei ole kehittänyt omaa kuu- tai aurinkoruumistaan niin, että osaisi objektiivisesti tehdä havaintoja. Kun siis tällä tavoin esitetään havaintoja, niitä ei ole esitetty vainajan kannalta, vaan sellaisen, joka tekee objektiivisia havaintoja.³

P. E. toteaa, että kuolemanjälkeiset olotilat muodostavat vain osan paljon laajemmasta näkymättömästä maailmasta.

¹ [Buddhalaisessa kosmologiassa kaamalooka (kâmaloka) on alin samsaran kolmesta maailmasta. Kâmalokaan luetaan myös aineellinen maailma. Teosofiassa se tarkoittaa yksinomaan tuonelaa. – Toim. huom.]

² *Henkiseen tietoon*, 125–26.

³ *Henkiseen tietoon*, 126–27.

[Kuolleiden] asuinsijoja vartioidaan ja suojellaan. Siksi puhutaan ”kuolleitten saaresta”. Näkymätön maailma on paljon, paljon laajempi kuin näkyväinen maapallo, siinä on monenlaista elämää ja taajat joukot erilaisia henkiolentoja ihmisvainajien lisäksi. Kun ihminen tietoisena astuu henkimaailmaan, joutuu hän tekemisiin uuden, fyysistä paljon rikkaamman olemistason kanssa. Kuolleitten valtakuntaan hän ei astu ilman pätevää syytä.¹

Spiritistiset istunnot

Teosofia on jo alusta alkaen ollut kriittinen spiritistisiä tai spiritualistisia istuntoja kohtaan.² Teosofisen liikkeen perustaja H. P. Blavatsky joutui aikanaan törmäyskurssille spiritualismin kannattajien kanssa. Myös P. E. pitää istuntoja haitallisina.

Mutta jos me täällä maan päällä koetamme päästä yhteyteen [vainajan kanssa] esimerkiksi meedion välityksellä, silloin me itse asiassa teemme hänelle pahaa, me häiritsemme häntä.

Tämä on kyllä esitetty kaikissa uskonnoissa, ettei saa häiritä kuolleiden lepoa, ei tuonelassakaan, sillä he ovat siellä täydessä toimessa. Mutta jos on sellainen välittäjäolento, jolla on noita ihmellisiä eetterivoimia, jotka vaikuttavat magneettisesti tuonelan voimiin, niin se on silloin vainajalle kuin pyörre, virtaa, joka tulee ja koskee häneen ja koettaa viedä hänet mukaan, ja hän hyvin mielellään tulee virran mukaan ja tulee meedion luo, ja se herättää hänessä maallisia tunteita ja ajatuksia. Istunnoissa voi silloin tulla vainajia tuonelasta, ja he saavat keinotekoisia elämää, fyysistä elämää meedion välityksellä ja voivat silloin kertoa itsestään ja olostaan. He kertovat silloin sellaisia asioita, joita meidän elävien ihmisten on helppo ymmärtää; he kertovat sangen järkevästi kuolemanjälkeisistä oloiloista. Ja meistä tuntuu, että tuossahan on oikein päteviä lausuntoja, nythän vainajat itse kertovat meille.

¹ *Teosofian sanoma nykyajalle*, 165–66.

² Blavatsky, *Teosofian avain*, 36–42, 138–46.

Tämä on kyllä totta, mutta jos me tietäjän silmällä arvostelemme heitä ja heidän tiedonantojaan, niin näemme, että he eivät ole oma itsensä. Eivät he ole itsetietoisia ihmisiä tuonelassa, hehän ovat siellä työskentelemässä, he kamppailevat oman itsekkyytensä kanssa, ja koettavat vapautua omista vioistaan; he ovat puhdistavassa tuleessa, heidän näköpiirinsä on rajoitettu. Kun he tulevat istuntoon ja rupeavat siellä kertomaan, niin he kertovat osaksi sellaista, mitä he muistavat tuonelasta, mutta myös sellaista, mitä he lukevat istunnossa olevien ajatuksista. Heidän elämänsä ei ole todellista elämää, he eivät ole todellisia ihmisiä, joilla on korkeampi minä, he ovat vain kaikuja maallisesta elämästä; istunnossa heidät herätetään uudestaan eloon, ja he puhuvat kuin papukaijat ja puhuvat sitä, mitä muistavat maallisesta elämästä ja vähän kokemuksiin tuonelasta.

Tämä on heille joka tapauksessa epäedullista, sillä he ovat tulleet häirityiksi työssään tuonelassa. On parempi, että jätämme heidät rauhaan. On parempi, ettemme mene spiritistiseen istuntoon, emmekä yritä pyytää vainajia luoksemme, sillä jos he tulisivat, olisi se heille turmioksi.¹ Monet vähäpätöiset ominaisuudet kuten turhamaisuus ja kunnianhimo voivat heissä herätä, – – [jos he] pyrkivät ilmestymään seansseissa [istunnoissa].² Heillä ei ole enää mitään tekemistä tämän maailman kanssa. He ovat alkaneet tottua uuteen elämäänsä ja tulevat vedetyiksi tänne puoliolentoina, joilla ei ole korkeampaa minää, he eivät osaa kehittää näitä kokemuksiaan, eivätkä miettiä niitä.³

Jos tietäjä katsoo tällaista, niin se on hänestä vastenmielistä, sillä se on kuin kuori, joka siellä puhuu. Ne, jotka tuntevat teosofista kirjallisuutta, muistavat, että Blavatsky alussa puhui aina näistä kuorista, ja sillä hän loukkasi spiritistejä kauheasti. Nyt ovat spiritistit siksi paljon edistyneet, että he voivat käsittää, mitä Blavatsky tarkoitti. Ei Blavatsky tarkoittanut, ettei vainaja olisi istunnossa

¹ *Elämää kuoleman jälkeen*, 32–33.

² *Kuka auttaa meitä kuolemassa?* (1989), 49.

³ *Elämää kuoleman jälkeen*, 33.

läsnä, mutta tietäjän kannalta he ovat kuin tyhjiä kuoria, sillä korkeampi minä on omassa olossaan, kaukana.¹

Tuonelatilan päättyminen

Astraalitason kuolemanjälkeinen elämä on puhdistusta ja samalla menneen elämän läpikäymistä. Tämäkin päättyy aikanaan ns. toiseen kuolemaan, jota kutsutaan myös viimeiseksi tuomioksi. Tämä merkitsee astraalielämän loppua ja taivasmaailmaan syntymistä. Kyseessä on siis siirto olemisen tasolta toiselle, kuten oli asian laita ensimmäisenkin kuoleman tapauksessa, jossa ihminen siirtyi pois fyysisestä maailmasta.

Sitten kun ihminen on tuota tuonelatilaa elänyt jonkin aikaa, tulee uusi, merkillinen kohta. Tulee uusi kuolema, toinen kuolema², ja sitä voidaan myös nimittää, niin kuin joku teosofisen liikkeen mestareista kerran sanoi, viimeiseksi tuomioksi. Sillä kun ihminen on tuossa tuonelatilassa elänyt aikansa, niin hän joutuu kuin suureen voimavirtaan, pyörteeseen, tuleen. Häntä aivan kuin seulotaan, tärisytetään ja koetellaan tässä ihmeellisessä virrassa, tässä pyörteessä, jota on myös sanottu suureksi 'astraalikäärmeeksi' tai 'lohikäärmeeksi'. Ihminen joutuu sen kitaan, ja se on kuin viimeinen tuomio, sillä siinä seulotaan persoonallisesta ihmisestä esille se, mitä hänessä mahdollisesti on kultaa, hyvää. Ja kenessä ei olisi hyvää. Me voimme sanoa, että nykyään jo melkein kaikissa ihmisissä on jotakin hyvää; elämän aikana on heidän persoonallisessa ihmisessään ollut jotakin hyvää; ihminen on tahtonut jotakin hyvää; tehnyt työtä jonkin aatteen puolesta tai uhrautunut jonkun puolesta, hän on voinut rakastaa epäitsekästi, on voinut palvella taidetta ja tiedettä. Pelkästään rakkaudesta kauneuteen, totuuteen.

Viimeisellä tuomiolla kysytään, mikä on sellaista, joka voi astua oikealle puolelle ja mitä jää vasemmalle. Silloin ihmisen sielua niin merkillisesti seulotaan, että jäljelle jää vain puhdas kulta. Mutta

¹ *Elämää kuoleman jälkeen*, 34.

² [Johanneksen ilmestys 20:14. – Toim. huom.]

vaikka se hyvä olisi ollut kuinka pientä, se jää olemaan, ja ihminen aivan kuin nukkuu pois, miltei kuolee.¹

P. E. tuo esille mielenkiintoisen näkökulman elämän kertaamiseen ennen toista kuolemaa: kertaamme myös sen elämän, jota elimme ennen syntymistämme.

Tuo kaikki [menneen elämän] muistaminen on niin todellista, ettei sitä voi kuitata muuten kuin sanomattomin tuskin ja kärsimyksin. Me menemme silloin taaksepäin aina varhaisimpaan lapsuuteemme saakka – ja meidän kulkumme taaksepäin on kulkemista suurempaan puhtauteen – ja sitten syntymän portille ja sen kautta siihen maailmaan ja elämään, jota elimme ennen syntymäämme maan päälle. Tuonelaelämään kuuluu näet myös sen elämän kertaaminen, jota elimme ennen syntymää, ja se saa aikaan sen, että kuolemanjälkeinen elämä tulee sangen ihmeelliseksi. Siellä on se sangen merkillinen periodi, jolloin me joudumme kuolemanjälkeisessä elämässä tekemisiin niiden olentojen kanssa, joiden kanssa olimme tekemisissä ennen syntymää. Minkälaisia henkiolentoja ne olivat? Ne olivat niitä suuria opettajia, joita olimme edellisessä elämässä tunteneet, joilta olimme ottaneet vaikutusta vastaan, niitä vanhoja viisaita, joiden opetuksia edellisessä elämässä olimme saaneet kuulla ja jotka olivat siunanneet meitä, kun meidän piti uudestaan lähteä taivaasta maan päälle. Me olimme sitten tietenkin uusia persoonallisuuksia, niin että kun me sitten tuonelaelämän loppupuolella kohtaamme näitä opettajia, se ei merkitse sitä, että me muistaisimme edellistä maanpäällistä elämäämme, ei ollenkaan, vaan me joudumme tekemisiin ainoastaan heidän kanssaan, koska he elämänlain mukaisesti valvoivat meidän syntymistämme tähän maailmaan.²

Tapaamme entiset opettajamme, Buddhan ja Konfutsen, ja nämä puhuvat meille Kristuksesta, tuovat meidän mieleemme, mitä olemme hänestä kuulleet tässä näkyvässä elämässä.³

¹ *Elämää kuoleman jälkeen*, 18–19.

² *Henkiseen tietoon*, 134.

³ *Henkiseen tietoon*, 136.

IV Taivas

Elämää taivaassa

Taivaassa ihminen elää elämänsä uudelleen puhtaana ja kirkastuneena persoonallisuutena.

Ihmisen todellinen elämä on se, mikä vietetään taivaassa, taivas on kuolemanjälkeisen elämän sisin mysteerio.¹ Taivasta pidetään varsinaisena kuolemanjälkeisenä tilana. Kun tutkijat tätä katselevat, niin he sanovat, että tämä taivastila on kaikista pisin.² Tuo viimeinen periodi kuolemanjälkeisessä elämässä on aurinkoelämää, se on pelkkää kirkkautta, ja siinä ei menesty eikä pysy mikään muu kuin kaikista korkein, pyhin ja paras.³

Taivaan avain on rakkaus; rakkaus avaa taivaan portit, ei mikään muu kuin rakkaus, rakkaus ihmisiin, aatteisiin, Jumalaan, kaikkiin olentoihin. Sydämen rakkaus on se avain, joka avaa taivaat. Sen tähden on sanottu: taivaaseen astuessaan ihminen kantaa kädessään kuin maljakkoa, – toisella on pieni maljakko, toisella suuri, – ja jokaisen maljakko on ääriään myöten täynnä taivaallisia kukkia. Se on onnen maljakko. Niin paljon kuin ihminen kykenee olemaan autuas ja onnellinen henkisesti tavalla, niin paljon hän saa sitä taivaassa. Se, joka enemmän kykenee rakastamaan, kantaa suurempaa maljakkoa, kuka vähemmän, pienempää, mutta taivaassa jokaisen rakkaus saavuttaa sellaisen huippukohtan, ettei hän saata mitään muuta toivoa, vaikka se rakkaus olisi rajoittunut kahteen, kolmeen henkilöön tai johonkin asiaan. Taivaassa hän saa luovuttaa sitä rakkautta itsestään.⁴

¹ *Elämää kuoleman jälkeen*, 28.

² *Kalma ja tuoni*. Esitelmä 17.3.1918.

³ *Henkiseen tietoon*, 135.

⁴ *Henkiseen tietoon*, 165–66.

[Taivas] on elämistä kaiken sen hyvän yhteydessä mikä meissä on. Ajatelkaamme onnen hetkiä täällä maan päällä. Kun me olemme todella onnellisia jonakin lyhyenä hetkenä, niin me myös silloin tahdomme, että kaikki olisivat onnellisia. Jos me jonakin hetkenä tunnemme todellista onnea, niin se onni tekee meidät samalla hyviksi. Taivas on onnea ja autuutta; se on vain hyvää, vain kauneutta, vain rakkautta. Siinä ei ole mitään ristiriitoja, ei mitään suruja, ei mitään huolia.¹

Taivas on sitä, että ihminen elää ikään kuin uudelleen maallisen elämänsä, mutta ilman sen suruja, ilman sen pettymyksiä, ristiriitoja ja epäsointuja. Hän elää tuon vanhan maallisen elämän uudestaan sellaisessa muodossa, että kaikki, mitä hän on toivonut, ikävöinyt, hyvää ajatellut, tuntenut, tavoitellut, yrittänyt, se kaikki siinä toteutuu ja toteutuu tuhatkertaisesti, ihmeellisen täydellisellä tavalla. Siinä taivaassa on ihmisen paras persoonallinen itse mukana. Hän on sitä, mitä hän oli parhaimpina hetkinään maan päällä, silloin kun hän rakasti, tahtoi hyvää, teki hyvää.²

Mitä hän ei voinut toteuttaa maanpäällisessä elämässään, toteuttaa nyt. Hän on ihmeellinen soittaja, ja jos hän on suuri säveltäjä, hän näkee, kuinka taivaat aukeavat. Paljon ihmisiä on ympärillä, ja hän soittaa niin, että taivaan seinät muodostuvat uusiksi, laajoiksi, kauniiksi. Maalari taas maalaa ihmeellisen kauniita kuvia. Ja ihmeellistä, jos hän ei ole sitä ennen kokenut, hän osaa nyt rakastaa kaikkia, ja kaikki joita hän rakastaa, tulevat hänen luokseen.³

Ihmisen persoonallisuus on [taivastilassa] kuin suunnattomasti viisastunut, sillä vaikka hän ei aloita mitään uutta, niin kaikki vanha, mikä hänessä maallisessa elämässä oli, se kehittyy siellä niin pitkälle, kuin voi.⁴

Taivas ei olisi onnea, autuutta, ellei se olisi yhdessäoloa monen kanssa. Yhdessäolo ei ole sitä, että joutuu tuntemattomien kanssa

¹ *Sfinksin arvoitus*, 67.

² *Elämää kuoleman jälkeen*, 28.

³ *Uni ja kuolema*, 65.

⁴ *Elämää kuoleman jälkeen*, 28–29.

yhteen – se tapahtuu vain muutamille valituille –, vaan se on sitä, että ihminen joutuu yhteyteen sellaisten kanssa, joita hän on rakastanut, jotka hän on tuntenut, joille hän olisi tahtonut olla hyvä, joita hän olisi tahtonut rakastaa. Kaikkien niiden sielujen kanssa ihminen joutuu siellä yhteen ja ihmeelliseen sopusointuun, sillä heidän rakastavat häntä.¹

[Kun esimerkiksi aviopuolisot] syntyvät taivaaseen, heidän elämänsä on silloin uusi kuva fyysisestä, maanpäällisestä elämästä, mutta nyt tuhatkertaisesti rikkaampana kaikesta, mikä siinä oli parasta. Heidän taivaansa on itse asiassa sangen subjektiivinen. Kuitenkaan emme voi sanoa, etteivätkö heidän sielunsa olisi kosketuksissa toistensa kanssa. Niin paljon kuin heidän sieluissaan oli yhteistä hyvää maan päällä, niin paljon ne ovat keskenään yhteydessä taivaassa. Me voisimme kuvata sitä yhteyttä jonkinlaisena lankana, joka on heidän välillään; muuten kumpikin elää omassa taivaassaan. Se on kuitenkin paljon todellisempaa kuin mikään elämä maan päällä. Sen tähden, jos kysymme sielulta, joka on taivaassa: ”Onko sinun elämäsi unta nyt?”, – niin hän sanoisi: ”Ei, tämä on paljon suurempaa todellisuutta kuin maan päällä.” Ja se on subjektiivista; se on perin pohjin yksilön omaa onnea. Ja mikäli siihen toiset ottavat osaa tai enentävät sitä onnea, sikäli on ole-massa yhteisiä lankoja sielujen välillä. Siellä ei mikään voi häiritä toisen onnea.²

Taivaskoulu

Vaikka taivas on täydellisen onnen olotila, se on koulua ja samalla työtä ihmiskunnan hyväksi.

Marsin koulu on se, johon kaikki ihmiset joutuvat taivaassa, ja joka on siinä, että ihmissielut näkevät selvästi: ei saa riidellä, ei sotia, ei pakottaa, ei käyttää väkivaltaa, ei olla paha. Kaikki se, mikä täällä maan päällä meidän näkyvässä elämässämme kuuluu kuin

¹ *Henkiseen tietoon*, 165.

² *Nykyisen ajan ongelma ja sen ratkaisu*, 97–98.

päiväjärjestykseen, kaikki se joutuu jollakin ihmeellisellä tavalla räikeään valaistukseen taivaassa Marsin vaikutuspiirissä. Ei sillä tavoin, että se herättäisi mitään vaikeaa tunnetta, kärsimystä meidän sisässämme; ei niin, sillä me emme enää näe maallisia oloja, me emme käsitä mitään muuta kuin sen, ettei voi riidellä, sotia, ei käyttää miekkaa tai mitään asetta, ei väkivaltaa. Me tunnemme sen; me elämme sellaisessa tietoisuudessa, ettei mitään pahaa voi tehdä. Sellaisessa selvässä tajunnassa elämme kuoleman jälkeen taivaassa. Ja sen tähden meidän sielumme yhdessä soivat harmoniaa. Ihmissielut jakautuvat ryhmiin Mars-taivaassa aina sen mukaan, kuinka monta sielua he rakastavat ja tuntevat, ja he muodostavat omia piirejään; ja kullakin ryhmällä on oma sävelensä, harmoninen yhteissoittonsa, ja he yhdessä vuorostaan muodostavat sävelen suuremmissa kokonaisuudessa, tai laulun, jota he laulavat. Jonkin kuoron laulu voi olla: ”Oi, kuinka onnellinen onkaan se perhe, jossa vallitsee sopusointu miehen ja vaimon ja lasten välillä”; ja toisen: ”Oi, kuinka onnellinen on se uskonnollinen yhdyskunta, seurakunta, joka tahtoo tehdä hyvää ihmiskunnalle ja rakastaa kaikkia.” Kolmannen kuoron laulun sisältö voi olla: ”Oi, kuinka onnellinen on se yhteiskunta, joka tahtoo palvella ihmisiä, joka tahtoo kaikkien parasta.” Ja suuret joukot tuntevat yhdessä: ”Kuinka onnellista on, että ihmisillä on hyvä tahto, että maan päällä on rauha.” Ja myös suuret joukot tuntevat: ”Ainoa elämän sisältö on siinä, että laulamme ylistystä Jumalalle taivaassa.”

Ja missä nämä ihmissielut ovat? He oleskelevat avaruudessa, tässä meidän auringossamme, – ja aurinkohan käsittää koko aurinkokunnan. Maapallon ihmissielut eivät ole paikallisesti sidotut. Taivaassa elävät ihmiset, jotka tekevät matkoja planeettoihin, ovat samalla täällä meidän omissatunnoissamme ja sydämässämme. Siinä on heidän työkenttensä. He laulavat meille sopusointua, rauhaa ja rakkautta. Sen tähden huomaamme, kuinka uskonnoissa on ajateltu kunnioituksella ja hartaudella edesmenneitä vainajia, kuinka ihmiset maan päällä saattavat kääntyä esi-isiensä puoleen ja sanoa: ”Sinä, joka olet taivaassa, katso minun puoleeni, että saisin rauhan

sydämeeni.” Ja ihmiset, jotka ovat riidassa toisten kanssa, saattavat ajatella: ”Mitähän tuo minun omaiseni, rakas vainaja, ajattelee, jos hän katsoo minua?” – Ihmisillä on vaistomainen tieto siitä, että vainajat taivaassa laulavat yhtä mittaa rauhaa ja ylistystä Jumalalle. Sen tähden uskonnoissa puhutaan, että enkelit laulavat. Ne ovat vainajia – ja myös monia muita olentoja. Enkeleitä, jotka eivät ole ihmisiä, on miljoonia ja taas miljoonia. Joku tällainen enkeli johtaa taivaallista kuoroa; ja se on työtä. Meillä on siitä heijastuksena sävelet ja musiikki maan päällä. Meistä voi tuntua, että on huvitusta, kun kuulemme soitettavan ja laulettavan. Ei, se on työtä, valistus-työtä ihmisten hyväksi, kun soitetaan ja lauletaan niin, että se panee ihmissielut väräjämään. Se on työtä, ja se on kotoisin taivaasta.¹

Taivastilasta kieltäytyminen

Taivaselämä ei ole pakollinen, vaan siitä on mahdollista kieltäytyä. Se vaatii kuitenkin suurta epäitsekkyyttä ja tahtoa uhrata oma persoonallinen onni ihmiskunnan onnen puolesta.

Ne kuolleet, jotka ovat sillä tavalla kuoleman jälkeen häävaatteisiin puettuja, ovat – kuinka sanoisi – kuin auttavia enkeleitä kuolleiden valtakunnassa. He tekevät siellä työtä, ovat auttajia, opettavat sekä eläviä että kuolleita. Ja sitten – jos he eivät vielä ole itsekasvatuksessaan menneet niin pitkälle, että heidän ei tarvitse syntyä uudestaan maan päälle – he myös sulautuvat tuohon korkeampaan itseensä täydellisesti, mutta usein ilman taivastilaa. He eivät tahdo kuluttaa aikaa omaan taivastilaansa. Heidän taivaansa on siinä, että saavat tehdä työtä. He luopuvat siitä suuresta onnesta, joka tulisi heidän osakseen; ja kaikki se voima, mikä olisi tyhjentynyt heidän omaan onneensa, tulee heidän minäänsä, kun he syntyvät jälleen maan päälle. He syntyvät jälleen, koska he eivät ole vielä päättäneet itsekasvatustaan täydellisyyteen, ja täällä he jatkavat pyrkimyksiään, itsekasvatustyötään. He ovat niitä ihmisiä, jotka käytännössä ratkaisevat ikuisen elämän kysymyksen. He ovat niitä ihmisiä, jotka

¹ *Henkiseen tietoon*, 167–69.

siellä ikuisuuden maailmassa tapaavat loistavia olentoja, jumalia, mestareita – äärettömän korkeita olentoja. En tiedä, millä nimellä nimittäisin niitä, jotka elävät noissa korkeissa maailmoissa ja sieltä myös johtavat meidän ihmiskuntaamme, niin kuin kaikkien muiden ihmiskuntien ja aurinkokuntien elämää ja tehtäviä.¹

Elävien suhde vainajaan

P. E:n mukaan siunaavat ajatukset voivat saavuttaa tuonelatilassa elävät vainajat. Katolisen ja ortodoksisen kirkon käytäntö saa näin P. E:n opetuksista tukea, tosin tietyin varauksin.

Aivan oikein on [katolisessa kirkossa] säilynyt rukous vainajien puolesta, mikä muodostui tietenkin sitten messuasiaksi, joka ei niin paljon enää merkitse. Mutta traditiona se oli oikea ja tähtäsi siihen, että kun ihminen on kuollut, niin hänen rakkaat omaisensa ja ystävänsä voivat auttaa häntä tuonelassa ajattelemalla häntä, ruokoilemalla hänen puolestaan, lähettämällä hänelle sellaisia siunauksia ajatuksia, jotka tulevat hänen luokseen kuin ruusunhohteiset pilvet, kuin linnut, jotka kutsuvat häntä ylöspäin.

Tämä on tuo alkuperäinen oikea traditio, josta sitten kirkossa muodostui virallinen toimitus, messu, joka sekin saattaa vaikuttaa hyvää, jos sen suorittaa täydellä hartaudella sellainen ihminen, joka osaa keskittää ajatuksiaan ja tuntee vainajan hyvin. Mutta se on vaikeampaa ja koneellisempaa; sitä vastoin ystävät ja omaiset voivat helposti keskittyä hyvää toivoviin ajatuksiin. Täytyisi olla siis erikoisesti kehittynyt pappi suorittamassa messua, jotta se edes vähän tepsisi.²

Elävät voivat olla yhteydessä taivastilassa oleviin ihmisiin tietyin edellytyksin. Tässäkään ei ole kyse mediumistisesta yhteydenpidosta.

¹ *Uni ja kuolema*, 86–87.

² *Suomen itsenäisyys ja kohtalon käsi ynnä muita esitelmiä talvella 1927–1928*, 73–74.

Taivaassa ollessaan ihminen ei voi antaa itsestään mitään tietoa. Hän ei voi kummitella maan päällä, ei voi esiintyä spiritistisissä istunnoissa, ei voi aineellistua, taivastila on pyhä ja suojattu.

Tietääkö ihminen maallisesta elämästä mitään tuossa taivaassa ollessaan?

– Ei, hän ei tiedä mitään tästä näkyväisestä, fyysisestä elämästä, mutta tietää niistä, jotka ovat hänen rakkaitaan. ”Mutta”, me kysymme, ”kun hän ei näe tänne, äiti esimerkiksi ei näe lapsiaan, niin miten hän tietää niistä?”

Niin, hänellä on edessään, jos niin voimme sanoa, heidän sielunsa. Ja on sängen merkillistä, minkälainen on tuon taivaassa olijan kokemus, sillä vaikka nuo häntä ympäröivät omaiset ovat täysin eläviä, niin on kuitenkin ihmeellinen ero joskus, sen vainaja panee merkille, sillä joskus tapahtuu niin kuin joku noista rakkaista yhtäkkiä säteilisi jotakin. Aivan odottamatonta rakkautta tulee heidän puoleltaan, odottamatonta kirkkautta, niin että vainajan taivaallinen onni lisääntyy tuhatkertaisesti.

Milloin tämä tapahtuu? – Silloin, kun hänen rakkaansa maan päällä häntä muistavat, ajattelevat hänestä kauniisti ja epäitsekäästi. Ei niin, että itkevät ja tahtovat häntä takaisin, sehän ei juuri tapahdukaan enää, kun vainaja on tullut taivaaseen, on kulunut jo niin monta vuotta hänen kuolemastaan, että omaiset ovat voittaneet surunsa. Mutta kun he muistavat häntä, lapset isäänsä tai äitiään, silloin on aivan kuin heidän omasta sielustaan, sydämes-tään lähtisi säde siihen – jos niin voimme sanoa – kuvaan, mikä taivaassa on tuon vainajan luona, se kuva silloin elävöityy.

Tämä on ihmeellinen tosiseikka. Sen tähden on kyllä oikein, että ihmiset muistavat rakkaudella kuolleita, mutta jos se rakkaus ottaa ainoastaan tuon muodon, että me menemme heidän haudoil-leen ja pidämme niistä huolta, niin heillä ei ole siitä mitään iloa. Kun koristamme heidän hautojaan, viemme kukkia ja laitamme hautakiviä, on se meitä itseämme varten, se on meidän omaa turhamaisuuttamme, me tahdomme silloin näyttää toisille, että me kunnioitamme vainajia. Kuolleille ei ole siitä mitään iloa, heille

on iloa ainoastaan siitä, että me muistamme heitä rakkaudella. He eivät tiedä kivistä ja fyysisistä kukista mitään, mutta meidän rakastavat ajatuksemme ovat ruusuja, jotka lähtevät heidän luokseen.

Taivaasta päin ihminen ei siis voi omasta aloitteestaan antaa mitään tietoa tänne maan päälle. Mutta eikö meillä tavallisilla ihmisillä voi olla mitään tietoa vainajista silloin, kun he ovat taivaassa? – Voi. Me voimme nousta heidän luokseen. Tavallinen ihminen ei osaa sitä tehdä esimerkiksi nukkuessaan, hänen täytyy tehdä selaista päivällä tajuisena ollessaan. Ja se tie, mikä hänet vie kuolleen omaisen luo, kulkee hänen sydämensä kautta. Hän voi sen tehdä, jos hän on niin puhdistanut mielensä, sielunsa ja ruumiinsa, että hänen tajuntansa kestää taivaan ilon. Jos hän voi nousta taivaalliseen vapauteen, iloon ja riemuun, jos hän voi täällä maan päällä täyttyä taivaallisella autuudella, silloin hän voi inspiraation hetkellä kohota kuolleiden luo, ja silloin hän voi tehdä ihmeellisiä havaintoja. Omaisten, rakkaitensa luo hän voi kohota, tuntemattomien kanssa ei voi joutua kosketukseen. Jos joku vainaja esimerkiksi meedion välityksellä sanoisi, että hän on taivaassa ja olisi meediolle persoonallisesti tuntematon, niin siinä on jotakin joka ei pidä paikkaansa.¹

Vainajien keskinäinen kommunikointi

Vainajien keskinäistä kommunikointia rajoittavat aluksi kielivaikeudet aivan kuten maan päälläkin. Kieliesteet kuitenkin poistuvat kuolemanprosessin edetessä.

Kuoleman jälkeen joutuessamme tuonelaan emme osaa puhua vieraskielisten kanssa. Elämässä alemmalla astraalitasolla jokainen puhuu sitä kieltä, mitä hän osaa. Suomalaiset puhuvat suomea, ruotsalaiset ruotsia jne. Se, joka puhuu monia kieliä, tulee toimeen useampien kanssa. Mahdollisuudet joutua tekemisiin vieraskielisten kanssa ovat muuten verrattain pienet. Tietysti on eduksi, että

¹ *Elämää kuoleman jälkeen*, 29–31.

osaa useampia kieliä. Mutta onhan autettavia sillä kielellä, minkä taitaa, ettei tarvitse pelätä työn puutetta.

Toinen asia on, että kun vainaja nousee korkeammalle tasolle, kun hän siirtyy ”kuusta aurinkoon”, silloin häneltä jää kaikki taval-
linen puhuminen, – sen sijaan ajatukset ja tunteet puhuvat omaa välitöntä kieltään kuvissa, väreissä ja sävelissä.

Tämä on ”puheen” positiivinen puoli. Mutta sillä on negatiivinen puoli, ja se on kuunteleminen. Meidän täytyy oppia kuuntelemaan, jotta voisimme havaita toisten ajatuksia ja tunteita välittömästi.

Tätä taivaallista puhutapaa ei erityisesti opeteta. Kukin oppii sitä itse niin hyvin kuin taitaa. Sillä se on ikään kuin tavallisen puhe-
kyvyn kadottamista. Vainaja tulee kuin pieneksi lapseksi, joka ei osaa puhua ollenkaan. Herätessään taivaassa pienenä lapsena hän osaa vain ajatella ja kuunnella. Ja silloin luonnollisesti ei mikään kieli enää tee mitään haittaa.¹

¹ *Tietäjän Aarteisto*, II, 215.

V Ylempi taivas

Alemman taivastilan päätyminen

Taivastila jakautuu alempaan taivaaseen, jossa kirkastunut persoonallisuus elää ja ylempään taivaaseen, joka on korkeamman minän koti. Astuessaan ylempään taivaaseen ihminen luopuu persoonallisuudestaan.

Mutta taivaskaan ei ole ikuinen. Kuitenkin hän on onnellinen satoja vuosia, joskus tuhansia vuosia meidän vuosissamme laskien. Meidän tulee muistaa, että juuri näkyvä elämä on niin merkityksellinen. Juuri tämä fyysinen elämä on meidän koulumme. Taivas aivan kuin kuluttaa itse itsensä loppuun, ja me emme jaksa aina olla onnellisia. Kun sen taivaan perussävel on onni, niin siinä on mukana kuitenkin inhimillistä itseä jollakin tavoin. Se ei ole aivan jumalaista, se on ihmisminä onnea, ja sen tähden se kuluttaa itsensä loppuun.¹

[Ihminen] on hyvin onnellinen, ja lopulta hän nousee niin korkeaan onneen, että hän ei jaksa kantaa sitä enää. Se aivan kuin hajottaa. Hän häviää melkein olemattomiin. Hänen persoonallinen tajuntansa ikään kuin häviää, nousee hengen kirkkauteen, ja ihminen ei enää tunnekaan sitä maallista persoonallisuutta, jonka hän jätti.²

Sitten avautuvat portit varsinaiseen taivaaseen, jossa ovat ainoastaan meidän korkeammat minämme. Me kuolemme pois persoonallisuudestamme, ja meistä tuntuu, kuin meidän pitäisi heittäytyä kuiluun tai lentää kuilun yli, vaikkemme siihen kykene; mutta meidän täytyy se tehdä. Ja meistä tuntuu, että tuossa kuilussa on ääretöntä tuskaa ja yksinäisyyttä ja että me joudumme siihen.

¹ *Sfinksin arvoitus*, 68.

² *Uni ja kuolema*, 66.

Ja silloin ihminen sieluna heittäytyy siihen kuiluun, sanomatto-
maan tuskaan, niin kuin hän vavisten odottaa ja pelkää. Mutta
samalla hän huomaa, tuntee ja tietää, että se tuska on suurimman
riemun avaaja.¹

Silloin – – persoonallinen minä on liittynyt korkeampaan mi-
nään. Sillä tavoin on tuosta persoonallisesta elämästä tullut yksi
uusi lehti korkeamman minän elämänkirjaan; korkeamman minän
muisti on laajentunut yhdellä elämällä. Se muisti ei säilytä mitään
rumaa, itsekästä, alhaista; kaikki, mikä on ollut pientä, heikkoa ja
huonoa, on haihtunut ja kuollut, sille on käynyt niin kuin materia-
listi uskoo.²

Jumalallinen minä ei voi muistaa mitään ristiriitoja, alhaista
syntiä, pahaa; jumalallinen Itse muistaa ainoastaan menneestä
elämästä sen, mikä siinä oli kirkasta, pyhää ja oikeaa. Sen tähden
taivastila päättyy tuohon viimeiseen tuomioon³, jolloin ihmisen ju-
malallinen minä ottaa itseensä persoonallisuudesta sen, mitä siinä
on pyhää ja korkeaa.⁴

Ylemmän taivastilan paikallisuus

*Aiemmin tuli esille, että kuolemanjälkeinen astraalielämä on tietyl-
lä tavalla paikallista, kuun alaista elämää. Myös ylemmällä taivaal-
la on P. E:n mukaan tietty vastaavuutensa aurinkokunnassamme.*

Taivastila on maapallon minäorganismissa, jota me myös voimme
nimittää maapallon aurinkoruumiiksi. Tämä maapallon minäor-
ganismi eli aurinkoruumis on puolestaan sillä tavoin merkillinen,
että se on yhtä iso kuin koko aurinkokunta, se on siis toisin sanoen
itse aurinko. Tässä fyysisessä elämässä on aurinko tuolla taivaalla,
ja se näyttää kaukaiselta loistavalta pallolta, joka valaisee meitä.

¹ *Henkiseen tietoon*, 136–35 [sic].

² *Elämää kuoleman jälkeen*, 19.

³ [Viimeisellä tuomiolla on P. E:n esityksessä kaksi hieman erilaista merkitystä, ks. luku *Tuonelatilan päätyminen*. – Toim. huom.]

⁴ *Elämää kuoleman jälkeen*, 29.

Kun me astumme tähän taivaaseen, maapallon minäruumiiseen, aurinkoruumiiseen, niin me astumme aivan kuin auringon sisään, mutta silloin havaitsemme, että aurinko ei olekaan mikään tuollainen pieni pallo tuolla aurinkokunnan keskellä, vaan aurinko on koko aurinkokunta. Maapallon minäruumiissa, itse auringossa, emme siten saatakaan nähdä mitään aurinkoa, – joka on vain tämä fyysinen ilmiö, mutta me olemme keskellä valoa, ja se valo on niin voimakas, että se aivan kuin tunkeutuu maapallon sisään. Tuossa taivaallisessa tilassa eli itse auringossa on niin, että valo on kyllä kaikkialla, mutta kuitenkin se ikään kuin tulvii sisäänpäin.¹

[Se] on pelkkää kirkasta valoa, niin ettei ihminen sitä ollenkaan kestäisi, ellei hän olisi niin puhdas, niin puhdistunut, että se mitä hänessä hienointa on, on yhtynyt korkeampaan minään, jonka avulla ainoastaan ihminen saattaa sitä valoa kestää. Useimmat ihmiset eivät vielä kestä sitä kovin kauan, vaikka toiselta puolen siinä tilassa ei ole aikaa ollenkaan meikäläisessä merkityksessä, ja voidaan sanoa, että tuhat vuotta siinä tilassa on kuin yksi päivä.

Siinä maapallon taivaallisessa ruumiissa, sen minäorganismissa, on siis paikallisuus sellainen, että se, koska se käsittää koko aurinkokunnan, samalla sulkee itseensä kaikki planeetat tässä aurinkokunnassa. Ja tilanne on tietenkin sama muillakin planeetoilla; jokaisen planeetan minäorganismi sulkee sisäänsä auringon ja kaikki planeetat. Se on hyvin ihmeellinen olemisen tila, mutta sekin on rajoitettu, muodollinen, koska se ei ulotu aurinkokunnan ulkopuolelle.²

Kristuksen taivas

Edellä esitettiin taivastilan loppu lähinnä tavallisen ihmisen kannalta. On kuitenkin ihmisiä, jotka ovat olleet osallisia ikuisesta elämästä jo maanpäällisen elämänsä aikana; he voivat astua tietoisina

¹ *Henkiseen tietoon*, 126–27.

² *Henkiseen tietoon*, 128.

myös kuolemanjälkeiseen ikuiseen elämään eli Jumalan valtakuntaan. Tätä taivasta P. E. nimittää myös Jeesus Kristuksen taivaaksi, joka on uskontojen muodostamien taivaiden yläpuolella.

Kun tutkimme lähemmin vielä tuota kuolemanjälkeistä kohtaloa, huomaamme, että on joitakuita ihmisiä aina ollut – ja niiden ihmisten lukumäärä on aina lisääntynyt –, jotka eivät haihdu, kun he joutuvat kosketuksiin ikuisen elämän kanssa. – Millaisia ovat ne ihmiset, jotka eivät kuole silloin, kun kaikki yleensä kuolevat? – Silloin teemme sen havainnon, kun katselemme heidän kuolemanjälkeistä tai maallista elämäänsä, että he ovat niitä ihmisiä, jotka todella ovat seuranneet jonkun viisaan, jonkun mestarin jälkiä, jotka todella ovat kulkeneet jonkun ihanteen jäljessä ja toteuttaneet sitä, jotka todella ovat kasvattaneet itseään ihmisiksi. Me huomaamme suureksi hämmästykseksemme ja iloksemme, kun tutkimme näitä asioita, että on aina ollut muutamia ihmisiä, jotka eivät kuole. – Mitä se merkitsee, että he eivät kuole? – Se merkitsee, että kun he sitten taivaallisen olotilan jälkeen nousevat ylös omaan henkeensä, heidän persoonallinen minätajuntansa ei haihdu, vaan pysyy elävänä siinä; ja näemme, kuinka se loistaa ja kuinka he ovat kuolemattomia olentoja. Ja kun katselemme heidän elämäänsä, huomaamme, että he ovat kokeneet tuon asian jo maan päällä eläessään. He eivät voisi kuoleman jälkeen, taivastilan loppuessa nousta noin tietoisina ikuiseen henkeensä, elleivät he olisi kokeneet sitä jo jonkin verran maallisen elämän aikana. He ovat jo maallisen elämänsä aikana kohonneet siihen iankaikkiseen elämään. Ja silloin meille selviää ikuisen elämän salaisuus. Se ei ole ehdottomasti alati jatkuva elämä, vaan jokin dynaaminen todellisuus, voimatodellisuus, joka aina on olemassa, ja joka voi laskeutua meihin ajassa eläessämme. Se voi jälleen poistua meistä ja nousta omaan ylitaivaalliseen tilaansa. Mutta kuoleman jälkeen se odottaa meitä. Sen selvän ratkaisun huomaamme, että se ihminen, joka kuoleman jälkeen elää ikuista elämää, elää myös täällä maan päällä sitä. Ikuinen elämä on ajan yläpuolella, mutta se voi laskeutua

aikaan. Ja silloin myös huomaamme, että se ikuinen elämä, joka ihmisessä on, muuttaa hänen kuolemanjälkeisen elämänsä.¹

Kristuksen taivas – on yläpuolella – toisia taivaita, samalla se myös on niiden sisäpuolella, ympärillä ja ulkopuolella. Sen paikallisuus ei teekään sitä pieneksi eikä millään tavalla rajoitetuksi. Se onkin ääretön avaruus, koko maailmankaikkeus, ja siinä eläviä ja olevia suuria opettajia on paljon, paljon enemmän kuin mitä me tunnemme. Tämä on heidän taivaansa, ja he ovat aina olleet siinä. Mutta se on Jeesus Kristuksen taivas, sen tähden että he eivät osanneet rakentaa sitä tuommoiseksi kaikkea käsittäväksi, kaikkea syleileväksi taivasten valtakunnaksi, ennen kuin aika oli täyttynyt ja Jeesus Kristus oli suorittanut työnsä. – –

Jumalan valtakunta on dynaamisena eli voimaperäisenä todellisuutena, ”ikuisena elämänä”, nirvanana, saavutettavissa ainoastaan maan päällä. Mutta sen perästä kun Jeesus Kristus elämänoppinsa ja esimerkkinsä avulla avasi uuden tien Jumalan valtakuntaan, sen perästä hän myös taivasten valtakunnassa on tarjonnut uuden autuuden kokemuksen kuoleman jälkeen kaikille, jotka hänen kutsuaan kuuntelevat; vaikkeivät läheskään vielä ole vapautuneet jälleensyntymisen pyörästä. Kristuksen kuolemanjälkeinen taivas on rakkauden taivas, joka sulkee kaikki syliinsä. Jumalan valtakunta on olemassa näkymättömässä maailmassa ja varsinaisesti siihen astutaan täällä maan päällä. Mutta hetkeksi sitä saa kokea vainajana kuoleman jälkeen – ken siihen kykenee astumaan.

– – Mitä vainajia astuu tästä taivasten portista sisälle? Koska näkymättömässä maailmassa yleensä sielunilat, ajatukset ja tunteet kuvastuvat ilman muuta ihmisen aurassa, häntä ympäröivässä ilmakehässä, voimme selvästi ulkomuodon nojalla erottaa kolmenlaatuaisia vainajia, jotka lähestyvät tätä Kristuksen taivasta ja joille sen portti avautuu.

Näemme ensinnäkin vainajia, jotka vaeltavat ikään kuin kultaisessa valossa ja koska tämä valo näkyy erikoisesti heidän päänsä

¹ *Uni ja kuolema*, 73–74.

ympärillä loistavana gloriana, sanoo oma ajatuksemme meille heti: kas, heillä on elämän kruunu.

Sitten näemme vainajia, jotka tulevat yksinkertaisina ja nöyrinä, mutta joiden sydämen kohdalla on ikään kuin suuri puhjennut ruusu. Heidän auransa loistaa vaalean punaisena ja kauniina rinnan kohdalla, vieläpä niin voimakkaana, että se rinnan yläpuolella, pään kohdalla hohtaa miltei tumman violettina taustana, jossa lakkaamatta välkähtää ja tuikahtaa näkyviin kultaisia säteitä ja tähtiä. Vaistomaisesti tiedämme, mitä tämä on, ja sanomme: Kas, rakkauden ruusu on puhjennut heidän sydämessään, ja he rakastavat kaikkia eläviä olentoja jumalallisella, pyhällä rakkaudella.

Sitten panemme merkille vielä kolmannen vainajalajin. Nämä katselevat lapsellisen iloisesti suoraan eteensä ja heidän aurassaan on paljon valkoista hohtoa. Meistä näyttää siltä, kuin he tulisivat hyvin kaukaa ja olisivat hyvin pieniä. He katselevat meitä lempeästi, iloisesti ja puhtaasti. Tunnemme heti sisässämme: Kas, nuo ovat niin kuin lapset, sillä ”jos ette ole niin kuin lapset, ette voi päästä taivasten valtakuntaan”. Huomiomme kiintyy heihin, sillä he tuntuvat meistä salaperäisiltä. He ovat nähtävästi lapsieluja, mutta ei suinkaan kehittymättömiä sieluja, vaan lapsia siinä merkityksessä, etteivät tiedä mitään pahasta, eivät usko väkivaltaan, ei alhaisiin laskelmiin, ei sydämettömiin keinoihin. He ovat lapsia, jotka uskovat ainoastaan hyvään, puhtaaseen ja kauniiseen. He ovat lapsia, jotka ovat kuin suojattomia lampaita ja karitsoja, joita voi vainota ja joille voi paha tehdä, mutta jotka eivät itse asetu vastarintaan, eivät puolusta itseään, eivät tee mitään paha. He ovat erikoisesti kiintoisia sieluja meidän silmissämme, ja me ajattemme heti: nuo ovat pitkälle kehittyneitä sieluja.

Näille kaikille taivasten valtakunnan portit avautuvat.

Mistä sitten tulevat nämä vainajat? Eivät he ole yksinomaan kristityitä. Eivät he ole edes kaikki kuulleet Jeesus Kristuksesta. Onpa niiden joukossa semmoisia, jotka ovat kieltäneet kaiken ylluonnollisen, olleet pessimistejä ja eläissään nähneet, että uskonto

on enimmäkseen humbugia. He ovat uskoneet vain velvollisuuteen ja ovat säälineet ihmisiä. – –

Ja uusi kysymys astuu eteemme.

Mikä on syynä siihen, etteivät kaikki vainajat pääse Kristuksen taivaaseen? Omin silmin näemme, että kaikki eivät sinne tule. Toiset taivaat ovat täynnänsä väkeä ja Kristuksen taivas on silminnäh­tävästi kaikista tyhjin. Mikä on syynä siihen, että jotkut vainajat saapuvat tänne, useimmat eivät? Tänne tulo riippuu aina siitä, että kyseessä oleva vainaja on elämänsä aikana joutunut kosketuksiin sielussaan Kristuksen kanssa. Tämä on usein – ehkä useimmiten – tapahtunut hänen tietämättään. – – Siihen kuuluu edellytyksenä nyt, että ihminen tavalla tai toisella unohtaa oman persoonallisen pikku minänsä ja edes hetkeksi täyttyy inhimillisillä tunteilla, esimerkiksi sydämellisellä rakkaudella toiseen tai johonkin korkeampaan.¹

Jos otamme vainajan, jonka sydän loisti kuin ruusu, merkitsee tämä: oli ihminen missä uskonnossa tahansa, oli hän ulkopuolella kaikkia uskontoja, oli hän materialisti tai pessimisti tai mitä tahansa, – jos hän ei kiellä inhimillistä sydäntään, vaan antaa sen puhjeta kukkaan, asettaen sen korkeimmaksi normiksi omassa elämässään, jos hän antaa myötätunnon, rakkauden ja avuliaisuuden olla vaikuttavana voimana kaikissa teoissaan, silloin hän inhimillisen sydämensä kautta pääsee kosketuksiin Jumalan Pojan [eli kosmisen Kristuksen] kanssa. Jumalan Pojan kosminen tajunta on Uudessa Liitossa niin lähellä jokaisen ihmisen sydäntä. Sanotaanhan vertauskuvallisesti, että Kristus kolkuttaa sydämen ovella, kuiskien hiljaa: ”Rakas, ole hyvä, unohda itsesi ja avaa minulle.” Ei kysytä ihmisen filosofiaa, ei hänen uskontoaan, ei hänen käsityksiään Jumalasta tai kuolemanjälkeisestä elämästä. Hän ehkä pitää itseään ateistina, pessimistinä eikä luule uskovansa mitään. Mutta jos hän – vaikkapa itseltäkin salassa – kuuntelee sydämensä kieltä ja tottelee sen käskyä olla armelias, auttavainen ja hellä, niin hän itse

¹ *Kuka auttaa meitä kuolemassa?* (1989), 94–101.

asiassa joutuu kosketuksiin Kristuksen kanssa ja viedään kuoleman jälkeen valtakunnan portille.

Jos katsomme toista vainajaryhmää, ns. lapsisieluja, sanomme niin ikään: Riippumatta siitä mihinkä uskontokuntaan ihminen kuuluu, tai vaikka hän ei tunnustaisi mitään uskontoa ollenkaan, hän voi päästä taivasten valtakunnan asukkaaksi, jos hän on tuntenut hengessään ja järjessään sisäisenä vakaumuksena pitkin maalista elämäänsä, että pahalla ei saada mitään hyvää aikaan. Hän ei ole tahtonut komentaa, ohjata, johtaa tässä maailmassa, vaan hän on mielummin kärsinyt. Hän on liian nöyrä ja yksinkertainen sielultaan ollakseen missään valta-asemassa. Hän tietää vain, että on turvallisinta ja varmintä kärsiä. Ei huutaa, ei suuttua, ei lyödä, ei ryhtyä voiman ja vallan tekoihin. Mieluummin kulkea kuin varjo elämän läpi. Ei loistaa toisten joukossa, ei olla kellekään häiriöksi, ei vaivaksi eikä kärsimykseksi. Mieluummin itse kärsiä mitä tahansa. Hänen sielunsa on kuin viaton lapsi. Hän vain tuntee, että surua ja onnettomuutta on niin paljon maailmassa, ettei hän itse soisi sitä millään tavalla lisäävänsä. Hän tahtoi päinvastoin kantaa toisten ristiä, keventää toisten raskaita taakkoja, tehdä mitä tahansa toisten hyväksi, mutta ei itse koskaan aiheuttaa mitään pahaa maailmassa. Hän koettaa aina olla iloinen saadakseen toisia hyvälle mielelle, herättääkseen toisissa lempeitä tunteita, anteeksiantavaa hyvyttä. Eläen tällä tavalla hän on jo maan päällä taivasten valtakunnan asukas, ja kuoleman jälkeen sen portti pian hänelle avautuu. (Näitä tällaisia vainajia tulee muuten paljon itämailta Kristuksen luo.)

Jos lopuksi ajattelempa kolmatta ennen mainittua ryhmää, niitä vainajia, jotka tulevat loistavina elämän kruunu päässä, ovat he puolestaan semmoisia ihmisiä, jotka joko erikoisen karmansa nojalla ovat nopeasti kehittyneet taikka sitten väsymättöminä ja voimakkaina totuuden etsijöinä löytäneet Jumalan Pojan. He ovat niitä ihmisiä, joiden hengessä järki on mennyt auki. Järki on heissä kirkastunut, niin että he ovat tehneet suurenmoisen henkisen kokemuksen. He ovat kokeneet sen, minkä Paavali koki Damaskoksen tiellä. He ovat nähneet Jumalan Pojan. Tämä merkitsee

käytännössä seuraavaa. Jos esimerkiksi buddhalainen on miettinyt paljon, etsinyt totuutta ja äkkiä eräänä päivänä tullut ”valaistuksi”, tuntuu hänestä, kuin Buddha olisi tullut hänen luoksensa. Eikä ainoastaan hänen luoksensa, vaan *häneen*. Hänen sisässään on mennyt jokin auki. Hän on nähnyt suuren avaruuden ja siinä avaruudessa hän on tuntenut Buddhan läsnäolon. Buddha on avaruudessa ja Buddha on hänessä. Kuka ties hän on Buddhan nähnytkin. Hän on herännyt, hänestä on tullut buddha. (Udestisyntyminen on minusta paras nimitys.) Läpikäytyään tämän salaisen, persoonallisen kokemuksen hän ei luultavasti uskalla monellekaan siitä kertoa, ehkä ei kenellekään, mutta gloria on muodostunut hänen päänsä ympäri, hän on saavuttanut elämän kruunun. Hän on joutunut hengessään kosketuksiin Jumalan Pojan kanssa.¹

¹ *Kuka auttaa meitä kuolemassa?* (1989), 102–05.

VI Ennen syntymää

Ihminen näkee taivastilan lopussa menneet elämänsä ja täydellisen ihmisen ihanteen. Samalla hän selvästi näkee, että kristusihmisen ihanteen voi saavuttaa vain maan päällä eläessä.

Juuri taivastilassa, jolloin ihminen elää minuudessaan, hän muistaa menneet ruumiillistumansa ja katsoo eteenpäin tulevaisuuteen. Kun tutkimme ihmistä okkulttisesti, niin huomaamme, että kun ihminen kuolemanjälkeisessä tilassa muistelee, kokoaa menneen elämänsä tapahtumia, niin se tapahtuu itsetiedottomasti, ikään kuin luonnostaan. Hänen minänsä on sängen itsetiedoton, vaikka se rakentaa itseään, tarkastaa menneitä elämiä ja korjaa niitä. Se tapahtuu itsetiedottomasti. Vasta sitten kun minä on monta kertaa syntynyt maan päälle ja on huomannut, että hän on ennenkin ollut olemassa, vasta sitten se kehityksen kuluessa tulee yhä enemmän itsetietoiseksi, vertailevaksi ja ajattelevaksi. Ihminen kasvattaa itse minäänsä. Kuolemanjälkeisessä elämässä ei ole alussa reinkarnatiomuistia, vaan se tulee vähitellen, se kasvaa vähitellen ja lopuksi se täyttää kuolemanjälkeisen elämän. Kun ihminen on siinä tilassa, jota kutsutaan taivaaksi eli devachaniksi¹, silloin hän muovailee mennyttä maanpäällistä elämäänsä, omaa persoonallisuuttaan. Hän etsii ja löytää omasta hengestään tilannekuvia, jotka ovat

¹ [Devachan eli dewachen (bde ba can) on tiibetiä ja tarkoittaa 'onnella'. Buddhalaisuudessa devachan on Amitabha-buddhan puhdas maa. Ehdollinen olemassaolo jakautuu kolmeen maailmaan, *kāmadhatuun* eli *kāmalokaan* (halun maailmaan), *rūpadhatuun* eli *rūpalokaan* (puhtaan muodon maailmaan) ja *arūpadhatuun* eli *arūpalokaan* (muotoja vailla olevaan maailmaan). Puhtaat maat ovat buddhiin valaistuneen tajunnan luomia energiakenttiä. Puhtaat maat ovat rūpadhatun ylimmän taivaan kaltaisia, mutta ne ovat samsaran ulkopuolella. Teosofiassa devachan tarkoittaa taas taivasmaailmaa, joka jakautuu kahteen osaan. Alempaa taivasta nimitetään rūpalokaksi ja ylempää arūpalokaksi. – Toim. huom.]

ihanteen mukaisia. Samalla hän ajattelee eri elämiänsä, ruumiillis-
tumiaan, vertaa niitä toisiinsa ja ottaa oppia niin paljon kuin voi.¹

Tuleva maanpäällinen elämämme näyttäytyy meille. Me näem-
me, mikä meitä odottaa. Me näemme, että meidän täytyy taas astua
alas maan päälle ja pukeutua uuteen persoonallisuuteen. Me näem-
me, mikä läksy on meille annettu suoritettavaksi tätä uutta elämää
varten, ja me lankeamme hengessämme polvillemme ja olemme
äärettömän kiittolliset elämälle siitä, että me saamme käydä koulua.²

Ja hänen sielunsa tuntee: ”Nyt tahdon koettaa paremmin kuin
ennen olla puhdas, rehellinen ja rauhallinen sisässäni. Minä tah-
don olla rakastava kaikkia kohtaan.”³ Ja riemusta hän lupaa Juma-
lalle: ”Tahdon koettaa kaikkeni, kaikkeni!”⁴

*Näin ihminen aloittaa uuden inkarnaation prosessin. Hän unohtaa
elämälle antamansa lupauksen, mutta tuo lupaus kuuluu kuitenkin
omantunnon äänenä. P. E. kuvaa paluumatkan maalliseen elämään
varsin lyhyesti.*⁵

Sitten me laskeudumme taas alas sielumaailmaan ja koemme ym-
päriillämme ne voimat, jotka ovat olleet meidän sielussamme en-
nen. Mutta nyt on meillä ikään kuin uusia voimia, uutta henkistä
voimaa.⁶ Ja se opettaja, sanokaamme Mooses – ja jonkin verran
Jeesus –, joka oli hänelle tärkeä edellisessä elämässä, tulee valmis-
tamaan häntä uutta inkarnaatiota varten.⁷

Kohtalo johtaa meidät uusien vanhempiemme luo, ja me syn-
nymme pieninä lapsina maan päälle. Me saamme luonnolta fyysi-
sen ruumiin lahjaksi ja tuomme mukanaamme oman karmamme

¹ *Jälleensyntymisen mysteereitä*, 48–49.

² *Sfinksin arvoitus*, 68–69.

³ *Uni ja kuolema*, 66.

⁴ *Henkiseen tietoon*, 173.

⁵ [Rudolf Steiner esittää tähän täydentävän näkökulman: ihminen kokoaa fyysi-
sisen olemuspuolensa aihiot palatessaan taivaasta planeettamaailmojen kautta
maan päälle (Burckhardt, 1998, 45–55). – Toim. huom.]

⁶ *Sfinksin arvoitus*, 69.

⁷ *Henkiseen tietoon*, 138.

hyvät ja pahat taipumukset, jotta nyt uudestaan koettaisimme niiden avulla työskennellä ja niistä parempia tuloksia luoda. Sil- lä tavoin ihmishengen historia kulkee kautta aikojen. Ihmishenki pukeutuu uuteen ruumiiseen kerta toisensa jälkeen. Ihmishen- ki kulkee sitä täydellisyyttä kohti, joka hänelle on henkiolentona määrätty.¹

¹ *Sfinksin arvoitus*, 69.

VII Ikuinen elämä

Kuolemanjälkeinen elämä tarjoaa ihmiselle taivaselämän autuuden, mutta se on ohimenevää. Ihmisen elämän päämäärä ei ole kuolemanjälkeinen taivas, vaan ikuinen elämä. Se on suurten uskontojen mukaan saavutettavissa tässä elämässä. P. E. esittää ikuisen elämään vievän tien esoteerisen kristinuskon näkökulmasta.

Ikuinen elämä kuvastuu meille ihmisille tavallisesti keskeytyksettä jatkuvana elämänä kuoleman jälkeen. Kristikunnassa puhutaan ikuisesta autuudesta ja sanotaan, että se ikuinen autuus on Jumalan luona ja siihen ihminen voi kuoleman jälkeen joutua. – Useimmiten ajatellaan tämän tapahtuvan viimeisen tuomion jälkeen. Siis tällä käsitteellä ”ikuinen elämä” on jatkuvuuden ja pysyvyyden leima.¹

Ikuinen elämä ei ole sama kuin kuolemanjälkeinen elämä, vaikka tavallisesti käsitetään, että ikuisella elämällä on jotakin tekemistä niiden asioiden kanssa, jotka seuraavat kuolemaa. Niinpä meillä täällä kristikunnassa ajatellaan, että tämän lyhyen maallisen elämän perästä ihminen viimeisellä tuomiolla herätetään, ja sen jälkeen alkaa iankaikkinen elämä.²

Jos ajattelemme, että ikuinen elämä on sama kuin ikuinen, jatkuva kestävyys, ikuisesti jatkuva olemassaolo, silloin on mahdollista, että se voisi alkaa ajassa. Kuinka se, mikä ikuisesti jatkuu, voisi millään tavalla alkaa. Silloin olisi kuin monia ikuisuuksia, ei ainoastaan yksi ikuisuus, joka on ulkopuolella kaikkea aikaa. Joskus voisi jokin ikuisuus alkaa jollekulle olennot, ja se on looginen mahdollisuus. Ikuisuuksia ei voi olla monta, vaan yksi. Siis sellaisen olennon, joka on ikuinen, täytyy olla ikuisuudesta osallinen,

¹ *Sfinksin arvoitus*, 73.

² *Uni ja kuolema*, 68.

eikä hän voi alkaa ikuisuuttaan missään ajassa. On mahdotonta, että olisimme eläessämme ajallisia olentoja ja kuoltuamme olisimme ikuisia. Se on looginen mahdottomuus. Joko olemme eläessämme ajallisia olentoja ja silloin myös kuoleman jälkeen, taikka olemme tässä elämässämme jo ikuisia olentoja ja sitten myös kuoleman jälkeen.

Nyt olemme itse asiassa huomanneet – kun katselimme kuolemanjälkeistä elämää –, että olemme sekä ajallisia että ikuisia olentoja. Meissä on tämä ajallinen olemus, ja tämä ajallinen olemus elää ensin tässä näkyvässä maailmassa, sitten kuolee tästä pois, siirtyy näkymättömään maailmaan ja elää siellä aikansa, kunnes se haihtuu ja kuolee. Meidän persoonallisuutemme, jonka jokainen hyvin tunnemme omaksi itseksemme näkyvässä elämässä, ei saata olla ikuinen. Se alkaa ajassa, silloin kun tulemme tietoisiksi omasta itsestämme. Ei se edes ala heti, vaan myöhemmin, kun alamme sanoa itsestämme ”minä”. Ensin nimitämme itseämme vain nimelläme, ja olemme puoleksi tajuttomia vielä silloin. Vasta sitten, kun lapsena itsessämme on herännyt minätajunta, voimme sanoa, että meissä on alkanut inhimillinen elämä; ja se on alkanut ajassa; silloin se myös luonnon pakosta loppuu ajassa. Se ei lopu näkyvän ruumiin kuollessa, vaan elää kauan aikaa kuoleman jälkeen. Se elää siihen saakka, kunnes se loppuu kuvaamattomaan onneen. – Meidän ajallinen elämämme loppuu aina suurimpaan autuuteen ja onneen. Mutta se myös lopettaa ajallisen elämämme ja persoonallisuutemme haihtuu, sen tähden että se saa kuin esimakua ikuisuudesta. Se ei kestä sitä ikuisuuden elämää, sillä se tietää, että on olemassa ainoastaan yksi ikuisuus, joka on ikuinen; ja sitä meidän persoonallinen tajuntamme ei kestä. Jossakin uskonnossa sanotaan, että Jumala on kuin elävä tuli ja että ihminen ei voi katsoa Jumalaa silmiin, ihminen ei voi katsoa Jumalan elävää tulta haihtumatta, kuolematta. Kun ihminen näkee Jumalan, tuon jumalallisen tulen, hänen täytyy palaa, haihtua olemattomiin. Niin tapahtuu joka ihmiselle kuolemansa jälkeen. Kun hän on elänyt tai-vaselämänsä loppuun, hän joutuu niin suureen onnen tilaan, että

hän tuntee Jumalan, Jumalan läsnäolon, Jumalan tulen, ja sitä hän ei kestä. Silloin hän todellisesti kuolee, haihtuu. Mutta hänessä on jotakin, joka ei haihdu. Se on hänen iankaikkinen henkensä, jota hän ei ole tuntenut elämänsä aikana. Jos hän ei ole sitä tuntenut, hän ehdottomasti kuolee. Persoonallisena olentona ihminen ei ole kuolematon olento; ei pidä ajatella, että ihminen sellaisena, sillä nimellä, kuin olemme ja elämme nyt, olisimme kuolemattomia olentoja. Se on liian itserakas ja persoonallinen ajatus. Näin tosin kristikunnassa uskotaan.¹

Tämä on itse asiassa ensimmäinen suuri opetus, minkä saamme, kun oikein tutkimme kuolemanjälkeistä elämää. Me olemme kuolevaisia, mutta ikuinen elämä on olemassa. Ikuinen elämä, jumalallinen elämä on kyllä olemassa, mutta me emme pysty ottamaan siihen osaa. Eikö sitten meillä ole mitään mahdollisuutta ottaa osaa jumalalliseen elämään? Kuinka on, kun kuitenkin esimerkiksi meidän kristinuskossamme aivan nimenomaan luvataan meille iankaikkinen elämä? Kuinka on ymmärrettävissä, että emme kykene ottamaan siihen osaa? – On havainnollinen todellisuus, uskomme mitä tahansa, kun katsomme ihmistä kuolevana ja kuolemanjälkeisessä tilassa, että hän haihtuu. Hän ei kestä elää ikuisesti. – Mutta kysymme: miten on asia, eikö ihminen kykene elämään ikuisesti, kun kaikki uskonnot lupaavat hänelle ikuista elämää? Kaikissa uskonnoissa sanotaan, että ihmisen tulee saavuttaa iankaikkinen elämä; ihminen on kuolematon olento. – Ja tosiaan, ihmisessä on tuo kuolematon henki, ihminen itse sisimmässään on se. Kuinka on selitettävissä, että hän ei kuitenkaan ole kuolematon tänä persoonallisena, tajuisena olentona? – Selitys on tietysti siinä, että hän ei tunne tuota ikuista henkeä itsessään. Hän ei ole osannut yhtyä siihen. – Onko se yhtyminen sitten mahdollinen? – Kun tarkemmin ajattelemme, mitä kaikki uskonnot – ainakin niiden viisaat perustajat – ovat opettaneet, huomaamme, että ne ovat juuri tah-
toneet opettaa, kuinka saavutamme sen iankaikkisen elämän ja

¹ *Uni ja kuolema*, 69–71.

voimme yhtyä siihen Jumalaan, iankaikkiseen henkeen, täydelliseen ihmiseen, Jumalan kuvaan – kuinka tahdomme nimittää sitä –, mikä meissä on. Kaikki uskonnot ovat puhuneet siitä tiestä, joka vie ikuisen elämään. Ja kysymme: eikö sitten todellisuudessa ole tuollaista tietä olemassa?¹ Kuinka voimme elää ikuista elämää jo täällä maan päällä ollessamme?²

Meidän on luotava sellainen persoonallisuus, joka nostaa tämän minätajunnan Kristukseen, henkeen. Silloin se persoonallisuus on pelastettu, ja ihminen menee silloin eteenpäin ikuisessa elämässä, täydellisyydessä. Persoonallisuuden pelastaminen alkaa sillä, että me pyrimme täydellisyyteen. Ja Jeesus on näyttänyt meille tämän tien ja metodin viidessä vuorisaarnan käskyssään³: 1. Älä suutu, 2. Älä ajatuksissasi ole epäpuhdas, 3. Älä vanho, 4. Älä ole pahaa vastaan, 5. Älä sodi, vaan rakasta kaikkia ihmisiä.⁴

Kun me näitä käskyjä mietiskelemme, ja ennen kaikkea alamme niitä toteuttaa, huomaamme, etteivät ne ole ainoastaan negatiivisia, kielteisiä vaikka ne muotonsa puolesta sitä ovatkin (Älä suutu, Älä ole epäpuhdas ajatuksissasi jne.). Niiden sisäistä elämää ei ymmärrä, ennen kuin niitä alkaa noudattaa. Noudattamisen alku on siinä, että noudattaa näitä kieltoja: älä suutu, älä ole ajatuksissasi epäpuhdas jne. Siitä se pyrkimys alkaa. Ja kun ihminen sitten on eläytynyt näihin käskyihin tuolla negatiivisella tavalla, niin että hän todella pitää itseään silmällä pitkin päivää, ja yöllä, nukkuessaankin, ettei hän suutu, – ei teoissaan, ei sanoissaan, ei ajatuksissaan –, niin hän tulee, niin kuin voisimme sanoa, jonkinlaiseen pyhyiden ja puhtauden esikartanoon. – – Kuta enemmän vahvistuu tuo, ettei hän suutu sisässään, sitä enemmän hänessä kasvaa suuri hyvyiden voima kaikkia kohtaan. Se on tämän käskyn positiivinen puoli. Ja silloin hän huomaa, että käskyn positiivisuus on ääretön, sillä milloin ihminen koskaan voisi tulla täysin hyväksi? Jeesuskin sanoi:

¹ *Uni ja kuolema*, 72–73.

² *Uni ja kuolema*, 75.

³ *Nykyisen ajan ongelma ja sen ratkaisu*, 161–62.

⁴ *Vuorisaarna*, 153.

”Kuinka sinä sanot minua hyväksi. Ei ole muuta hyvää kuin Jumala.” Jumala on ääretön hyvydessään. Me emme siis voi tuntea itse itseämme hyväksi; me olemme vain kasvamassa Jumalan hyvyiden kanaviksi.

Toisen käskyn negatiivisuus on siinä, että me emme saa olla epäpuhtaita ajatuksissakaan. Me alamme sitä noudattaa ensin muodollisesti. Meidän täytyy valvoa, ettemme tee rikoksia ajatuksissamme, puhumattakaan puheista ja teoista. Ajatus on teon isä, joten jos me emme tee rikoksia ajatuksissamme, emme tee niitä teoissamme. Sen tähden Jeesuksen käskyt iskevät asian ytimeen, kun ne panevat painon ajatukselle. – – Emme tosin voi mitään sille, että meidän tajuntaamme voi tulla ajatuksia, mutta voimme olla kiinnittämättä niihin huomiota, ottamatta niitä ystäviä vastaan, ja antaa niiden heti kääntyä ovelta.¹

Kun olemme kolmatta käskyä, ”älkää ollenkaan vannoko”, ensin noudattaneet negatiivisesti, meille alkaa hämmöttää, mitä itse asiansa on rehellinen ja totuudenmukainen elämä; mitä se on meidän sisässämme, mitä sitten sanoissa ja teoissa. Silloin avautuu etemme ihmeellisiä näköaloja. Se on etenemistä totuudessa, rehellisyydessä. Ja me saamme kokea, että ainoastaan etenemällä rehellisyydessä ja totuudessa me voimme edetä tiedossa ja viisaudessa. – – Ihmisen sisäinen silmä ei voi aueta, ellei hänen ulkonainen silmänsä ole tullut rehelliseksi, totuudenmukaiseksi, niin että se näkee totuuden. – – Kun me näemme ulkonaisella silmällämme totuuden, silloin sisäinen silmämme, tai sisäiset silmämme alkavat myös avautua, ja luonto voi avata meille aivan toisia maailmoja. Ja silloin me tahdomme vain totuutta, ei mistään muusta syystä kuin rakkaudesta kaikkia kohtaan, rakkaudesta kaikkeen. Se on tuon käskyn positiivinen puoli.

Neljäs käskyhän on: ”Älä ole pahaa vastaan; älä tee koskaan mitään väkivaltaa; älä väkivallalla estä toisia olemasta pahoja!” – Kun me tätä käskyä koetamme noudattaa, ensin tuossa negatiivisessa

¹ *Nykyisen ajan ongelma ja sen ratkaisu*, 162–64.

muodossaan, silloin sekin avaa meille positiivisen puolensa, ja meihin kasvaa sellainen ihmeellinen rauha, että me tulemme voittamattomiksi, voi sanoa. Me tulemme niin rauhallisiksi, että toinen ei voi olla rauhaton, väkivaltainen, ei voi raivota meidän luonamme.¹

*Neljäs käsky koskee myös itsekasvatusta, sisäistä kilvoittelua. P. E:n tulkinnassa pahan vastustamattomuus tarkoittaa mm. sitä, että emme enää pidä vastoinkäymisiä, loukkauksia ja nöyryyksiä pahoina, vaan valepukuisina siunauksina, jotka antavat meille mahdollisuuden vapautua vanhasta karmastamme ja opettavat meitä rakastamaan.*²

Ihmisen elämän on tultava sellaiseksi, että hän voittaa pahan sitä vastustamatta. Mikä on sen salaisuus? Sen salaisuus on siinä, että aina kun sanomme ”paha”, jokin meissä sanoo: ”Vastusta sitä!” Mutta niin pian kun sanomme: ”Oi, ystävä, joka tahdot auttaa minua!” –, silloin voitamme. Älkäämme sanoko, että se, mikä on eläimellistä meissä, olisi paha. Se on jälkeä menneestä, mutta samalla se on se ystävä, joka antaa meille voimaa. – – Paljon viisaampi tapa on sanoa: ”Kas, tuossahan on voimaa; minä olen ihminen, ja tuota voimaa käytän hyväkseni, enkä suinkaan turmioksi itselleni ja toisille.” – En suinkaan tahdo sanoa, että se olisi leikkiä ja menisi lyhyessä ajassa. Se kestää kautta vuosien, vuosikymmenien ja vuosisatojen. – – Pahan vastustamattomuus on siinä, että kaikki paha on hyvää; paha on salapukuinen siunaus, kun sen voitamme.³

Samoin viides käsky on ensin negatiivinen: ”Älä vihaa vihollisiasi, toisia kansoja.” – tai, niin kuin voisimme käytännöllisesti katsoen sanoa: ”Älä käy sotaa, vaan rakasta kaikkia”. Jeesus on itse sanonut käskyn positiivisenkin puolen: ”Rakasta vihollista.” Onkin juuri niin, että kun ihminen itse kieltäytyy ajattelemastakaan mitään sellaista kuin tappamista tai toisen kansan vihaamista, niin

¹ *Nykyisen ajan ongelma ja sen ratkaisu*, 168–69.

² *Jeesuksen salakoulu*, 96–97.

³ *Nykyisen ajan ongelma ja sen ratkaisu*, 129–30.

hänessä kasvaa tuo positiivinen puoli, rakkaus, ymmärrys, kaikkia kohtaan.¹

Jeesus Kristus sanoo: ”Uuden käskyn minä annan teille: rakastakaa toisianne sillä rakkaudella, jolla minä olen teitä rakastanut.” – Koko hänen elämänoppinsa sisältyy, niin kuin me kaikki myönämme, tuohon suureen rakkauden käskyyn. Ja mitä enemmän me koetamme seurata Jeesusta ja koetamme kasvaa taivaallisen Isän, iankaikkisen Isän tuntemisessa, sitä selvemmin me näemme, että Isä on rakkaus, että Jumala on rakkautta, että ikuinen elämä on rakkaudessa. Sen tähden ikuinen elämä ei ala kuoleman jälkeen, vaan ikuinen elämä on iankaikkinen, ajasta riippumaton; se on elämää jumalaisessa rakkaudessa, joka unohtaa itsensä eikä pyydä mitään, ei ajattele mitään pahaa, vaan rakastaa sydämensä koko voimalla. Ikuinen elämä on siis rakkaudessa, olkoon se elämä sitten tässä tai toisessa maailmassa. Ikuinen elämä on siellä, missä on rakkautta.²

Kun katselemme kaikkia näitä käskyjä yhdessä ja ajattelemme, missä ne eroavat vanhojen aikojen käskyistä ja neuvoista, niin toteamme, että ne ovat sellaisia nimenomaisia käskyjä ja neuvoja, jotka eivät vetoa meidän inhimilliseen ymmärrykseemme, meidän persoonalliseen sieluunne, vaan johonkin, joka on meissä sisällä, meidän takanamme, meidän yllämme, siihen, jota olemme oppineet sanomaan korkeammaksi minäksi. Ne käskyt vetoavat puhtaaseen inhimillisyyteemme ja tekevät meistä heti ihmisiä. Emme ole enää itsekkäitä persoonallisuuksia, vaan me olemme ja meidän täytyy olla ihmisiä. Jos täytämme näitä käskyjä ja osaamme niitä ymmärtää, samalla myös olemme kuin ymmärtäneet, mitä ihminen on, sillä ne vetoavat meidän sisimpään itseemme. Ne eivät ole sellaisia käskyjä, jotka opettavat meitä kasvattamaan itseämme ulkoapäin näissä ulkonaisissa oloissa, vaan ne tulevat ikään kuin taivaasta, ikuisesta elämästä, ja sanovat: näin on ikuisessa elämässä. – Ja tässä kristikunnassa sellainen ihminen, joka alkaa – etsittyään

¹ *Nykyisen ajan ongelma ja sen ratkaisu*, 170.

² *Sfinksin arvoitus*, 83–84.

totuutta ja löydettyään Jeesuksen käskyt – elää niiden mukaan, on niin kuin sanottu Jeesus Kristuksen opetuslapsi, ja sellainen ihminen etenee varmasti sillä tiellä, ja hän varmasti saa kokea tuota ikuista elämää. Ikuinen elämä laskeutuu häneen yhä uudelleen. Mitä intensiivisemmin hän noudattaa Jeesuksen käskyjä, sitä useammin hän saa kokea ikuista elämää ja hengessään tulee nostetuksi taivaaseen.¹

¹ *Uni ja kuolema*, 84–85.

Epilogi

Kuoleman kunniaksi

Jos olisin runoilija, tahtoisin laulaa ylistysvirren sinulle, kuolema. Sinua eivät laulajat ole kiittäneet. Sinua on sanottu ihmisen viimeiseksi viholliseksi, synnin palkaksi ja ilon hävittäjäksi. Ihmiset pelkäävät sinua, kammoavat sinua ja koettavat sinua välttää. Mutta minä tahtoisin virittää kanteleni sinun kunniaksesi, oi tuoni.

Sillä minä uskon, että sinä olet minun ja kaikkien ihmisveljien paras ja uskollisin ystävä. Sinä olet tosi, suora ja rehellinen. Sinä olet ylevämielinen ja viisas ystävä. Aivan kuin isä sinä tiedät, mitä meille ihmislapsille on hyväksi ja hyödyksi, sinä et meitä imartele, vaan tahdot meitä auttaa ja sanot suoraan, missä olemme erehtyneet. Ja voimakkaalla kädellä sinä viittaat meille tien ja sanot: ”kas tästä teidän pitää kulkeman”.

Minä tahtoisin laulaa sinun ylistystäsi, kuolema, sillä sinä olet meidän ihmislasten hellä ja lempeäsilmä ystävä. Sinä kerrot meille kauniita satuja ja kuljetat meitä ympäri unelmoiden eedenissä. Sinä olet kuin äiti, joka riemulla ja ylpeydellä suljet meidät syliisi, kun olemme isän opetuksia huolella seuranneet. Sinä olet sydämemme ilo ja hymy kaiken surun jälkeen. Sinussa kaikki sävelet sulautuvat yhteen mahtavaksi sopusoinnuksi.

Sinun kunniaksesi tahtoisin kieltäni virittää, tuoni, sillä kun sinä tulet, et sinä tule kuin luurankoinen viikatemies, vaan sinä tulet kuin Jumalan ylevä sanansaattaja, kuin ”yksi näistä pienimmistä”, jotka pyytävät meitä, ettemme unohtaisi kaikkia armahtavan rakkauden ikuista elämänlakia.

Sillä suurempi sinua, kuolema, on ikuisen elämän salaisuus. Syvempi helvettiä, korkeampi taivasta on Jumalan valtakunta, joka

on sydämen puhtaus, anteeksiantamus ja rakkaus. Tämä on Jumalan valtakunta, ja Jumalan valtakunta on ikuinen rauha ja ilo, joka asuu niiden sydämissä, jotka tunnustavat sen armahtavaa sääliä. Ylevämpi ja avarampi se on kuin nerokasten ja maailman viisasten taivaat, ja niiden pienten luokse se tulee, jotka ikävöivät sen lähestymistä.

Sen tähden kiitän ja ylistän minä sinua, tuoni, että tästä kaikesta meitä muistutat ja tulemisellasi kerta kerralta opetat meitä sinua voittamaan. Sillä lopulta saamme mekin periä sen valtakunnan, josta kirjoitettu on: ”mitä ei silmä ole nähnyt eikä korva ole kuullut eikä ihmisen sydämeen ole astunut, on Jumala valmistanut niille, jotka häntä rakastavat”.¹

¹ *Mitä on kuolema?*, 207–08.

Kirjallisuutta

Besant, Annie

Death – and After. Theosophical Publishing Society. London 1893.

Blavatsky, H. P.

Memory in the Dying. *Collected writings*, Volume XI, s. 446–53.

The Theosophical Publishing House. Wheaton, Ill., USA 1973.

Salainen oppi. Tieteen, uskonnon ja filosofian yhdistelmä. I osa.

Ruusu-Ristin Kirjallisuusseura ry. Helsinki 1988.

Teosofian avain. Ruusu-Ristin Kirjallisuusseura ry. ja

Blavatsky-looshi ry. Helsinki 1991.

Burckhardt, Martin

Kuolemanjälkeiset kokemukset. Ihmisen kuolemanjälkeinen matka

yliaistillisessa maailmassa. Rudolf Steinerein kuvausten pohjalta

laadittu yhteenveto. Suomen antroposofinen liitto. Helsinki 1998.

Carter, Chris

Science and the Near-Death Experience: How consciousness survives death. Inner Traditions. USA 2010.

Science and the afterlife experience. Evidence for the immortality of consciousness. Inner Traditions. USA 2012.

Ervast, Pekka¹

Elämää kuoleman jälkeen. Ruusu-Ristin Kirjallisuusseura ry.

Helsinki 2004.

Henkiseen tietoon. Ruusu-Ristin Kirjallisuusseura ry. Helsinki 1973.

Itsemurha. Kristosofinen Kirjallisuusseura r.y. Tampere 1988.

Jeesuksen salakoulu. Ruusu-Ristin Kirjallisuusseura ry. Helsinki 1986.

Jälleensyntymisen mysteereitä. Ruusu-Ristin Kirjallisuusseura ry.

Helsinki 1990.

Kuka auttaa meitä kuolemassa Ruusu-Ristin Kirjallisuusseura ry.

Helsinki 1978.

¹ P. E:n kirjojen ja esitelmien digitaaliset versiot ovat pdf-muodossa internetissä <http://www.pekkaervast.net/> -sivustolla.

Kuka auttaa meitä kuolemassa? Kristosofinen Kirjallisuusseura r.y. Tampere 1989.

Kuolemanjälkeiset olotilat. Ihmisyyden tunnustajat. Mänttä-Vilppula 2015.

Mitä on kuolema? Kristosofinen Kirjallisuusseura r.y. Tampere 1987.

Nykyisen ajan ongelma ja sen ratkaisu. Ruusu-Ristin Kirjallisuusseura ry. ja Kristosofinen Kirjallisuusseura r.y. Helsinki ja Tampere 1983.

Pekka Ervast vastaa kysymyksiin. Ihmisyyden tunnustajat. Vilppula 2001.

Ruusu-Ristin syntysanat Suomessa. Kristosofinen Kirjallisuusseura r.y. Helsinki 1987.

Sfinxin arvoitus. Ruusu-Ristin Kirjallisuusseura ry. Helsinki 1977.

Suomen itsenäisyys ja kohtalon käsi ynnä muita esitelmiä. Ihmisyyden tunnustajat. Mänttä-Vilppula 2009.

Suuri seikkailu. Werner Söderström Osakeyhtiö. Helsinki 1934.

Teosofian sanoma nykyajalle. Kristosofinen Kirjallisuusseura r.y. Helsinki 1982.

Tietäjän Aarteisto, I–III. P. E:n Kannatusliitto. Tampere 1953–1956.

Toimittajalta, I–III. Kristosofinen Kirjallisuusseura r.y. Tampere 1985–1986.

Uni ja kuolema. Ruusu-Ristin Kirjallisuusseura ry. Helsinki 1990.

Vuorisaarna. Ruusu-Ristin Kirjallisuusseura ry. Helsinki 1979.

Krohn, Sven

”Henkilökohtaisia muistojani Pekka Ervastista”. *II Pekka Ervast -seminaari 1998. Henkisen työn vapaus ja vastuu.*

Pekka Ervast -seminaarin työryhmä. Helsinki 1999.¹

Leadbeater, C. W.

Astraalitaso. Biokustannus oy ja Blavatsky-loosi ry. Helsinki 1994.

Kuoleman toisella puolella. Teosofinen Seura. 1989.

van Lommel, Pim

Consciousness Beyond Life: The Science of the Near-Death Experience. HarperOne. 2010.

¹ Puhe on katsottavissa internetistä osoitteessa <https://www.youtube.com/watch?v=Mz4LxvVNAOQ>.

van Lommel P., van Wees R., Meyers V. & Elfferich I.

Near-Death Experience in survivors of cardiac arrest:

A prospectivestudy in the Netherlands. *The Lancet*, Vol. 358(9298), 2039–45, 2001.¹

Long, Jeffrey & Perry, Paul

Evidence of the afterlife: The science of Near-Death Experiences.

HarperOne. 2010.

Mestarien kirjeet A. P. Sinnettille Mahatma M:ltä ja K.H:lta.

Lahten Minerva ry. Lahti 1997.

Moody, Raymond

Kokemuksia kuolemasta. Gummerus. Helsinki 1978.

Näreaho, Leo

Kuolemanraajakokemukset. Tutkimuksesta tulkintoihin. Kirjapaja.

Helsinki 2015.

Sherwood, Jane

Kuolemanjälkeinen päiväkirja. Viestejä T. E. Lawrencelta. WSOY.

Helsinki 1983.

Sinnett, A. P.

Den dolda Verlden. Looström & komp:s förlag. Stockholm 1887.

The Occult World. The Fourth Edition. Trübner & Co. London 1884.

Kirja on julkaistu myös suomeksi:

Salainen maailma. Teosofinen Seura r.y., Helsinki 2000.

Sogyal Rinpoche

Tiibetiläinen kirja elämästä ja kuolemasta. Toim. Patrick Gaffney ja

Andrew Harvey. Otava. Helsinki 1997.

Steiner, Rudolf.

Elämä kuoleman jälkeen ja sen yhteys elävien maailmaan.

Kolmetoista valikoitua esitelmää koonnut Frank Teichmann.

Suomen antroposofinen liitto. Helsinki 2009.

Johdatus henkiseen tiedostamiseen. Suomen antroposofinen liitto.

Helsinki 2014.

¹ Artikkelin on julkaistu myös internetissä:

<https://netwerknede.nl/wp-content/uploads/Article-in-The-Lancet.pdf>

Ziewe, Jurgen

Vistas of Infinity. How to enjoy life when you are dead. Out-of-body explorations into non-local states of Consciousness and post-life territories. Inner Eye Publishing. Phoenix 2015.

Painamattomat lähteet

Kalma ja tuoni. Pekka Ervastin esitelmä 17.3.1918.

http://media.pekkaervast.net/penet/presentations_files/1918_03_17_Kalma_ja_tuoni.pdf

Kuoleman esirippu. Pekka Ervastin esitelmä 10.3.1918.

http://media.pekkaervast.net/penet/presentations_files/1918_03_10_Kuoleman_esirippu.pdf